

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

τος Ἰδρύσεως 1964

Τρίτη Περίοδος

Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2001

Ἀριθμός Τεύχους 158-159

Ἡ φυγή σιὴν Αἴγυπτο

(Εἰκόνα 18ου αἰῶνος)

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

Έτος Ίδρύσεως 1964

Τρίτη Περίοδος

Αριθμός Τεύχους 158 -159

Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2001

Έτησία Συνδρομή £10

Διευθύνεται από Συντακτική Έπιτροπή

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN

TEL: 020-7723 4787

FAX: 020-7224 9301

ORTHODOX HERALD

OFFICIAL PUBLICATION OF THE ARCHDIOCESE
OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN

TEL: 020-7723 4787

FAX: 020-7224 9301

First Published 1964

Third Period

November - December 2001

No.: 158-159

Ο Σεβασμ. Αρχιεπίσκοπος κ. Γρηγόριος και ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου κ. Ούρανιος Ίωαννίδης μαζί με τους δασκάλους και τους μαθητές του 'Ορθόδοξου Όμολογιακού Σχολείου "Άγιος Κυπριανός", Croydon, Νοτίου Λονδίνου

Π
Ε
Ρ
Ι
Ε
Χ
Ο
Μ
Ε
Ν
Α

3	Της Α.Θ.Παναγιώτητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, Έγκύκλιος για τὰ Χριστούγεννα.	19 - 21	Χάρη Μεττή, "Αργυρός Στάκης, Ό Βασιλιάς τής Γλασκώβης".
4	Σεβ. Αρχιεπισκόπου Θυατείρων και Μ. Βρετανίας κ. Γρηγορίου, Έγκύκλιος για τὰ Χριστούγεννα.	22 - 23	Όμογενειακά Πένθη : "Ό Αρχιμ. του Οικουμενικού Θρόνου Λεόντιος Άριστοτέλους".
5 - 6	Θεοφιλ. Επισκόπου Τροπαίου κ. Άθανασίου, "Η Παραμονή τής Πρωτοχρονιάς".	24	Patriarchal Proclamation on the Nativity of Christ.
7 - 9	Θεοφιλ. Επισκόπου Ναζιανζού κ. Θεοδώρητου, "Βαρθολομαίος ό Α' - Δέκα Χρόνια στό Πηδάλιο τής Έκκλησίας".	25	His Eminence Archbishop Gregorios of Thyateira & Gt. Britain, Christmas Encyclical.
10 - 14	Πανοσιολ. Αρχιμ. Ζαχαρία, "Του γάρ και γένος έσμέν".	26 - 27	Rt. Revd. Bishop of Athanasios Tropaeou, (a) "A prayer at Alexandra Palace on the occasion of the Peace Festival, organised by the Haringey Peace Alliance on Saturday, 22nd September 2001" and (b) "Address on Remembrance Sunday at the Anglican Church of St. Michael, Wood Green, on 4th November 2001".
15 - 16	Πρεσβ. Άνδρέα Μιχαηλίδη, "Χρόνος και Χώρος".	28	Deacon Meliton Oakes, News from the Orthodox World.
17	Έκκλησιαστικό & Θεολογικό Σεμινάριο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θυατείρων & Μ. Βρετανίας.	29 - 32	Χρονικό Σεβ. Αρχιεπισκόπου Θυατείρων και Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγορίου (Έλληνιστί και Άγγλιστί).
18	Οικονόμου Άναστασίου Σαλαπάτα, 9ο Έτήσιο Πνευματικό Συμπόσιο στην Κοινότητα Άγίου Παντελεήμονος Harrow.		

ΠΑΡΑΚΑΛΕΙΣΘΕ Ν° ΑΝΑΝΕΩΣΕΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ
ΣΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΗΡΥΚΑ

Ἀριθμ. Πρωτ. 967

Καί ἔτεκε τόν υἱόν αὐτῆς τόν πρωτότοκον, καί ἐσπαργάνωσεν αὐτόν καί ἀνέκλινεν αὐτόν ἐν τῇ φάτνῃ (Λουκ. 2,7).

Τό μεγαλύτερον γεγονός εἰς τήν ἱστορίαν τοῦ σύμπαντος, ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, συνετελέσθη σχεδόν εἰς τήν ἀφάνειαν. Ὡς λέγει ὁ ἱερός ὑμνογράφος ἀπευθυνόμενος πρὸς τόν Κύριον, “λαθὼν ἐτέχης ὑπὸ τό σπήλαιον”.

Πράγματι, ὁ ἐνανθρωπήσας Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγεννήθη ἐκ τῆς Παρθένου Κόρης ἐντός ἐνός σπηλαίου εἰς τήν Βηθλεέμ κατὰ τήν διάρκειαν μιᾶς νυκτός ἡσυχίας, ὅπως ὅλαι αἱ ἄλλαι νύκτες. Ἐσπαργανώθη ὅπως ὅλαι τὰ βρέφη καί ἐτοποθετήθη εἰς τήν φάτνην τῶν ζώων εἰς ἔνδειξιν τῆς ἄκρας ταπεινώσεως Αὐτοῦ.

Εἰς τина στιγμήν ἄγγελος Κυρίου ἐνεφανίσθη καί διεμήνυσεν εἰς τοὺς ἀγραυλοῦντας ποιμένας ὅτι “ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτὴρ, ὃς ἐστὶ Χριστὸς Κύριος” (Λουκ. 2,11). Καί ἐξαίφνης ἐνεφανίσθη πλῆθος στρατιᾶς οὐρανοῦ αἰνούντων τόν Θεόν, ἀλλὰ ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄγγελοι μετ’ ὀλίγον ἀπῆλθον εἰς τόν οὐρανόν καί ἡ νυκτερινὴ ἡσυχία διεδέχθη καί πάλιν τήν βραχυχρόνιον ἀγγελικὴν δοξολογίαν.

Κατ’ αὐτόν τόν τρόπον τό μεγαλύτερον γεγονός τῶν αἰώνων, ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Θεοῦ, ἐκαλύφθη ἀπὸ τήν σιωπὴν. Ἀνηγγέλη, ἀπεκαλύφθη καί ἐσιωπήθη. Ἐκ τῶν ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι ἔζων κατὰ τήν ὥραν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ἐλάχιστοι μόνον ποιμένες ἐπληροφόρηθησαν αὐτήν.

Ὁ Θεός, λοιπόν, δέν προβάλλει τό σωτήριο ἔργον Του. Δέν ἐπιβάλλει τήν παρουσίαν Του εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, οὐδέ εἰς τήν ζωὴν αὐτῶν. Τό μέγα μυστήριον τῆς θείας οἰκονομίας τελεσιουργεῖται κατὰ τό πλεῖστον ἐσωτερικῶς καί μυστικῶς. Παραλλήλως, καί τό οὐσιωδέστερον ἔργον μας, τό ἔργον τῆς προσοικειώσεως τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐξαγιαζούσης τὰς καρδίας μας, τελεσιουργεῖται καί αὐτό μυστικῶς ἐντός ἡμῶν, ὡς εἰς ἄλλο σπήλαιον.

Ἀναμφισβητήτως εἶναι χρήσιμα καί ἐπαινετά ὅλα τὰ ἐμφανῆ καλὰ ἔργα. Αὐτός ὁ Κύριος συνιστᾷ εἰς ἡμᾶς νά λάμπη τό φῶς ἡμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν οἱ συνάνθρωποί μας τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα καί δοξάσωσι τόν Πατέρα ἡμῶν τόν ἐν τοῖς οὐρανοῖς (πρβλ. Ματθ. 5,16). Καί ὁ Ἀπόστολος Παῦλος συνιστᾷ ὅπως μανθάνωμεν “καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας” διὰ νά μή εἴμεθα ἄκαρποι (πρβλ. Τίτλ. 3,14).

Ἀλλὰ τό πλέον σοβαρόν καί σπουδαῖον ἔργον τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ ἁγιασμός αὐτοῦ, ὁ ὅποιος συντελεῖται διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ,

διὰ τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν καί δι’ ἀφανοῦς ἐσωτερικῆς ἐργασίας, ἀποσκοπούσης εἰς τήν καθάρσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ μας κόσμου ἀπὸ παντὸς κακοῦ λογισμοῦ.

Εἰρήνην δώκετε μετὰ πάντων, καί τόν ἁγιασμόν, ἄνευ τοῦ ὁποίου οὐδεὶς θά ἴδῃ τόν Κύριον, συνιστᾷ ὁ Ἀπόστολος. Καί προσθέτει τὰ δύο θεμελιώδη στοιχεῖα διὰ τόν ἁγιασμόν ἡμῶν: Προσέχετε νά μή εὑρεθῆτε μακράν ἀπὸ τήν χάριν τοῦ Θεοῦ καί νά μή ὑπάρχη μέσα σας κάποια ρίζα πικρίας, ἡ ὁποία θά φυτρώσῃ καί θά προξενήσῃ ἐνοχλήσεις κατὰ τρόπον ὥστε νά μολυνθοῦν πολλοί (πρβλ. Ἑβρ. 12,14-15).

Ὅλοι οἱ πιστοὶ ἐπιθυμοῦμεν νά γίνῃ ἡ καρδία μας τό νέον σπήλαιον εἰς τό ὁποῖον νά φιλοξενηθῇ ὁ Χριστός, ὥστε νά ἀναγεννήσῃ ἡμᾶς. Διὰ νά γίνῃ αὐτό χρειάζεται ἐπὶ πλέον ἀπὸ τὰ ἐμφανῆ καλὰ ἔργα καί τό ἀφανές ἔργον τῆς καθάρσεως τῆς καρδίας μας ἀπὸ πᾶσαν ταραχήν καί πικρίαν, ἀπὸ ἐνθυμήσεις πονηράς καί ἀπὸ διαλογισμούς ματαιούς, ὥστε νά ἔλθῃ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, νά ἁγιάσῃ τόν τόπον καί νά εὕρῃ αὐτόν κατάλληλον ὁ Χριστός διὰ νά κατοικήσῃ ἐντός ἡμῶν. Ἐκεῖ εἰς τό καθαρὸν σπήλαιον τῆς καρδίας ἐκάστου ἡμῶν θά συντελεσθῇ τό μυστήριον διὰ τό ὁποῖον ἐγεννήθη ὁ Χριστός εἰς τό σπήλαιον τῆς Βηθλεέμ.

Θά ἁγιασθῇ καί θά θεωθῇ ἡ ὑπαρξὶς ἡμῶν καί θά ἀναγεννηθῶμεν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. Κατ’ αὐτόν τόν τρόπον ἀναγεννημένοι καί ἀνακαινισμένοι θά συμμετάσχωμεν εἰς ὅλην τήν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἕως τῆς σταυρώσεως καί τῆς μετ’ αὐτήν ἀναστάσεως καί ἀναλήψεως εἰς τοὺς οὐρανούς.

Ταῦτα ἔχοντες ὑπ’ ὧσιν, ἐορτάσωμεν, κατὰ τόν Ἅγιον Γρηγόριον τόν Θεολόγον, “μὴ πανηγυρικῶς, ἀλλὰ θεϊκῶς· μὴ κοσμικῶς, ἀλλ’ ὑπερκοσμικῶς· μὴ τὰ ἡμέτερα, ἀλλὰ τὰ τοῦ ἡμετέρου, μᾶλλον δὲ τὰ τοῦ Δεσπότης...., μὴ τὰ τῆς πλάσεως ἀλλὰ τῆς ἀναπλάσεως” (P.G. 36, 316 A-B).

Εἴθε νά ἀξιωθῶμεν πάντες νά ἴδωμεν γεννῶμενον καί φιλοξενούμενον ἀξίως τόν Χριστόν εἰς τήν καρδίαν μας. Τότε θά ἐορτάσωμεν θεϊκῶς τήν χαρμόσουν ἐορτὴν τῆς ἀφανοῦς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς ὀλοψύχου συμμετοχῆς ἡμῶν εἰς τήν ὑποδοχὴν Αὐτοῦ εἰς τόν κόσμον.

Τοῦτου τοῦ ἐν Βηθλεέμ σαρκί γεννηθέντος καί ἐν φάτνῃ ἀνακληθέντος Χριστοῦ καί Κυρίου καί Θεοῦ ἡμῶν ἡ χάρις καί τό πλοῦσιον ἔλεος εἴησαν μεθ’ ὑμῶν. Ἀμήν.

Φανάριον, Χριστούγεννα βᾶ

Ἐν τῇ φάτνῃ
ἡ χάρις καὶ ὁ πλοῦσιος ἔλεος
εἴησαν μεθ’ ὑμῶν. Ἀμήν.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

του Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ. Γρηγορίου
ΕΠΙ ΤΗ ΚΟΣΜΟΣΩΤΗΡΙΩ ΕΟΡΤῇ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Ἀγαπητοὶ μας Συνεργάτες καὶ ἀδελφοὶ ἐν Κυρίῳ,

Ἦλθαν πάλι τὰ Χριστούγεννα γιὰ νὰ μᾶς ὑπενθυμίσουν τὴ Θεία Ἀγάπη καὶ φιланθρωπία πρὸς τὸ ἀνθρώπινο Γένος. Νὰ μᾶς ἀνανεώσουν τὴν ἐμπιστοσύνη μας στὸ Θεὸ καὶ νὰ μᾶς κάνουν νὰ καλλιεργήσουμε καλότερα καὶ βαθύτερα τὶς σχέσεις μὲ τ' ἑκείνον, ὁ ὁποῖος "ἐκκλινεν οὐρανούς καὶ κατέβη" καὶ "δὲ ἑαυτοῦ καθαρισμόν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς" καὶ τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς "ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δὲ οὐ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν" (Ἐβρ. κεφ. Α'. 3,2). Ἐφόρυσεν ὁ Χριστὸς ἀπὸ φιλανθρωπία τὴν ἀνθρώπινη σάρκα γιὰ νὰ τὴν ἀγιάσει καὶ νὰ τὴν ἀνεβάσει στοὺς οὐρανούς καὶ νὰ τὴν θεώσει κατὰ τὸ μέγα Αὐτοῦ ἔλεος.

Αὐτὴ τὴ γιορτὴ καὶ πανήγυρη τιμοῦμε κι ἐορτάζουμε οἱ ἀνὰ τὸν κόσμον Χριστιανοί, ἀνεξάρτητα δόγματατος ἢ χρώματος ἢ πολιτισμοῦ. Νὰ εὐχαριστήσουμε λοιπὸν καὶ νὰ δοξολογήσουμε τὸν Αἴτιον τῆς χαρὰς ταύτης καὶ μὲ τὸν ποιητὴ νὰ ἐπαναλάβουμε: "Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε· Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε· Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε, "Ἄδате τῷ Κυρίῳ πάσα ἡ γῆ, καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἀνυμνήσατε λαοί, ὅτι δεδόξασται". Τό γεγονός τῶν Χριστουγέννων εἶναι πανανθρώπινη πράξη πού γίνε ἐφάπαξ ἀπὸ τὸν Υἱὸ καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ ἀποκαταστήσει τὴν εἰρήνη καὶ νὰ γεφυρώσει τὸ χάσμα πού διαχωρίζει τὸν ἀνθρώπο ἀπὸ τὸ Θεό, τὸ πλάσμα ἀπὸ τὸν Πλάστη καὶ Δημιουργό τοῦ κόσμου, τοῦ ὁρατοῦ καὶ τοῦ ἀοράτου. Μὲ δύναμη δέ κι ἐξουσία ὁ Θεὸς Παῦλος γράφει, προκειμένου νὰ διεκμηγεύσει τὸ μυστήριον τῆς Σωτηρίας μας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ: "Καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσαστο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς, ὅτι δὲ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ Πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα, ἅρα οὐν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολίται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὧντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ". (Ἐφεσ. κεφ. Β'. 17-20).

Συνεπῶς, ὅσο καὶ νὰ προσπαθοῦν ὁ διάβολος καὶ τὰ κατὰ καιροὺς ὄργανά του, οὐδέποτε θὰ μπορέσουν ν' ἀλλάξουν τὸν ροῦν τῆς ἱστορίας, τῆς ἱστορίας τοῦ Χριστοῦ, πού γράφτηκε μὲ τὴν προσωπικὴ τοῦ "κένωσιν", τὴν ἄκρα ταπείνωση καὶ θυσία Του πᾶνω στὸ Γολγοθᾶ. Ἐμεῖς, σὺν Χριστιανοί, πιστεύουμε σὴ μοναδικότητα τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος δημιουργήθηκε κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωση τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπαληθεύτηκε μὲ τὴν ἐνανθρώπηση καὶ τὴ σταύρωση τοῦ Χριστοῦ, γιὰ τὴν ὁποία τόσον περιτράνα καὶ ἀταλάντευτα ὁμιλεῖ ἡ γραπτὴ καὶ ἀγραφὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὴ τὴν δόξα, τὴ χαρὰ καὶ τὴ χάρι ἐορτάζουμε καὶ πάλι ὅλοι οἱ Χριστιανοί, ἀπὸ τὴ Δύση μέχρι τὴν Ἀνατολή, ἀπὸ τὸ Βορρὰ μέχρι τὸ Νότο. Γι' αὐτὸ καὶ δικαιολογημένα ὁ ἱερός Χρυσόστομος περιχαρὴς γράφει: "Ἄ παλαὶ πατριάρχαι μὲν ὧδινον, προφῆται δὲ προύλεγον, δίκαιοι δὲ ἰδεῖν ἐπεθύμουν, ταῦτα ἐξέβη, καὶ τέλος ἔλαβον σήμερον· καὶ Θεὸς ἐπὶ γῆς ὤφθη διὰ σαρκός, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστράφη. Χαίρωμεν τοίνυν καὶ ἀγαλλώμεθα, ἀγαπητοί. Αὐτὸν τὸν σωτῆρα ἡμῶν σήμερον τεχθέντα θεασάμενους, σκιρτᾶν καὶ ἀγάλλεσθαι χρὴ καὶ θαυμάζειν καὶ ἐκπλήττεσθαι τὴν οἰκονομία τὸ μέγεθος πάσαν ὑπερβαίνον διάνοιαν" (Χρυσόστομος, Ὁμιλία εἰς τὴν Γενέθλιον Ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Α'. 1).

Παρ' ὅλη ὁμῶς τὴν ἱερὴ ἀτμόσφαιρα τῶν Ἁγίων αὐτῶν Ἡμερῶν, ὁλόκληρη ἡ Οἰκουμένη θὰ ἐορτάσει ἐφέτος μέσα στὴ σκία καὶ τὴ θλίψη τῶν γεγονότων τῆς Τρίτης, 11ης τοῦ περασμένου Σεπτεμβρίου, τότε πού ἡ τρομοκρατία ἐπληξε τὴ Νέα Ὑόρκη, τὴν Washington καὶ τὴν Πενσυλβανία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν Ἀμερικής. Καί, ὅπως πολὺ χαρακτηριστικὰ ἐπισημαίνουν οἱ εἰδικοί, ἀπὸ τότε μῆκαμε σὲ μιά νέα περίοδο τῆς ζωῆς μας, γιατί οἱ ἄνθρωποι φαίνεται ὅτι πῆραν τὴ ζωὴ τους λάθος καὶ γι' αὐτὸ ξαφνικὰ ἀλλάζει καὶ ἡ σκέψη καὶ ἡ ζωὴ ὁλόκληρης τῆς Ἀνθρωπότητος. Βέβαια οἱ Χριστιανοί καὶ μάλιστα ἐκεῖνοι πού μένουν προσκολλημένοι στὸ γράμμα καὶ

τὸ πνεῦμα τοῦ μηνύματος τῶν Χριστουγέννων, δὲν πτοοῦνται, δὲν ἀμφιβάλλουν γιὰ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ, δὲν ἀμφισβητοῦν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Ἀρχοντας τῆς εἰρήνης καὶ ὁ Πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Γι' αὐτὸ καὶ οὐδέποτε θὰ ἀφήσει "ἀμαρτυροῦν" τὴν παρουσία καὶ τὴν αὐθεντία του πᾶνω στὰ πράγματα τούτου τοῦ κόσμου. Πατὴ, "(ὅπου) ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία (ἐκεῖ) ὑπερεπερίσευσεν ἡ χάρις" (Ρωμ. κεφ. Ε'. 20).

Ἐχοντες αὐτὰ ὑπόψη, ἀγαπητοὶ μας Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, "κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας" τῶν Χριστουγέννων καὶ δοξάζομεν τὸν Αἴτιον τῆς χαρὰς καὶ τῆς ἐλπίδας πού γεμίζε μετ' τὴν θεανθρώπινη παρουσία Του τὴν Οἰκουμένη. Σὺν Χριστιανοί Ὁρθόδοξοι καὶ γνήσια τέκνα τῆς Μῆδς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τὴν παράδοση τῆς ὁποίας διαφυλάττει τὸ Οἰκουμἐνικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ ὁποῖου εἴμαστε πνευματικὰ τέκνα, ἔχουμε ὑποχρέωση νὰ καλλιεργοῦμε τὴν πίστη τῶν Χριστουγέννων καὶ νὰ τὴν καταξιώνουμε μετ' τὴν εὐλάβεια, τὴν προσευχὴ, τὸν τακτικὸ ἐκκλησιασμὸ, τὴ νηστεία καὶ τὴν φιλανθρωπία, τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ταπείνωση καὶ τὴν ἐμπρακτικὴ συμμετοχὴ μας στὴν Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ μας ζωὴ καὶ λατρεία. Γι' αὐτὸ καὶ καλλιεργοῦμε συνεχῶς τὰ χαρακτηριστικὰ μας αὐτὰ μετ' τὴν Παιδεία, μὲ τὰ ἑλληνικὰ καὶ κατηχητικὰ μας σχολεῖα, μὲ τὰ Σωματεῖα καὶ τοὺς Συλλόγους μας, μὲ τὴν προσασία καὶ τὴν ἐνίσχυση τῆς οἰκονομίας καὶ τὴν κατήχηση καὶ Χριστιανικὴ διδασκαλία στὰ παιδιὰ μας. Ἡ ἴδρυση ἡμερησίων ὁμολογιακῶν σχολείων, σὺν αὐτῷ πού ἱδρύσαμε στὴν περιοχὴ Croydon Μείζονος Λονδίνου, εἶναι ἐπιτακτικὴ. Ἐπιβάλλεται ὅχι μόνον νὰ ὑποστηρίζουμε τὸ πρῶτο ὁμολογιακὸ δημοτικὸ σχολεῖο καὶ τὰ ἄλλα ἡμερησία σχολεῖα πού ἔχουμε, ἀλλὰ νὰ ἱδρύσουμε καὶ ἄλλα παρόμοια γιὰ νὰ διδάσκονται τὰ παιδιὰ μας τὴν παράδοση καὶ τὸν πολιτισμὸ μας.

Ἡ ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ, μέσα στὰ πλαίσια τῆς προσπάθειάς της νὰ ἐπεκτείνει τὴν χριστιανικὴ καὶ παραδοσιακὴ Παιδεία, ἱδρύσε Ἐκκλησιαστικὸ καὶ Θεολογικὸ Σεμινάριο - Ἐκπαιδευτήριον, στὶς τάξεις τοῦ ὁποῖου θὰ ἐκπαιδεύονται κληρικοί, θὰ καταρτίζονται στελέχη - ἄνδρες καὶ γυναῖκες - γιὰ νὰ πλαισιώσουν τοὺς ναοὺς καὶ τὰ σχολεῖα, νὰ καθοδηγοῦν τὰ παιδιὰ καὶ τὴ Νεολαία μας καὶ νὰ ὑποστηρίζουν καὶ νὰ χειραγωγοῦν τὸν οἰκονομικὸ θεσμό, ὥστε οἱ ἐπερχόμενες γενεὲς νὰ παραμείνουν σταθερὰ μέσα στὴν Χριστιανικὴ Ὁρθόδοξη Πίστη καὶ Παράδοξή μας. Σὰς καλοῦμε λοιπὸν ὅλους σὲ σταυροφορία πνευματικὴ καὶ ζητᾶμε τὴ συνεργασία καὶ τὴ συμπαράστασή σας. Οἱ προσευχὲς καὶ ἡ βοήθειά σας ἐγγυώνται τὴν ἐπιτυχία τοῦ ἔργου καὶ τῆς Παιδείας καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ μας Σεμιναρίου. Ἐμεῖς ἐναποθέτουμε κι ἐσᾶς καὶ τὴ διακονία μας καὶ τὴ ζωὴ μας στὸν Ἐνανθρωπήσαντα Χριστό, τοῦ ὁποῖου αὐτὲς τὶς μέρες ἐορτάζουμε καὶ τιμοῦμε τὴ Γέννηση (ἐκ Πνεύματος Ἀγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου), ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὶς μέρες τοῦ Αὐγούστου μοναρχήσαντος καὶ Ἡρώδους, Βασιλέως τῆς Ἰουδαίας.

Γι' αὐτὸ "δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, τὸ παρὸν μυστήριον ἐκδηγούμενοι" καὶ γεμάτοι ἀπὸ ἱερὴ χαρὰ νὰ εὐχηθοῦμε εἰς ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ σ' ὅλο τὸν κόσμον ἀγάπη, εἰρήνη, ὁμόνοια, εὐτυχία καὶ κάθε πρόοδο καὶ προσδοκία ἱερὴ ἀπὸ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος "λαθὼν ἐτέχθη ὑπὸ τὸ Σπῆλαιον" καὶ ὁ οὐρανὸς τὸν ἐκήρυξε σ' ὅλη τὴν Οἰκουμένη καὶ ὁ Ἀστὴρς ὠδήγησε τοὺς μάγους γιὰ νὰ τὸν προσκυνήσουν καὶ νὰ τὸν προσφέρουν τὰ δῶρα τῆς λατρείας τους. Σ' Αὐτὸν ἀνήκει ἡ βασιλεία καὶ ἡ δόξα στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Χριστούγεννα 2001.

† Συνεργιστὴ καὶ Μ. Β. Γρηγορίου

“Η ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ”

(Προσλαλιά γενομένη υπό του Πρωτοσυγκελλεύοντος Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Τροπαίου κ. Ἀθανασίου, ἐν τῷ πέρατι τῆς ἐσπερινῆς Ἀκολουθίας καί κατά τήν εὐλογίαν τε καί κοπήν τῆς Ἀγιοβασιλόπιττας, ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τῇ γὰ Δεκεμβρίῳ Βα’).

Σεβασμώτατε Πάτερ καί Δέσποτα, Θεοφιλέστατοι Ἅγιοι Ἀδελφοί, Εὐλαβέστατα Μέλη τοῦ εὐαγοῦς Κλήρου, Ἐντιμολογώτατε Ἀρχοντα καί Πρόεδρε τῶν Ἑλληνορθόδοξων Κοινοτήτων, Ἐντιμολογώτατε Ἀρχοντα καί Πρόεδρε τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Παρεκκλησίου, Ἀξιότιμοι Κύριοι Πρόεδροι καί Μέλη τῶν εὐλογημένων Κοινοτήτων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, Ἐρίτιμο Κυρία

Πρόεδροι καί Μέλη τῶν Βοηθητικῶν Ἀδελφοτήτων, Ἀξιότιμοι Κύριοι Πρόεδροι καί Μέλη τῶν Σχολικῶν Ἐφορειῶν, Ἑλλόγοιμοι Ἐκπαιδευτικοί τῶν Ὁμογενειακῶν Ἐκπαιδευτηρίων, Ἄλλοιμοι Κύριοι καί Κυρία Πρόεδροι καί Μέλη Εὐαγῶν Ἱδρυμάτων καί ἄλλων Ὁμογενειακῶν Ὁργανώσεων τε καί Συλλόγων καί ἕτεροι ἐκλεκτοί Ὁμογενεῖς, Ἱεροψάλται, Ἀντιπρόσωποι τοῦ τύπου, Περιούσιε καί ἡλόγημένε Λαέ τοῦ Θεοῦ,

**“Εὐλογητός ὁ Θεός καί Πατήρ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν
πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς
ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ”** [Ἐφεσ. α’ 3].

Προσερχόμενος αὐτὸς πρὸς ὑμᾶς ἐν τῇ εὐλογημένῃ ταύτῃ ἡμέρᾳ τε καί ὥρᾳ **“Δέομαι τοῦ Κυρίου τοῦ καταξιώσαντος ἡμᾶς ὁδηγήσαι τὰ βήματα ἡμῶν ὧδε, ἵνα ἀνοίξῃ θύραν τοῦ λόγου, λαλήσω ὑμῖν λόγον πρὸς οἰκοδομὴν καί πληροφάναν”**.

Συνωδᾷ τῇ ἐπικρατησάσῃ χρονολογία, ἰδοὺ νῦν πεπληρωταὶ ὁ πρῶτος ἐνιαυτός τῆς τοῦ Κυρίου χρηστότητος, ὁ καί ἐγκαινίσας τὴν τρίτην χιλιετηρίδα ἀπὸ τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Ἡ σωτηρία αὕτη ἀρχὴν λαβοῦσα ἀπὸ τῆς θείας Ἐπιφανείας τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως καί Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἄγει ἡμᾶς πρὸς τὸ τέρμα ἐν μέσῳ ἀτραπῶν χαλεπῶν καί μαϊνάνων δαιδαλῶδων. Ἡμῶν πορευομένων οὕτω πως τὸν ἀνάντην δρόμον, ὅστις ὁδηγεῖ πρὸς τὸν ζῶντος καί ἀκρογωνιαίου λίθου, τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, πληρούμεθα θάρρους καί καθοπλιζόμεθα δι’ αἰσιοδοξίας. Ἀμφοτέρω δέ ταῦτα προάγουσιν ἡμᾶς ἐν τῇ πίστει.

Περιοιχοῦντες ὅθεν τὸ ἱερόν τοῦτο θυσιαστήριον, τοῦ ἄρτι ἀνακαινισθέντος περικαλλοῦς παρεκκλησίου τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τῶν ἐν ταῖς Βρετανικαῖς Νήσοις μεταφυτευθέντων ἐκ τῆς κοιτίδος αὐτῶν Θυατείρων, ἥτοι τῆς θεοσώστου ταύτης Ἐπαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τῆς οὐσῆς καί ὁρώσης ὧδε, συνήλθομεν, ὡς ἔθος ἐστίν, προεψύχασθαι ἐν τῇ εὐσήμεν ταύτῃ στιγμῇ τὸν παριπνεύοντα ἐνιαυτόν καί ἅμα τὸν νέον ὑποδεχθῶμεν. Περιχαρεῖς δι’ ἀναμέλπομεν ἐν καρδίᾳ καλῇ καί ἀγαθῇ τῷ Δοτῇ τῶν ὅλων Θεῷ δεήσεις εὐχαριστηρίους, ἄδομεν εὐγνώμονας ἱκεσίας καί ἀναπέμπομεν αἰτήματα θεῖα τε καί ἱερὰ.

Ἀνατρέχοντες οὖν ἐν τοῖς πράγμασι τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας διαπιστοῦμεν ἀνοδικὴν πορείαν. Αἱ παρ’ ἡμῖν ἐκκλησιαστικαὶ κοινότητες ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἐκάστοτε ἀναφυομένους καί ἀναποφεύκτους ἀντιξοότητας, συνεχίζουσιν ἀκάθεκτοι τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν αὐτῶν.

Ἡ ἀντιμετώπισις τῶν ὁσημέραι αὐξανομένων ὑποχρεώσεων τῶν παιμαίνων καί τῶν ἀναγκῶν τῶν ποιμενομένων πολλαπλασιαζομένων καί ποικιλλουσῶν, καθιστῶν ἐκδηλον ὅτι τὸ διακοινεῖν αὐταῖς ἀπαιτεῖ πύρρωμα καρδίας, φλέγοντα ζῆλον καί ζώπυρον πίστιν. Μνημονεύω δ’ ὅτι

ὁ Κύριος εἶπεν πρὸς τοὺς δώδεκα Μαθητάς Αὐτοῦ : **“Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων”**. [Ματθ. ι’ 16]. Ἐπεὶ **“οὐκ ἔστι δούλος μείζων τοῦ Κυρίου αὐτοῦ”**, [Ἰωάν. ιγ’ 16] κατὰ τὸ Κυριακὸν λόγιον, ἀποτελεῖ πλάνην οἰκτράν, δι’ οἷονδῆποτε ἐξ ἡμῶν τρέφοντα ψευδαισθήσεις ὅτι ἡ ἱερωσύνη προσφέρεται δι’ ἀνάπαυσιν καί ἀπολαύσεις ὑλικὰς.

Ἐν τοῖς πλαισίοις τούτοις ἡ Βιβλικὴ ταύτη Ἀρχιεπισκοπὴ χωρεῖ πρὸς τὴν ἴδρυσιν καί λειτουργίαν τοῦ Θεολογικοῦ καί Ἐκκλησιαστικοῦ Σεμιναρίου, ὁ θέλει στεγασθεῖ, ἐπὶ τῷ παρόντι, ἐν τῇ Ἑλληνορθόδοξῃ καί μεγαλονύμῳ Κοινοότητι τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Βαρνάβα ἐν Βορείῳ Λονδίῳ. Τὸ ἴδρυμα τοῦτο πειραθῆσεται ἀναδειξάι νέους σκυταλοδρόμους, οἵτινες θέλουσι συνεχίσει τὸ ἄχρι τοῦ νῦν ἐπιτελεσθέν σωστικὸν ἔργον ὑφ’ ὧν προηγήθησαν.

Ἡ ἐξαγγελθεῖσα ἴδρυσις καί λειτουργία τοῦ Θεολογικοῦ καί Ἐκκλησιαστικοῦ Σεμιναρίου ἤρξατο πραγματοποιημένη: Πρῶτον διὰ τῆς ἀγορᾶς ἀκινήτου ἐν Βορείῳ Λονδίῳ, ὃ τανῦν προσφέρεται διὰ κατοικίην καί γραφεῖον τοῦ Διευθυντοῦ. Δεύτερον διὰ τῆς τελέσεως Ἀγιασμοῦ ἐν τῷ λήγοντι μηνί ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καί Τρίτον διὰ τῶν ἐπικειμένων μαθημάτων, ἅτινα ἄρξονται προσφερόμενα κατὰ τὰς ἐπομένους ἡμέρας.

Μνημονεύοντες περαιτέρω τὰ περὶ τῆς παιδείας δεῖ ἀναφέρειν ὅτι τὸ πρῶτον ὁμολογιακὸν ἐκπαιδευτικὸν καθίδρυμα ΑΓΙΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ διέγραψεν ἤδη ἐν ἔτος λειτουργίαν τε καί προσφορὰς καὶ αἰσίως διέρχεται τὸ δεύτερον τοιούτων.

Οἱ λαϊκοὶ Ἀρχοντες φιλοτίμως καί προθύμως διακονοῦντες τὰ παρ’ ἡμῖν κοινὰ πράγματα καί ἐν ταυτῷ συναποτελοῦντες τὸν Σύνδεσμον τῶν Ἑλληνορθόδοξων Κοινοτήτων, ἐν τῷ παρελθόντι μηνί Ὀκτωβρίῳ, συνέπηξαν ἐν προθυμίᾳ καί ἀγαστῇ συνεργασίᾳ τὴν Ἐκτὴν Διάσκεψιν αὐτῶν. Κατ’ αὐτὴν ἀνανέωσαν τὴν ἐντολήν πρὸς τὸν ἐντιμολογιώτατον πρόεδρον αὐτῶν καί ἄρχοντα κ. Διαμαντῆν Π. Πατέρα καί τὸ περὶ αὐτὸν φιλογενές Συμβούλιον.

Ἐπιπροσθέτως κατὰ τὸ ἄρτι διαρρεῦσαν ἔτος ἐπερατώθησαν αἱ Περιφερειακαὶ Ἐκπαιδευτικαὶ Συναντήσεις, αἱ ἤρξαντο κατὰ τὸ προηγούμεν ἔτος. Ταῦτα ὠφέλησαν τὰ πάνυ ἄπαντας τοὺς συμμετασχόντας ἐν αὐταῖς, προσφέρουσαι ἐνημέρωσιν ἄμεσον. Ἐν δέ τῇ ἀνελιξίᾳ αὐτῶν συνέβαλον τὰ μέγιστα πρὸς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ὑφισταμένων ἀναγκῶν καί τὴν λύσιν τῶν ἀναφρομένων προβλημάτων.

Ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων ἀποστέλλει ἐν Ἑλλάδι νέους ἐπιθυμοῦντας ὅπως καταρτισθῶσι καλῶς περὶ τὴν Ἱερὰν Ἐπιστήμην τῆς Θεολογίας. Οὗτοι φοιτῶσι ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἐν τῷ τρέχοντι ἀκαδημαϊκῷ ἔτει ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἡτύχησε ὅπως ἀποστείλῃ πλείονας φοιτητάς ἐν συγκρίσει πρὸς παρελθόντα ἔτη. Εὐξάμεθα ἵνα ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐπισκιάσῃ καί φωτίσῃ αὐτούς, ὥστε δι’ ἐπιμελείας καί φωτισμοῦ ἐτοιμάσουσιν οὗτοι ἑαυτοὺς ἀρκούντως καί δυνήθῃαι οὕτω ἄραι τὸν προκείμενον ἑαυτοῖς σταυρὸν ἐν ὑπομονῇ μεγάλῃ καί ἀφοσιώσει πολλῇ.

Μνεῖαν ποιοῦμαι νῦν τῶν τακτικῶν ἐκπομπῶν τοῦ τοπικοῦ Ἑλληνικοῦ ραδιοφώνου, καθ’ ὃς μεταδίδεται ἡ θ. Λειτουργία κατὰ τὰς Κυριακάς καί μεγάλας ἑορτάς, ἀκούονται οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοι κατὰ Σάββατον, ὑπομνησκεται δέ τὸ

‘Αγιολόγιον καθ’ ἐκάστην ἡμέραν ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τὸ δὲ θεῖον κήρυγμα προσφέρεται, πλεόν τοῦ γραπτοῦ, καί ραδιοφωνικῶς, ὑφ’ ὅλων τῶν δυναμένων ἵνα πράξωσι τοῦτο κληρικῶν. Ταῦτα ἔχοντα ὡς ἐπιστέγασμα τὴν ἐκπομπήν “Ἡ Φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας” καθ’ ἐκάστην Δευτέραν, ἀπευθύνονται πρὸς τὸν πολυάριθμον ποιμνίον ἡμῶν καὶ οὕτω συμβάλλουσι πρὸς τὴν θρησκευτικὴν κατάρτισιν καὶ πολυποικίλον ἐνημέρωσιν τῶν ἐνδιαφερομένων ἵνα πληροφορηθῶσι τὴν πίστιν ἐπὶ τὸ ἀρτιώτερον. Ἡ δὲ χρῆσις ἐν τινι βαθμῇ τῆς Ἀγγλικῆς γλώττης κατ’ αὐτάς συντελεῖ πρὸς ἐνημέρωσίν τε καὶ πλησιασμόν τῆς νέας γενεάς.

Ἡ τοπικὴ ἡμῶν Ἐκκλησία ἐν τῇ προσπάθειά αὐτῆς ὅπως ἐξατομικεύσῃ τὴν ἐαυτῆς ποιμαντικὴν διακονίαν πρὸς τὸ λογικόν αὐτῆς ποιμνίον διηνεκῶς ἐπισκέπτεται αὐτό, πρωτεύοντως διὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ δευτερευόντως διὰ τῶν βοηθῶν Ἐπισκόπων τῶν συνυπουργούντων τὰς Ἀρχιεπισκοπικὰς προσπάθειας διαποιμάνσεως, εὐλογίας τε καὶ διδασκαλίας τοῦ ἐμπεισθευθέντος ἡμῖν θεοφιλοῦς λαοῦ.

Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν τοπικῶν κοινοτήτων ἐν ταῖς ἐτησίαις δεήσεσι τῆς χώρας ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῶν δύο Παγκοσμίων πολέμων τοῦ ἀπελθόντος αἰῶνος πραγματοποιεῖται συμμετέχοντος ἤδη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ Ποιμενάρχου ἡμῶν ἐν ταῖς ἀναπεμπόμεναις προσευχαῖς παρὰ τῶν κενотаφίω, τοῦτ’ ἔστιν, τὸ κεντρικόν μνημεῖον τὸ ἀφιερωμένον πρὸς τιμὴν τῶν πεσόντων καὶ ἐκ τῆς χώρας ταύτης προερχομένων. Ἐνθα δ’ ἐστὶ τοῦτο δυνατόν ἐνταῖς κοινοῖς ἡμῶν συμμετέχουσι ἐν ταῖς προσευχαῖς ταύταις τοπικῶς. Οὕτως ἡ παρουσία καὶ προσφορά τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐξέρχεται τῶν τοίχων τῶν νῶν ἡμῶν καὶ πορεύεται πρὸς πάντα ἄνθρωπον ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ χώρᾳ.

Τὸν βίον τῆς ἀνθρωπότητος ἐν τῷ ἀπερχομένῳ ἔτει ἐπεσκίασαν τὰ τραγικὰ γεγονότα τῆς 11ης Σεπτεμβρίου, ἅτινα ἀπροσδοκῆτως ἔλαβον χώραν ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπυρτάνευσαν αἱ προεκτάσεις αὐτῶν διὰ τοῦ πολυμήτερου ἀπηλθόντος πολέμου καὶ τῆς ἐπελθούσης οικονομικῆς δυσπραγίας, ἐκφρασθείσης δι’ ἀρνητικῆς ἐπιδράσεως, ἐχούσης παγκόσμιον ἐμβέλειαν.

Εἰ ἤθελέ τις λέγειν ἐπὶ πλείον τούτων, δεῖ ἀκουσθῆναι ὁ τοῦ οὐρανοβάμονος Παύλου λόγος περὶ τοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἀνάουτος πνευματικοῦ πολέμου: **“οὐ γὰρ ὁ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ’ ὁ οὐ θέλω κακόν τοῦτο πρόσω.”** (Ρωμ. ζ’ 19). Περαιῶν δὲ συμπληρῶναι διὰ τῶν ἐξῆς: **“Βλέπω ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατεύμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου.”** (Ρωμ. ζ’ 23). Τὸ ἀνθρώπινον τοῦτο δράμα ὁ θεῖος Παῦλος ἐκφράζει λέγων: **“ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ρύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;”** Εὐθύς δὲ προσφέρει ὁ ἴδιος λύσιν τε καὶ ἀπάντησιν διὰ τῶν λόγων: **“εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν”**. (Ρωμ. ζ’ 25) Θεοῦ! Ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἐντεῦθεν, κέντρον πολέμου καθ’ ἐκάστην ἡμέραν παραμένει ἡ καρδία ἐκάστου ἀνθρώπου καίτοι οὗτος ἐλευθεροῦται τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ βαπτίσματος.

Ἡ στερέωσις τῶν τοπικῶν Κοινοτήτων καταφαίνεται ἐκ τῆς ἐνεργοῦς καὶ θερμουργοῦ ἀγάπης τοῦ ποιμνίου ἡμῶν πρὸς αὐτάς. Τὴν ἀγάπην ταύτην τοῦτο ἀνελλιπῶς ἐκφράζει διὰ τοῦ ἱεροστολισμοῦ καὶ ἐγκαινισμοῦ τῶν χώρων καταφυγῆς τοῦ Θεοφιλοῦς λαοῦ, ἐνθα τοῦτο προστρέχει ἵνα προσφέρῃ λατρείαν εὐάρεστον καὶ προσευχὴν εὐχαριστήριον τῷ Τριαδικῷ Θεῷ. Ὡς προανεφέρθη προσφάτως ἐκαλλωπίσθη τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Οἱ δὲ Ναοὶ τῶν Ἁγίων Λαζάρου καὶ Δημητρίου, Ἀνατολικοῦ καὶ Βορείου Λονδίνου ἀντιστοιχῶς, ἐνεκαίνισθησαν.

Διαπιστοῦται τοίνυν καθ’ ἐκάστην ἡμέραν ἡ ἀδῆριτη

ἀνάγκη καὶ ὁ ἀδιάλειπτος ἀγὼν, ὃς διεξάγει ὑπὸ τοῦ ποιμνίου ἡμῶν, ὃ διαβιοῖ ἐν κόσμῳ διηνεκῶς ἐναλασσομένῳ, τοῦ παραμεῖναι συντεταγμένον ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἔθελαι καὶ ταῖς κληροδοτηθείσαις παραδόσεσι αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο τὸ ποιμνίον τρέπεται πρὸς πυκνὴν διοργάνωσιν ποικίλων ἐκδηλώσεων κοινωνικῶν, μορφωτικῶν τε καὶ ἄλλων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, τῶν ἐκκλησιαστικῶν κοινοτήτων μέντοι ἐχουσῶν πρωτεύουσαν θέσιν ἐν αὐταῖς.

Ἐσχάτως ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ ὁμογενειακὴ ἡμῶν παρουσία ἐνταῦθα κατέστη πνευστέρα ἀφ’ ἐνός διὰ τῆς ἐκδημίας πρὸς Κύριον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀειμνήστου Λεοντίου Ἀριστοτέλους. Ὁ μεταστάς κληρικὸς ἠνάλωσεν ἐαυτὸν πρωτεύοντως ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν ἀναγκῶν τῆς Ἑλληνορθοδόξου Κοινότητος Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Ἀφ’ ἐτέρου δ’ ἀπέβη πνευστέρα διὰ τῆς ἐκδημίας τοῦ ἐκ τῶν λαϊκῶν πιστῶν ἐργατῶν ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου, Ἀρχοντος Ἀργυροῦ Στάκη τοῦ καὶ δράσαντος ἐπὶ ἔτη μακρὰ ἐν Σκωτίᾳ. Ἡ πολυτοχιδὴς ζωὴ καὶ ποικίλῃ προσφορὰ τοῦ τελευταίου ὑπῆρξε τοσοῦτον παροιμιώδης ὥστε ὁ ἐκλιπών, ἐν τοῖς χεῖλεσι τοῦ ἐκείσε διαβιούντος λαοῦ, παρέμεινεν ὡς ὁ βασιλεὺς αὐτῆς.

Ἠγοῦμαι ἀρμόζον ἀναφέρειν ὅτι ἡ Ὁμογένεια ἡμῶν σταδιακῶς ἀνοίγει τοὺς κόλπους αὐτῆς ἵνα περιβάλῃ ἐν ἀγάπῃ ἔκτενῃ, συνδράμῃ πλουσίως καὶ φιλοφρόνως περιποιηθῇ τὴν τρίτην ἡλικίαν. Ἡ προσφορά αὐτῇ ἤρξατο ἐν τοῖς χώροις Κοινοτήτων τινῶν Ἐκκλησιαστικῶν, βαθμὴδὸν δ’ ἐξηπλώθη εὐρύτερον ἐν αὐταῖς καὶ ἐσχάτως θεραπεύεται καὶ ὑπὸ πολλῶν Ὁμογενειακῶν Συλλόγων τε καὶ Ὁργανώσεων. Τοῦτο ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν καὶ πρόδοον ἅμα, περιποιεῖ δὲ τιμὴν δι’ ἡμᾶς ἅπαντας.

Ἡ διακονία τοῦ Προκαθημένου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς οὐσῆς καὶ παροικούσης ἐνταῦθα, πλεόν τῶν ἐσωτερικῶν ἀναγκῶν αὐτῆς, ἐκτείνεται καὶ εὐρίσκεται ἐν ἀμέσῳ ἀνταποκρίσει ἀπορροούσῃ ἐκ τῶν σχέσεων ἡμῶν μετὰ τῆς ἐπισήμου Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας τῆς γαίας ταύτης. Ἐπιπροσθέτως κατὰ τὸν διαρρευσάντα ἐνιαυτόν, Ὑμεῖς Σεβασμιώτατε, ἔσχετε τὴν εὐλογίαν καὶ τὸ πρόνομιον ὅπως ἀνταποκριθῇτε ἱκανὰς φορές τῇ κλήσει τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας ἵνα ἐκπροσωπήσετε αὐτήν ἐν ἀποστολαῖς εὐαρίθμοις ἐν διαφόροις μέρεσι.

Παραλλήλως, πρὸς ὑποβληθείσας προσκλήσεις καὶ αἰτήσεις ἀπευθυνθείσας πρὸς Ὑμᾶς προσωπικῶς ὅπως κάμῃτε ὁμιλίαις καὶ παραστῆτε ἱνα τιμησῇτε πρόσωπα τε καὶ γεγονότα, τελῆσθε Μυστήριά τε καὶ προστῆτε Ἀκολουθίῳ, Ὑμεῖς οὐκ ὠκνήσατε.

Ὡσαύτως οἶμαι ὡς ἐπιβεβλημένον ἡ ἐνός ἐκάστου ἐξ ἡμῶν ὑπόμνησις ὅτι ἐν τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Ἐβδομαδί τοῦ ἐπικειμένου Πάσχα τῶν Ὁρθοδόξων ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία προτίθεται καθιελεῖν νέναν ποσότητα Ἁγίου Μύρου διὰ τὰς τῶν ἀνὰ τὴν ὑφήλιον Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀνάγκας. Ὅθεν ἡ οἰκονομικὴ ἀρωγὴ τοῦ ἡμετέρου ποιμνίου πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην δεῖ καταστήναι πλεόν ἢ ἐμφανῆς καὶ σημαντικὴ ἐν ἐκφράσει τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ ἀρραγοῦς δεσμοῦ, τῆς σεπτῆς εὐλαβείας καὶ θυγατρικῆς ἀρωγῆς τῇ Μητρί Ἐκκλησίᾳ.

Ἀφικνούμενος νῦν ἐπὶ τῷ πέρατι τῆς παρουσίας προσλαλιάς γονυπετῆς ἱκετεύω τὸν Βασιλέα τῆς δόξης ὅπως διαφυλάττῃ τὴν Ὑμετέραν Σεπτὴν Σεβασμιότητα ἐν ἀκαμίᾳ τε καὶ ἀδιαπτῶ ὑγείᾳ κατ’ ἅμφω, ἵνα προσφέρῃτε ὡς ἐπιμύκυστον τὴν θεοφιλεῖ καὶ ἀκάματον πρωθιεραρχικὴν διακονίαν Αὐτῆς πρὸς παρηγορίαν τοῦ Λαοῦ, καθοδηγῶν τοῦ εὐαγοῦς κλήρου, κλέος τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας καὶ φωτισμόν τοῦ βασιλείου ἱερατεύματος, **“τοῦ ἐθνους ἁγίου, τοῦ λαοῦ εἰς περιποίησιν”** (Α’ Πέτρ. β’ 9). Ἀμήν!

Εἰς ΠΟΛΛΑ ΕΤΗ ΔΕΣΠΟΤΑ

“ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ Ο Α΄

Δέκα Χρόνια στο Πηδάλιο τῆς Ἐκκλησίας”

Υπό τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ κ. Θεοδωρήτου,
Ἀρχιερατικῶς Προϊσταμένου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀγίας Σοφίας Λονδίνου.

Σεβασμῶτατε, Θεοφιλέστατε, κ. Γενικέ Πρόξενε,
σεβαστοὶ Πατέρες, κυρίες καὶ κύριοι,

Ἀποτελεῖ γιὰ μένα ιδιαίτερη χαρά καὶ τιμὴ νὰ ἀπευθύνομαι στὴν ἐκλεκτὴ ἀποφινὴ ὁμήγυρη, γιὰ νὰ σκιαγραφῶ τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργο ἑνὸς μεγάλου ἐκκλησιαστικοῦ ἄνδρα, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, τοῦ ὁποῖου τιμᾶμε τὴν ἐπέτειο δέκα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεώς του στὸν Πατριαρχικὸ Θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Πιά τὴν Ὁρθοδοξία καὶ τὸν Ἑλληνισμό, ὁ θεσμός του Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐνέχει ιδιαίτερη ἱστορικὴ καὶ θεολογικὴ σπουδαιότητα. Ἡ πρωτόθρονη καὶ ἁγιοστόλιστη μητέρα Ἐκκλησία διακονεῖ γιὰ 17 αἰῶνες μὲ πιστότητα καὶ ἀφοσίωση τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ. Πρωτοστάτησε στὴ διαμόρφωση τῆς χριστιανικῆς πίστεως, τῆς ἱεραποστολικῆς δράσεως, καὶ βέβαια εἶναι ἡ κοίτης τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ.

Μετά τὴν ἄλωση τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, ὁ εἰκοστός αἰώνας ἦταν αὐτός πού ἐπεσώρευσε τὰ μεγαλύτερα δεινὰ στὴν πονεμένη Ρωμιοσύνη τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Πρώτα ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ τὸ 1922 καὶ ὕστερα τὰ Σεπτεμβριανά τοῦ 1955 συρρίκνωσαν κυριολεκτικὰ τὸν Ἑλληνισμό τῆς Πόλεως. Σ' αὐτὰ τὰ δέσκατα χρόνια, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἄντεξε τοὺς κλυδωνισμοὺς τῶν νέων συνθηκῶν, ἀπέδειξε ὅτι εἶναι ἀντάξιο τῆς ἑνδοξης ἱστορίας του καὶ ἀνταποκρίθηκε στὸ ἱερό χρέος γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία καὶ τὴ Ρωμιοσύνη.

Ὅταν ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Ἀθηναγόρας τὸ 1972, ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἐπέβλεψαν σὲ ἕνα ταπεινὸ ἱεράρχη, τὸν ἀείμνηστο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Δημήτριο, ὁ ὁποῖος ἀγαπήθηκε ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν ἀκακία καὶ μετριοφροσύνη του καὶ εὐλογήθηκε νὰ δεῖ στὰ δύσκολα αὐτὰ χρόνια τὴν ἀνοικοδόμηση τοῦ Πατριαρχείου. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή βρέθηκε συμπαράστατης του ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Χαλκηδόνος Μελίων, σοφὸς ἱεράρχης, πού ὑπηρέτησε τὸ Πατριαρχεῖο μαζὲ μὲ τὰ πολλὰ χαρίσματά του καὶ ἐπλούτησε τὴν Ἐκκλησία μὲ τὰ πνευματικὰ του ἀναστήματα καὶ μάλιστα μὲ τὸν τιμῶμενο σήμερα Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Βαρθολομαῖο. Ποιὸς ὅμως ἦταν ὁ φέρελπισ αὐτός νέος κληρικός, ὁ Δημήτριος Ἀρχοντώνης, ὅπως ὀνομαζόταν πρὶν ἀπὸ τὴν χειροτονία του, πού ἐπέπρωτο νὰ ἄρει τὸν σταυρὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου;

Γεννήθηκε στίς 29 Φεβρουαρίου τοῦ 1940, στὸ νησί τῆς Ἰμβρου, τότε πού οἱ Ἕλληνες, 8.000 περίπου, ἀποτελοῦσαν τὴν πλειονότητα τοῦ νησιοῦ.

Ὁ πατέρας του ἦταν αὐστηρὸς καὶ ἴσως μετέδωσε στὸ νεαρὸ Δημήτριο τὴν αἴσθηση τῆς συνείπειας πού

τὸν διακρίνει μέχρι σήμερα. Ἀπὸ τότε ὁ Δημήτριος συνόδευε σ' ὅλο τὸ νησί τὸν ἡλικιωμένο ἱερέα τοῦ χωριοῦ, τὸν π. Ἀστέριο, ἀναβε τὰ καντήλια καὶ τὸ θυμιατό, ἔψελνε καὶ διακονοῦσε τὴν Ἐκκλησία.

Ὁ Μητροπολίτης Ἰμβρου καὶ Τενέδου καὶ μετέπειτα Χαλκηδόνος Μελίων, ἐπισήμανε τὴν πρώιμη εὐφυΐα τοῦ Δημητρίου κι ἔπεισε τὴν οἰκογένειά του νὰ τὸν ἀφήσει νὰ σπουδάσει στὸ Ζωγράφειο Λύκειο τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀργότερα εἰσηλθε στὴν περιώνυμη σχολὴ τῆς Χάλκης, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποφοίτησε τὸ 1961 μὲ Ἄριστα. Τὸν Αὐγουστο τῆς ἰδίας χρονιᾶς εἰσέρχεται στὶς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου. Χειροτονεῖται διάκονος ἀπὸ τὸν Χαλκηδόνος Μελίωνα καὶ μετονομάζεται Βαρθολομαῖος.

Ὁ μακαριστὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας βλέποντας τὰ προσόντα καὶ τίς δυνατότητες τοῦ νεαροῦ διακόνου, τὸν στέλνει γιὰ νὰ σπουδάσει ἐπὶ μίαν πενταετίαν στὴν Εὐρώπη. Στὴν ἀρχὴ στὸ Ἰνστιτοῦτο Ἀνατολικῶν Σπουδῶν στὸ Γρηγοριανὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ρώμης, ἔπειτα στὸ Ἰνστιτοῦτο Bossey στὴν Ἑλβετία καὶ τέλος στὴ Γερμανία, στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Μονάχου. Τὰ χρόνια τῶν σπουδῶν του ἦταν καρποφόρα. Διευρύνει τίς θεολογικὲς του γνώσεις, προάγει τὴ γλωσσομάθειά του καὶ τέλος γνωρίζει καὶ ἀποκτᾷ πολλοὺς φίλους.

Στὴ διδακτορικὴ του διατριβὴ μὲ τίτλο “Περὶ τὴν Κωδικοποίησιν τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Κανονικῶν Διατάξεων ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ”, διακρίνουμε δύο στοιχεῖα πού κυριαρχοῦν στὴ σκέψη τοῦ συγγραφέως: πρῶτο τὸ νόημα τῆς ἱστορίας καὶ δεῦτερο τὴ φροντίδα γιὰ τὴν διωρθόδοξη ἐνότητα.

Μὲ τὴν ἐπιστροφή του στὴν Κωνσταντινούπολη, ὁ π. Βαρθολομαῖος διορίζεται βοηθὸς Σχολάρχης τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, καὶ στίς 19 Ὀκτωβρίου 1969 χειροτονεῖται Πρεσβύτερος ἀπὸ τὸ Γέροντά του καὶ ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας τὸν χειροθετεῖ Ἀρχιμανδρίτη.

Τὸ 1972 ὁ νέος Πατριάρχης Δημήτριος δημιουργεῖ ἕνα ιδιαίτερο Πατριαρχικὸ Γραφεῖο στὸ ὁποῖο διευθυντὴς τοποθετεῖται ὁ π. Βαρθολομαῖος. Ἔτσι, ὅλοι οἱ ἐπισκέπτες καὶ προσκυνητὲς τοῦ Πατριαρχείου, πρὶν γίνουν δεκτοὶ ἀπὸ τὸν Πατριάρχη τοῦ Γένους, συναντοῦσαν τὴ σεμνὴ, γεμάτη προσήνεια, γλυκύτατη μορφή τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ Γραφείου.

Ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς συνοδεύει καὶ συμπαρίσταται στὸν Πατριάρχη Δημήτριο καὶ συνεργάζεται ἀκούραστα μὲ τὸν Γέροντα Μελίωνα γιὰ τὴν οἰκουμενικὴ ἀποστολὴ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ Ἐκκλησία, ἀναγνωρίζοντας τίς πολλαπλές ὑπηρεσίες του, τὰ Χριστούγεννα τοῦ 1973 τὸν ἐκλέγει ἐπίσκοπο μὲ τὸν τίτλο τοῦ Μητροπολίτου Φιλαδελφείας.

Μετὰ τὴν ἐκδήμια τοῦ πνευματικοῦ του πατέρα, ἐκλέγεται διάδοχός του στὴν Μητρόπολη Χαλκηδόνος στίς 14 Ἰανουαρίου 1990, καί ἔτσι γίνεται ὁ πρῶτος τῇ τάξει στὴν Ἱερά Σύνοδο.

Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1991, ὁ Πατριάρχης Δημήτριος περνᾷ στό κατώφλι τῆς ἱστορίας καί ὀδεύει στὴν αἰωνιότητα. Τὰ μάτια καί ἡ σκέψη ὅλων στρέφονται στον Μητροπολίτη Χαλκηδόνος Βαρθολομαῖο, τὸν ὁποῖον θεωροῦν ἄξιο διάδοχο καί συνεχιστὴ τῆς ἱστορίας τοῦ Πατριαρχείου. Ποιοὶ ὅμως ἦταν οἱ λόγοι πού ἐπέβαλαν τὴν ἐκλογή του στὸν Πατριαρχικό Θῶκο;

Πρωτίστως ἡ διακονία του στό ἰδιαίτερο Πατριαρχικό Γραφεῖο τοῦ ἔδωσε τὴ δυνατότητα νὰ γνωρίζει ἅμεσα τὰ ποικίλα προβλήματα τοῦ Πατριαρχείου, ἀλλὰ καί τὰ διορθόδοξα καί διαχριστιανικά θέματα. Ἐπὶ πλεόν, εἶχε ἐπιβληθεῖ μὲ τὴν προσωπικότητα καί τὴν κατάρτισή του στοὺς ἐκκλησιαστικούς κύκλους. Πάντα διακριτικός, σεμνός, εὐγενής, ὁραματιστής, τολμηρός, δραστήριος, σοβαρός, αὐστηρός, μὲ πίστη στὴν διορθόδοξη ἀποστολή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἡ φοίτηση καί ἡ διάκρισή του σέ ἀνώτατα πνευματικά ἰδρύματα, ὅπως τῆς Χάλκης, τῆς Ρώμης, τοῦ Bossey καί τοῦ Μονάχου, τοῦ ἔδωσαν τὴ δυνατότητα νὰ διευρύνει τὴν παιδεία καί τοὺς πνευματικούς του ὀρίζοντες, ἀλλὰ καί τὴ δυνατότητα νὰ ὁμιλεῖ μὲ ἄνεση Ἰταλικά, Γερμανικά, Γαλλικά, Ἀγγλικά, Τουρκικά, καί βέβαια Ἑλληνικά ὡς μητρικὴ του γλώσσα, κι ἔχοντας ἀπὸ τὴ φύση του τὸ χάρισμα τῆς ἐπικοινωνίας καί τῆς φιλίας δημιούργησε παντοῦ φίλους, παραμένοντας πιστός καί ἀλληλογραφώντας μαζὶ μὲ ὅλους.

Πρέπει ἐδῶ νὰ κάνουμε λόγο γιὰ τὴν ἀκάματο ἐργατικότητα του. Ἐργάζεται σκληρά, μὲ ὑπευθυνότητα καί προγραμματισμό, ἀλλὰ καί μὲ αἴσθημα εὐθύνης γιὰ τὸ παρόν καί τὸ μέλλον τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἀναγνωρίζοντας ὅλα αὐτὰ τὰ χαρίσματα τοῦ Μητροπολίτου Χαλκηδόνος Βαρθολομαίου, ἡ Ἀγία καί Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου συνέρχεται στὸν Πατριαρχικό Ναὸ τὸ ἀπόγευμα τῆς 22ας Ὀκτωβρίου 1991 καί τὸν ἐκλέγει παμψηφεί ὡς τὸν 276 Οἰκουμενικό Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ ἐνθρόνισή γίνεται στὸν ἴδιο ναὸ τὸ Σάββατο 2 Νοεμβρίου 1991 καί, ὅπως χαρακτηριστικὰ εἶπε ὁ νέος Πατριάρχης στό λόγο του, παραλαμβάνει ἀπὸ τὸν Δημήτριο Α' "τὸν σταυρόν Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, εἰς συνέχισιν τῆς ἀνόδου εἰς τὸν κρανίου τόπον, εἰς συσταύρωσιν ἡμῶν τῷ Κυρίῳ καί τῇ Αὐτῷ συνεσταυρωμένη Ἐκκλησίᾳ εἰς συντήρησιν τοῦ φωτός τῆς Ἀναστάσεως". Σ' αὐτὴ τὴ δυσβάστακτη εὐθύνη "εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου καταφεύγομεν καί τὴν Ἐκείνου χάριν ἐπικαλούμεθα, ἵνα ἱκανώσῃ ἡμᾶς τελειῶσαι τὴν δύναμιν Ἐκείνου ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν".

Ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκείνη, ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος μὲ συνέπεια καί πίστη ἀνοίγεται πρὸς κάθε κατεύθυνση γιὰ νὰ διακονήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν καί τὸν ἄνθρωπο.

Ἀπὸ τίς πρῶτες προτεραιότητές του εἶναι ἡ ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας. Στίς 15 Μαρτίου 1992, τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, καλεῖ τοὺς προκαθημένους τῶν αυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν σὲ Πανορθόδοξο "Σύναξη". Τελοῦν τὴν Εὐχαρίστησιν καί ἀναπέμπουν δοξολογία "τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ, τῷ καταξιώσαντι ἡμᾶς ἰδεῖν ἀλλήλους πρόσωπον πρὸς πρόσωπον καί ἀνταλλάξαι τὸν ἀσπασμόν τῆς ἀγάπης καί τῆς εἰρήνης, κοινωνῆσαι τοῦ ποτηρίου τῆς ζωῆς, ἀπολαύσαι τε τῆς θείας δωρεᾶς τῆς πανορθόδοξου ἐνότητας".

Ἀποστολή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἶναι νὰ ἀγρυπνεῖ γιὰ τὸν παγκόσμιο χαρακτήρα τῆς Ὁρθοδοξίας, νὰ φανερώνει τὴν ἐνότητά της, νὰ "προϊσταται ἐν ἀγάπῃ". Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο δὲν εἶναι ὑπερεκκλησία οὐτε ὑπερξουσία. Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως εἶναι πρῶτος μεταξύ ἴσων, *primus inter pares* στὴν ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πρωτεῖο δὲν εἶναι ἐξουσία, ἀλλὰ "κένωση". Ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος πιστεύει ὅτι οἱ ποιμένες ὀφείλουν νὰ ζοῦν μὲ ταπεινοφροσύνη καί νὰ μετανοοῦν γιὰ τὸν πειρασμό τῆς ἐξουσίας. Ὁφείλουν νὰ εἶναι διάκονοι τῆς ἀνθρωπότητας. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης εἶναι ὁ σύνδεσμός μεταξύ τῶν ἀδελφῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ὁ συντονιστής τῶν κοινῶν ἐνεργειῶν καί τὸ κέντρο τῆς οἰκουμενικῆς διακονίας καί προσευχῆς.

Ἡ ἄξια τῆς συνοδικότητος εἶναι ἀναντικατάστατη "δι' ἧς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον λαλεῖ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ".

Μὲ αὐτὸ τὸ σκεπτικὸ ἄρχισε τίς εἰρηνικές ἐπισκέψεις του πρὸς ὅλες τίς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Ταυτόχρονα ἐπισκέπτεται τίς Μητροπόλεις τῆς δικαιοδοσίας του καί συγκαλεῖ τέσσερις Συνάξεις ὅλων τῶν ἐνεργείᾳ ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου (1992, 1994, 1996 1998).

Ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας του συγκροτεῖ κανονικῶς τὴν ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἀλβανίας (1992, 1998), ἐπανενεργοποιεῖ τὸ αὐτόνομο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑσθονίας (1996), καί προεδρεύει τῆς Μείζονος καί Ὑπερτελοῦς Συνόδου γιὰ τὴν ἄρση τοῦ ἐσωτερικοῦ σχίσματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας (1998).

Προϊσταται τῶν ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων ἐπὶ τῇ 1900ῇ ἐπετείῳ τῆς συγγραφῆς τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου καί συγκαλεῖ "Σύναξιν τῶν ἀρχηγῶν τῶν κατὰ τοποὺς Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν".

Παράλληλα ἀπευθύνει "τὸν ἀσπασμόν εἰρήνης καί ἀγάπης στοὺς Προκαθημένους τῶν Προχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν, στὸν Πάπα, στοὺς Πρωθιεράρχες τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Ἐκκλησίας τῶν Παλαιοκαθολικῶν, στοὺς ὑπευθύνους τῶν ἄλλων χριστιανικῶν ὁμολογιῶν καί ἰδιαίτερα στό Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν. Πιστός στὸν οἰκουμενικὸ διάλογο δέχθηκε στό Φανάρι τίς ἀντιπροσωπεῖες καί τοὺς ἀρχηγοὺς ὅλων τῶν χριστιανικῶν δογμάτων καί ἀκολούθως ἀνταπέδωσε τίς ἐπισκέψεις αὐτές. Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1995 ἐπισκέφθηκε στὴ Ρώμην τὸν Πάπα Ἰωάννη Παῦλο Β' καί ἐξεφώνησε μιά βαρυσήμαντη ὁμιλία στὰ Ἰταλικά στὸν Ἅγιο Πέτρο, γιὰ τὴν

ταπεινοφροσύνη καί τή διακονία, διευκρίνισε δέ σέ
ένα κοινό ανακοινωθέν τούς τρόπους καί τά μέσα μιάς
ειλικρινούς προσέγγισης τών δύο Έκκλησιών.

Ἡ οἰκοδόμησις τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἐνότητος εἶναι στίς
ἄμβωτες προτεραιότητες τοῦ Πατριάρχου
Βαρθολομαίου. Δέν ἔπαψε νά ὑπενθυμίζει ὅτι ἡ
Εὐρώπη δέν περιορίζεται στή Δύση, πού προήλθε ἀπό
τῇ Ρώμῃ καί τῇ Μεταρρύθμισι. Ὑπάρχει καί ἡ
Ἀνατολική Εὐρώπη, πού προήλθε ἀπό τόν χριστιανικό
Ἑλληνισμό, τήν Ὁρθοδοξία, πού δυστυχῶς ἐπλήξε γιά
δεκαετίες ὁ κομμουνισμός καί ὁ ἐθνικισμός. Ἡ
ἀνατολή δέν εἶναι ἐχθρική πρὸς τή Δύση, θά μπορούσε
νά συμπληρώσει τή Δύση μέ ἕνα χριστιανισμό ἱκανό νά
ἐνώνει τήν ἔννοια τοῦ Μυστηρίου μέ τήν ἐλευθερία
καί τήν ἔννοια τοῦ προσώπου μέ τήν κοινωνία. Τό Μάιο
τοῦ 1993 καί δύο φορές τό 1994 συναντᾷ τόν Jacques
Delors, ἀλλά καί τόν διάδοχό του στήν Εὐρωπαϊκή
Προεδρία, τόν Jacques Santer καί τελικά προσκαλεῖται
νά μιλήσει στό Εὐρωπαϊκό Κοινοβούλιο στίς 19
Ἀπριλίου 1994, ὅπου κατεδίδακε τόν φανατισμό καί
τῇ βία καί ἀνεφέρθη στήν πρωτοβουλία του νά καλέσει
τούς θρησκευτικούς ἀρχηγούς τών Βαλκανίων καί τῆς
Μέσης Ἀνατολῆς, Χριστιανούς, Ἑβραίους,
Μουσουλμάνους σέ μία συνδιάσκεψη “περί εἰρήνης
καί ἀνοχῆς”.

Ἡ Ἐνωμένη Εὐρώπη δέν ἀφορᾷ μόνο τήν
οἰκονομία καί τήν ἀμυνα, ἀλλά ἀπαιτεῖ “ἀναζήτηση
πολιτισμικῆς τάξεως” καί προτείνει νά ξεπερασθεῖ ἡ
καταναλωτική φρενίτιδα καί ἡ ὑποτέλεια τῆς
παραγωγικότητας.

Ἡ προστασία τῆς φύσεως καί ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ
οἰκολογικοῦ προβλήματος εἶναι ἀπό τίς ἐπόμενες
προτεραιότητες τοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, ὥστε
διεθνῶς πλέον νά ἀποκαλεῖται “The Green Patriarch”.
Ἀκολουθώντας τόν μακαριστό προκάτοχό του
Δημήτριο, ὁ ὁποῖος ἔκανε τήν 1η Σεπτεμβρίου, ἀρχή
τοῦ λειτουργικοῦ ἔτους, ἡμέρα προστασίας τοῦ
περιβάλλοντος, ξεκίνησε μία συνεργασία μέ τόν
Πρίγκιπα Φίλιππο τοῦ Ἑδιμβούργου, ὁ ὁποῖος ἔχει
δημιουργήσει ἕνα παγκόσμιο ταμεῖο γιά τήν προστασία
τῆς φύσεως, καί ἀντιήλλαξαν ἐπισκέψεις στό Φανάρι
καί Λονδίνο (1992 καί 1993). Κατά τίς ἐορταστικές
ἐκδηλώσεις τῆς Ἀποκαλύψεως, τό 1995 στήν Πάτμο,
συνεκάλεσε “Διεθνές Οἰκολογικό Συμπόσιο μέ
ἔμφαση ἐπὶ τῆς μολύνσεως τών θαλασσῶν”.
Ὁργάνωσε μέ τόν Jacques Santer τό Β' Διεθνές
Οἰκολογικό Συμπόσιο γιά τή Μαύρη Θάλασσα τό
Σεπτέμβριο τοῦ 1997 καί μέ τόν Romano Prodi τό Γ'
Διεθνές Οἰκολογικό Συμπόσιο γιά τήν προστασία τοῦ
Δουνάβεως τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1999.

Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο βρίσκεται στήν
Τουρκία καί μπορεῖ νά ὑφίσταται τίς συνέπειες τών
κακῶν σχέσεων ἀνάμεσα στήν Ἑλλάδα καί Τουρκία.
Ἐτσι πολλές φορές ἀκούγονται προτάσεις νά
ἐγκαταλείψει τήν ἱστορική του κοιτίδα. Ἀκούσαμε πῶς
ἀντιμετωπίζει ὁ ἴδιος Πατριάρχης τό ἐνδεχόμενο
μεταφοράς τοῦ Πατριαρχείου.

Νά φύγει ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη τό
Πατριαρχεῖο μέ δική του πρωτοβουλία ἀποκλείεται. Τό
Πατριαρχεῖο δέν ἄφησε ποτέ αὐτή τήν πόλη τών

ὀνείρων καί τών θρύλων. Παράλληλα μή λησμονοῦμε
ὅτι ἡ Κωνσταντινούπολη βρίσκεται στή διασταύρωση
τῶν δρόμων τοῦ κόσμου, γέφυρα μεταξύ Εὐρώπης καί
Ἀσίας, Δύσης καί Ἀνατολῆς, Χριστιανισμοῦ καί Ἰσλάμ.

Ἡ Ἑλληνορθόδοξη Κοινότητα τῆς
Κωνσταντινούπολης ὑπέστη μιά φοβερή αἰμορραγία.
Ἐδῶ καί πενήντα χρόνια ἀριθμοῦσε περισσότερα ἀπό
100.000 πρόσωπα, σήμερα δέν ξεπερνᾷ τίς 4.000. Ἡ
θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης εἶναι κλειτή ἀπό τό 1972.
Ποῦ θά ἀνεύρει στελέχη τό Πατριαρχεῖο γιά νά
ἐκπληρώσει τήν Οἰκουμενική του ἀποστολή; Πῶς θά
κρατηθεῖ στή ζωή; Ὁ Πατριάρχης ἐλπίζει, προσεύχεται,
ἐργάζεται γιά τή συμφιλίωση καί εἰρήνη τών δύο λαῶν
πού εἶναι “καταδικασμένοι” νά ζοῦν μαζί, ὅπως
χαρακτηριστικά λέγει.

Σέ ἀναγνώριση τῆς λαμπρᾶς καί πολυταλάντου
προσωπικότητός του ἐτιμήθη ὑπό σπουδαίων
ἀκαδημαϊκῶν ἰδρυμάτων καί Πανεπιστημίων.
Ἐνδεικτικά ἀναφέρω:

Ἐγινε Ἐπίτιμος Διδάκτωρ ὅλων τών τμημάτων τοῦ
Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας
τῆς Μόσχας, τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ
Πανεπιστημίου τῆς Κρήτης, τοῦ Πανεπιστημίου City τοῦ
Λονδίνου, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Αἰγαίου, τοῦ
Καθολικοῦ Πανεπιστημίου Leuven τοῦ Βελγίου, τοῦ
Ὁρθοδόξου Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Ἁγίου
Σεργίου Παρισίων, τῆς Σχολῆς Κανονικοῦ Δικαίου τοῦ
Πανεπιστημίου Aix-en-Provence Γαλλίας, τοῦ
Πανεπιστημίου τοῦ Ἑδιμβούργου, τῆς Θεολογικῆς
Σχολῆς τοῦ Ἰασιίου, τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς
Βοστώνης, πέντε τμημάτων τοῦ Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης, τών Πανεπιστημίων τῆς Ἀμερικῆς
Georgetown, Tuft, Yale καί τοῦ St. Andrew's College τοῦ
Καναδά, τοῦ Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Ξάνθης, τῆς
Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων,
τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βουκουρεστίου καί τό 2001 ἀπό
τό Exeter τῆς Ἀγγλίας. Τέλος τοῦ ἀπενεμήθη τό
χρυσόστον μετάλλιον ἀπό τό Κογκρέσσο τών Η.Π.Α. σέ
μία λαμπρά τελετή.

Ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, ὅπως εἰπώθηκε ἀπό
τόν Olivier Clement, ζεῖ “ἀνάμεσα στή δόξα καί τήν
ἄβυσσο, στό Σταυρό καί τήν Ἀνάσταση”.

Εὐθραυστος καί θεληματικός, διακριτικός καί
τολμηρός, συνεσταλμένος καί μεγαλοπρεπής,
αὐστηρός καί προσεχτικός στίς λεπτομέρειες,
ἐντυπωσιακός μέ τήν χαρακτηριστική καθαρότητα τοῦ
προσώπου καί τήν οἰκονομία τοῦ γαλάζιου βλέμματός
του. Ἀγαπᾷ τά παιδιά γιατί διατηροῦν κάτι ἀπό τόν
Παράδεισο. Λατρεῖ τήν ποίηση καί τή φύση, ἀγαπᾷ
τήν τέχνη καί μένει πάντα πιστός φίλος. Ἀκαταπόνητος
στή δουλειά. Δεσπόζει μέσα του ἡ εὐθύνη τῆς
Ὁρθοδοξίας στό σήμερα καί στό αὔριο.

Νά εὐχηθοῦμε ταπεινά γιά πολλές δεκαετίες νά
συνεχίζει δυναμικά καί ἀκούραστα νά στέκεται ὀρθός
στή μεγάλη ἔπαυση τῆς Ὁρθοδοξίας, στό Οἰκουμενικό
μας Πατριαρχεῖο.

Βαρθολομαίου τοῦ Παναγιωτάτου καί Οἰκουμενικοῦ
Πατριάρχου πολλά τά εἶπ!

Εὐχαριστῶ.

“Τοῦ γάρ καί γένος ἐσμέν” [Πράξ. 17,28]

Υπό τοῦ Πανοσιολογ. Ἀρχιμανδρίτου Ζαχαρία, τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Essex Ἀγγλίας

Αὕτη ἦταν ἡ πεποίθηση τῶν κατὰ σάρκα ἀρχαίων προγόνων μας, ὅτι εἴμαστε γένος Θεοῦ. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, βρισκόμενος στό βῆμα τοῦ Ἀρείου Πάγου καί ὀρμώνοντας ἀπό τή φιλοσοφική αὐτή πρόκληση τῶν Ἀθηναίων, εὐαγγελίσθηκε σ' αὐτούς τό μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριο, τόν ἦσσαν καί τήν ἀνάστασιν” (Πράξ. 17,18)· ὅτι δηλαδή “Θεός ἐφανερώθη ἐν σαρκί” (Α' Τιμ. 3,16) καί μέ τόν σταυρό καί τήν ἀνάστασή Του ἐγίνε ὁ ἀληθινός γενάρχης ἐνός νέου καί ἐκλεκτοῦ λαοῦ. Καί πράγματι, κατὰ τήν κοινή διαίσθηση καί ὁμολογία τῶν τότε Ἐπικουρεῶν καί Στωϊκῶν φιλοσόφων, “ἡ καينὴ αὐτὴ ἡ ὑπὸ τοῦ Παύλου λαλουμένη διδαχὴ” (Πράξ. 17,19) εἶναι οὐράνια καί παράδοξη.

Ἄν σύμφωνα μέ τό λόγο τοῦ σοφοῦ Σολομώντος ὑπάρχει “χρόνος καί καιρός” (Ἐκκλ. 3,1) γιά κάθε πράγμα κάτω ἀπό τόν οὐρανόν, τό ἄφραστο γεγονός τῆς θείας κενώσεως καί ἐνανθρωπήσεως τοῦ Μεγάλου Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατέχει τό κέντρο παντός χρόνου καί καιροῦ. Εἶναι αἰώνια καινούργιο, εἶναι Ἀνατολή ἀνατολῶν. Εἶναι τό μέγα καί ἀνέσπερο Φῶς, πού φωτίζει τή νοερή κτίση καί λάμπει στίς καρδιές αὐτῶν πού πιστεύουν. Εἶναι ὁ ἥλιος τῆς ἀγάπης, τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγαθότητος καί εὐδοκίας τοῦ πράου καί ταπεινοῦ Θεοῦ, πού καί γιά μᾶς κατέβηκε στή γῆ. Αὐτόν λοιπόν τοῦ γεγονότος, πού ἀπεργάσθηκε καί μᾶς τούς πεπτωκότες γένος Θεοῦ ἂς ἐξετάσουμε τή φανέρωσή.

Εἴμαστε γένος Θεοῦ μέ θαυμαστό καί ποικίλο τρόπο. Ὁ Θεός μᾶς δημιούργησε στήν ἀρχή “κατ' εἰκόνα Αὐτοῦ καί καθ' ὁμοίωσιν” καί μέ τή ζωαρχική πνοή του μᾶς ἔκανε μετόχους τῆς θεϊκῆς ἐνέργειάς Του. Μᾶς ἔδωκε νά ἀμφιθοροῖ καί νά μεγαλεῖο. Καί τό μεγαλεῖο αὐτό βρισκόταν στή φύση μας, πού ἦταν κατασκευασμένη μέ σοφία, καί κατάλληλη νά δεχθεῖ στό μέλλον τήν Εὐαγγελική ἀποκάλυψη καί νά γίνει κοινωνός τῆς θείας φύσεως. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀληθινόν μεγαλεῖο, γιατί ἐγίνε, ὅπως λέει ὁ ἴδιος, κατεντευκτής Θεοῦ, δηλαδή στόχος τῶν πολυμερῶν ἐπισκέψεων καί τῆς πολυτρόπου περιποιήσεως τοῦ Δημιουργοῦ Του. Ἡ ἁμαρτία πού μεσολάβησε δέν κατάφερε νά ματαιώσει τό ἔργον τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος ἀπό ἀγαθότητα ἐπινόησε τρόπο καί ἐνέργησε δύναμη, ὥστε νά διαφυλάξει αὐτό τό μεγαλεῖο. Ἄν καί ὁ ἄνθρωπος φάνηκε ἀγνώμων καί ἄπιστος, ὁ Πλαστοργός ἔμεινε πιστός στό πρωταρχικό σχέδιό Του καί ἔκανε τὰ πάντα γιά νά ἐκπληρωθεῖν τίς τιμίες καί μέγιστες ὑποσχέσεις Του καί νά ἀποκαταστήσῃ τό πλάσμα Του στήν κοινωνία τῆς θείας ζωῆς. “Ἐκεῖνος πιστός μένει· ἀπαρνηθήσεσθαι ἑαυτόν οὐ δύναται” (Β' Τιμ. 2,13).

Ἔτσι, ὅταν ἦλθε τό πλήρωμα τοῦ Χρόνου, “ἐξαπέστειλεν ὁ Θεός τόν υἱόν Αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός” (Γαλ. 4,4), ἀλλά καί προπαντός “γεννηθέντα ἐκ Πνεύματος...” Ἀγίου” (Μθ. 1,20). Παραδίνοντας τόν ἀγαπητόν Υἱόν Του σέ μᾶς, ὁ Θεός μαζί μέ Αὐτόν μᾶς χάρισε τὰ πάντα (βλ. Ρωμ. 8,32). Μέ τήν ἀνεκδιήγητη γεννήσῃ Του πάνω στή γῆ, ὁ Χριστός κατήρτισε σῶμα μέσα στήν ἱστορία, στό ὁποῖο μετέδωσε ὅλη τή δύναμη, τήν ἀρετή καί τή ζωή Του. Μᾶς κάλεσε κοντά Του καί μᾶς ἔδωσε τή χάρη καί τήν ἐξουσία νά ἀναγεννηθοῦμε “ἄνωθεν”, “ἐξ ὕδατος καί

Πνεύματος” (Ἰωάν. 3,3 καί 5) καί συνεπῶς νά φανοῦμε κατάλληλοι γιά τή Βασιλεία Του. Μέ τήν ἐπίσκεψή τοῦ Θεοῦ στή γῆ καί τήν ἔνωση τοῦ Χριστοῦ μέ τή φύση μας, μᾶς δόθηκε ἡ μεγάλη τιμὴ νά γίνουμε “μέλη τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καί ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ” (Ἐφ. 5,30), λυτρωμένοι ἀπό τὰ νεκρά ἔργα τοῦ παλαιοῦ φυράματος. Ὁ Κύριος κατεργάσθηκε μιὰ μυστική, πνευματική καί βαθιά συγγένεια, ἐνώνοντας τόν ἑαυτό Του μαζί μας, μέ τρόπο ἀδιάρετο καί ἀσύγχυτο. Μᾶς ἔκανε γένος Θεοῦ.

Ἡ ἔνταξη στό ζωηφόρο σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί ἡ συγγένεια μαζί Του ἔχει μιὰ ἀρχή, μιὰ ἱστορία καί ἕνα σκοπὸ. Ἡ ἀρχὴ βρίσκεται μέσα στή Βουλὴ καί τό νοῦ τοῦ Θεοῦ, πού συνέλαβε τόν ἄνθρωπο “πρὸ χρόνων αἰωνίων” (Β' Τιμ. 1,9). Ἡ ἱστορία τῆς σχέσεως τοῦ Θεοῦ μέ τόν ἄνθρωπο ἀρχίζει ἀπὸ τή στιγμή τῆς δημιουργίας καί φθάνει μέχρι τῆς τέλης τῶν αἰώνων. Ἐχεῖ ὡς κεντρικὸ γεγονός τήν ἐνανθρώπηση τοῦ Χριστοῦ, γεγονὸς πού φανέρωσε “ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν” (Ἐβρ. 1,1) τήν πρόθεση τοῦ προαιωνίου σχεδίου τῆς Ἁγίας Τριάδος. Σ' αὐτό τό σχέδιο ὁ σκοπὸς καί ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νά γίνει “καينὴ κτίσις” (Γαλ. 6,15), σύμμορφος μέ τήν εἰκόνα τῆς δόξας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἡ κατάστασις αὐτὴ ἐγκαινιάσθηκε στήν παρούσα ζωὴ μέ τόν Σταυρὸ καί τήν ἀνάστασι τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ τό πλήρωμά της θά δοθεῖ στό μέλλοντα αἰῶνα. Δέν παύει νά μᾶς ἐμπνέει ὁ λόγος τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, πού μέσα στήν ἡσυχὴ καί ἡρεμὴ ἀναμονὴ τῆς μεγάλης γιορτῆς τῶν Χριστουγεννίων ἤχει στίς καρδιές μας πιό χαρμόσινα καί ἐλπιδοφόρα παρά ποτὲ ἄλλοτε : “Ἀγαπητοὶ νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, καί οὕτω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἶδαμεν δὲ ὅτι ἐάν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁσόμεθα αὐτόν καθὼς ἐστὶ” (Α' Ἰωάν. 3,2). Μέ ἄλλα λόγια, χάρη στήν “ποταπὴν ἀγάπην” πού μᾶς ἔδωσε ὁ Θεὸς στήν πρώτη παρουσίᾳ Του, γίναμε γένος Θεοῦ, καί ποιά εἶναι ἡ δόξα τοῦ πράγματος αὐτοῦ, ἀδυνατοῦμε νά ἐννοήσουμε, πρὶν νά δοῦμε τό φῶς τῆς δευτέρας καί ἐνδόξου παρουσίας Του.

Ὡλὴ ἡ Ἁγία Γραφή, ἀπὸ τήν ἀρχὴ ὡς τό τέλος, περιγράφει τή σχέσιν τοῦ Θεοῦ μέ τόν ἄνθρωπο καί διαλαλεῖ τή συγγενεῖά τους. Ἀπὸ τὰ πρώτα κεφάλαια τοῦ βιβλίου τῆς Γενέσεως, ἀλλὰ καί σέ ἄλλα βιβλία τῆς Π. Διαθήκης, καταγράφονται γενεαλογίες, γιά νά δείξουν τή θεία καταγωγὴ τοῦ ἀνθρώπου καί τή διαδοχὴ τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ μέσα στήν ἱστορία. Ὅταν μάλιστα οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ ἔχασαν τήν καθαρότητά τους, γιατί ἀναμείχθηκαν μέ τίς θυγατέρες τῶν γιγάντων καί ἔγιναν σάρκες, ὁ Κύριος ἀπέσυρε ἀπ' αὐτούς τό Πνεῦμα Του καί ἦλθε ἡ καταστροφὴ τοῦ κατακλυσμοῦ. Ἐθέλησε τότε ὁ Θεὸς νά ἀρχίσῃ καινούργιο γένος, μέ τήν ἐλπίδα ὅτι ὁ Νῶε, ὁ υἱὸς τοῦ Λάμεχ, “διαναπαύσει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἔργων ἡμῶν καί ἀπὸ τῶν λυπῶν τῶν χειρῶν ἡμῶν καί ἀπὸ τῆς γῆς, ἥς κατηράσατο Κύριος ὁ Θεός” (Γέν. 5,29). Ὅμως καί ὁ δίκαιος Νῶε ἀποδείχθηκε μόνο τύπος τοῦ ἀληθινοῦ Γενάρχου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κύριος μέ τόν ἐρχομὸ Του στή γῆ καί τή μοναδικὴ θυσία τῆς ἀχράντου σαρκὸς Του ἔκτισε πνευματικὴ κιβωτὸ τήν Ἐκκλησίαν, προθάλαμο τῆς Οὐράνιας Βασιλείας, καί ἔδωσε τήν ἀγκυρὰ τῆς αἰώνιας καταπαύσεώς Του.

Στήν Π. Διαθήκη ἡ ἱστορία τῶν γενεαλογιῶν

ονομάζεται “βίβλος γενέσεως” (Γέν. 5,1) και διηγείται το γεγονός της δημιουργίας του ανθρώπου και άπαριθμεί όλους εκείνους τούς δικαίους που φύλαξαν μέρος της πρωταρχικής δωρεάς του Πνεύματος του Θεού και ήσαν εύαρεστοί ενώπιόν Του. Όπως θά φανεί αργότερα στην ιστορία του Πνεύματος του Θεού και ήσαν εύαρεστοί ενώπιόν Του. Όπως θά φανεί αργότερα στην ιστορία του Ισραήλ, γιά μερικά λειτουργήματα, όπως τό ιερατικό, είχε μεγάλη σημασία νά καταδεικνύεται τό άδιάκοπο του γενεαλογικού δένδρου του ύποψηφίου. Οί γενεαλογίες της Π. Διαθήκης ήσαν περισσότερο στραμμένες στο ιστορικό παρελθόν και άπ’ αυτό άντλούσαν την έμπνευσή τους. Είχαν όμως και την προσδοκία μιάς μελλοντικής εύλογίας και άποκαταστάσεως της βασιλικότητας του έκλεκτου λαού του Θεού. Τό έργο αυτό έμελλε νά επιτελέσει ένας βλαστός, άρχων και ήγούμενος από τή φυλή του Ιουδα, και αυτός θά ήταν ή προσδοκία των έθνών (Γέν. 49,9-10). Καθώς περνούσαν οί αιώνες τό προφητικό πνεύμα των παλαιών άγίων έντεινόταν νά συλλάβει καθαρώτατα τή φωνή και τό είδος του άναμενόμενου Μεσσία. Καί καταπλήσσει φοβερά ή διαπίστωση του πλούτου, της ποικιλίας και της άκρίβειας των προφητειών, που άναφέρονται σέ κάθε πλευρά και λεπτομέρεια της ζωής του έρχομένου μετά από αιώνες Σωτήρος.

Άλλά και ή Κ. Διαθήκη άρχίζει μέ τά ίδια λόγια: “βίβλος γενέσεως...”. Κατά κάποιο τρόπο, ένώνεται μέ την Π. Διαθήκη. Αυτή τή φορά όμως ή “βίβλος γενέσεως” είναι του Ιησού Χριστού. Άν βεβαίως στη γενεαλογία αυτή έχει σημασία γιά τους Ιουδαίους ή καταγωγή του από τό Δαβίδ και τόν Άβραάμ, μεγαλύτερη σημασία έχει γιά μās ότι κατακλείεται μέ την έκ Πνεύματος Άγίου και Μαρίας της Παρθένου γέννησή Του. Η παρθενική γέννησή Του είναι άπαράβιαστη άπαίτηση της αλήθειας της θείας καταγωγής Του. Είναι πρώτα Θεός και μετά άνθρωπος, τέλειος σωτήρας και άνθρωπος έλεύθερος από την άμαρτία, τή φθορά και τό θάνατο. Αυτή τή φορά ή βίβλος γενέσεως του Ιησού είναι άκόμη περισσότερο στραμμένη προς τό μέλλον. Δέν καταγράφει μόνο τους κατά σάρκα προγόνους του Κυρίου, αλλά διηγείται όλο τό έργο της σωτηρίας, που έχει άρχή τό κορυφαίο γεγονός της έκ Παρθένου γεννήσεώς Του.

Διαβάζουμε λοιπόν στον πρώτο στίχο του κατά Ματθαίον Εύαγγελίου: “βίβλος γενέσεως Ιησού Χριστού, υίου Δαβίδ υίου Άβραάμ”. Η βίβλος αυτή άναγγέλλει τή γενεαλογία του Κυρίου, αλλά περισσότερο διηγείται τόν τρόπο μέ τόν όποιο κατήρτισε σώμα μέσα στην ιστορία. Τόν ονομάζει Ιησού, δηλαδή αυτόν που σώζει τό λαό Του. Είναι ό Χριστός, γιατί φέρει μέσα Του όλη τή θεότητα ένωμένη μέ την ανθρώπινη φύση. Είναι Χριστός, δηλαδή κεχρισμένος, γιατί ή θεία φύση έχρισε την ανθρώπινη φύση και ή ανθρώπινη φύση έλαβε τό Πνεύμα τό Άγιο και Αυτό “ούκ έκ μέτρου” (Ιωάν. 3,34). Αυτός ό Ιησούς Χριστός μαρτυρείται ως “υίός Δαβίδ” και τούτο έχει σημασία γιά τους Ιουδαίους, γιατί στον ένδοξο και περίλαμπρο αυτό Βασιλιά δόθηκαν από τόν Θεό μεγάλες έπαγγελίες γιά τή μελλοντική δόξα του Ισραήλ. Είναι “υίός Άβραάμ”, και αυτό ένθαρρύνει τους έξ έθνών, γιατί στο σπέρα του μεγάλου Πατριάρχου Άβραάμ ύποσχέθηκε ό Θεός ότι θά εύλογηθοῦν όλα τά έθνη. Μέ άλλα λόγια ό Ιησούς Χριστός ήταν ή πραγμάτωση της μεγάλης άναμονής του Ιουδαϊκού λαού, αλλά και ή έκπλήρωση του πόθου και της προσδοκίας όλης της ανθρωπότητας.

Μετά τόν πρώτο στίχο, όπου εισάγεται ή βίβλος της γενέσεως του Ιησού Χριστού, άρχίζει ή γενεαλογία Του. Αυτή ή γενεαλογία έχει μεγάλη σπουδαιότητα και βαθύ νόημα. Περιέχει θαύματα και διδάγματα, προφητείες και προτυπώσεις, και τό μυστηριώδη αλλά και θαυμαστό τρόπο, μέ τόν όποιο ένεργεί ό Θεός και πραγματοποιεί τή Βουλή Του στον κόσμο γιά την άποκατάσταση της δημιουργίας Του. Σ’ αυτή τή γενεαλογία συγκεφαλαιώνεται ή ιστορία όλης της ανθρωπότητας και φανερώνεται ή άφατη οικονομία του Θεού. Ό Θεός, ως κατασκευαστής του οίκου Του νέμει (ρυθμίζει, προνοεί) τά του οίκου Του.

Η γενεαλογία του Κυρίου Ιησού διαιρεί την ιστορία του Ισραήλ σέ τρεις φάσεις. Η πρώτη περίοδος έκτείνεται “άπό Άβραάμ έως Δαβίδ” και περιέχει γενεές δεκατέσσερες. Η δεύτερη “άπό Δαβίδ έως της μετοικεσίας Βαβυλώνος”, επίσης “γενεαί δεκατέσσερες”. Και ή τρίτη “άπό της μετοικεσίας Βαβυλώνος, έως τού Χριστού”, και σύμφωνα μέ τό Εύαγγέλιο, πάλι “γενεαί δεκατέσσερες”. Κατά την πρώτη περίοδο παρατηρείται πρόοδος και άνοδος σέ ύψος δυνάμεως και δόξης. Ό προφητάναξ Δαβίδ άνέδειξε τόν Ισραήλ σέ κράτος και βασιλεία μέσα στον κόσμο. Ό προφητάναξ Δαβίδ άνέδειξε τόν Ισραήλ σέ κράτος και βασιλεία μέσα στον κόσμο. Κατά τή δεύτερη περίοδο διαγράφεται ή παρακμή και πώση του Ισραήλ στην έσχατη τραγωδία και τό όνειδος της αιχμαλωσίας στον Βαβυλώνιο Ναβουχοδονόσορα. Μιά πορεία του έθνους προς τά κάτω, προς την έσχατη συμφορά. Στην περίοδο που άρχίζει, από την έπιστροφή από τή Βαβυλώνιο αιχμαλωσία και φθάνει ως τή γέννηση του Κυρίου Ιησού, βλέπουμε μιά μέτρια και μέση κατάσταση, μέχρις ότου έλθει ό Σωτήρας Χριστός. Οί τρεις αυτές πορείες της ιστορίας του Ισραήλ σέ ύψος, σέ βάθος και σέ πλάτος, περικλείουν μυστικώς τόν τύπον των τριών διαστάσεων του Σταυρού, διά του όποιου έσώθη ό κόσμος.

Κατά την πρώτη περίοδο ό Ισραήλ όδηγήθηκε από Κριτές μέ τρόπο προφητικό. Κατά τή δεύτερη κυβερνήθηκε από Βασιλείς και κατά την τρίτη; μετά την έπιστροφή από την αιχμαλωσία της Βαβυλώνος, διοικήθηκε από ιερείς. Και στις τρεις αυτές φάσεις της ζωής του προτυπώνεται τό τριπλό άξίωμα του Χριστού, τό προφητικό, τό βασιλικό και τό ιερατικό, μέ τό όποιο κατευθύνει την ιστορία, κυβερνά τόν κόσμο και σώζει μέ τή θυσία Του όλες τίς γενεές του αιώνος.

Στή γενεαλογία του Κυρίου περικλείονται και άλλα πολλά μυστήρια και αλήθειες. Παραθέτουμε μερικά. Μέ ένα μάλλον άσυνήθιστο τρόπο γιά τόν παλιό Νόμο, στη γενεαλογία του Εύαγγελίου περικλείονται και όνόματα γυναικών. Όσοσο και ή πρώτη προφητεία της Π. Διαθήκης στο τρίτο κεφάλαιο της Γενέσεως, άμέσως μετά από την πώση των πρωτοπλάστων, προλέγει ότι ή σωτηρία από τόν άρχέκακο όφι θά προέλθει από τό σπέρμα της γυναίκας. Έδώ τό ιερό κείμενο ύπαινίσσεται την έκ παρθένου γέννηση του Σωτήρος. Ό εύαγγελιστής Ματθαίος θέλει νά τονίσει ότι ό έρχόμενος από γυναίκα Μεσσίας παρέχει ίση τιμή και δόξα στις γυναίκες, όπως και τους άνδρες. Φανερώνει ότι στην καινή κτίση που έγκαινιάζει δέν υπάρχει διάκριση ή φραγμός μεταξύ των φύλων, αλλά και τά δύο γένη, μέσα στη χάρη της σωτηρίας, είναι έξ ίσου πολύτιμα ένώπιον του Θεού.

Η εύαγγελική γενεαλογία γίνεται άκόμη παραδοξότερη, όταν άπαριθμεί γυναίκες και μάλιστα άλλοεθνεis και από έθνη μισητά στον Ισραήλ, όπως ήταν ή Μωαβίτιδα Ρούθ. Η γυναίκα όμως αυτή, χάρη

στην ἄρετή της, συμπεριλήφθηκε στους προγόνους τοῦ Ἰησοῦ. Ἐδῶ πάλι διαφαίνεται ἓνα μυστήριο καί προμηνύεται μιὰ διπλὴ ἀλήθεια. Ὁ ἐρχόμενος Θεὸς μέλλει νὰ ἀγκαλιᾷ ὅλα τὰ ἔθνη καὶ ἀγαπᾷ ἀκόμη καὶ τοὺς ἐχθροὺς Του. Ἐνα μόνο πράγμα ἰσχύει ἐνώπιόν Του, ἡ ἄρετή τῆς φιλοθείας. Γιὰ νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ ἡ εὐαγγελικὴ αὐτὴ ἀλήθεια ἀπὸ τὸν Ἰσραὴλ, κατὰ τὴ μεταίχμαλωση περιόδο, ὁ Θεὸς ἀρχίζει νὰ προετοιμάζῃ τὸ λαὸ Του μὲ σοφὴ παιδαγωγία καὶ μέριμνα. Ὁ δίκαιος αὐτὸς στάλθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ κηρύξῃ μετάνοια γιὰ ζωὴ σὲ ξένο καὶ ἐχθρικό λαό, τοὺς Νινευίτες.

Ἐξ Ἰσοῦ παράδοξο καὶ καταπληκτικὸ εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ἡ γενεαλογία ἀναφέρει μεταξὺ τῶν προγόνων τοῦ Ἰησοῦ ὀνόματα ἡθικῶς ἐπιλήψιμων καὶ διαβεβλημένων προσώπων, ὅπως εἶναι οἱ πόρνες Ραχάβ καὶ Βηρσαβέ, ἡ γυναῖκα τοῦ Οὐρίου, ἡ μοιχὴ Θάμαρ καὶ μερικοὶ ἀσεβεῖς Βασιλεῖς, ὅπως εἶναι ὁ Ἰεχονίας. Μὲ αὐτὸ τὸ Εὐαγγέλιον δείχνει ὅτι ὁ Χριστὸς δέν ἐπαισχύνεται τοὺς ἁμαρτωλοὺς, ἀλλὰ ἀναλαμβάνει ὅλη τὴν πώση τους. Καταργεῖ τὴ διάκριση μεταξὺ ἁμαρτωλῶν καὶ δικαίων καὶ δέχεται ὅλους διὰ τῆς μετανοίας, ὅπως εἶπε: "Οὐκ ἤλθον καλεῖσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν" (Μρ. 2,17).

Ἀπὸ τὰ παραπάνω πού λέχθηκαν γιὰ τὴ γενεαλογία τοῦ Κυρίου καταφαίνεται ὅτι κάποιον μεγάλο καὶ φοβερό ἔργο τελεσιουργεῖται. Στὸ Πρόσωπό Του, ὅπως θὰ φανεῖ σὲ λίγο, καταργοῦνται οἱ διακρίσεις καὶ καταπίπτουν φραγμοὶ μὲ κοσμικὰ διαστάσεις. Ἀπὸ τὸ λόγο πού θὰ κηρύξει ἀργότερα ὁ Μένας Παῦλος, γνωρίζουμε ὅτι "οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληνας, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἓστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ" (Γαλ. 3,28). Καὶ ἀπὸ ἓνα ἄλλο ἀπόστολο καὶ εὐαγγελιστῇ μαθαίνουμε ὅτι ὁ Θεὸς δέν εἶναι προσωπολήπτης, ἀλλὰ δέχεται ἀπ' ὅλα τὰ ἔθνη ἐκείνους πού τὸν φοβοῦνται, καὶ ἐργάζονται δικαιοσύνη (βλ. Πράξ. 10,34). Μὲ ἄλλα λόγια ὁ ἀναμενόμενος Λυτρωτὴς εἶναι παγκόσμιος καὶ ὑπερκόσμιος.

Ἡ γενεαλογία τοῦ Εὐαγγελίου τερματίζεται σὲ πρόσωπο τοῦ Ἰωσήφ, ἂν καὶ ὁ δίκαιος αὐτὸς δέν εἶχε μέρος στὴν παρθενικὴ γέννηση. Κατὰ τὸ νόμο ὅμως αὐτὸς ἦταν ὁ πρόγονος τοῦ Ἰησοῦ. Ἐπρεπε συνεπῶς νὰ καταδειχθεῖ ἡ καταγωγή Του ἀπὸ τὸ Βασιλεῖα Δαβίδ. Αὐτό, ὅπως γνωρίζουμε, μαρτυρήθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιον Θεό, πού ἀπέστειλε τὸν ἀρχάγγελο Γαβριὴλ "πρὸς παρθένον μεντηστειμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαβίδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαρίας" (Λκ. 1,27). Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰωσήφ, ὄντας δίκαιος, κατὰ τὸ νόμο δέν θὰ μνηστευόταν γυναῖκα ξένη ἀπὸ τὸ γένος καὶ τὴν πατρίδα τοῦ Δαβίδ. Ἐπομένως καὶ ἡ Παρθένος Μαρίας εἶχε προπάτορα τὸ Βασιλεῖα Δαβίδ.

Τὸ Εὐαγγέλιον δέν θέλησε νὰ καινοτομήσῃ φανερά ἀπὸ τὴν ἀρχή, γενεαλογώντας ἀπλῶς καὶ μόνο τὴν Παρθένο Μαρίας. Στὴν Π. Διαθήκῃ δέν ὑπάρχει πουθενά τὸ προηγούμενο τῆς παρθενικῆς γεννήσεως καὶ τὸ γεγονός αὐτό θὰ ἦταν ἀπίστευτο ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους. Ὁ Θεὸς θέλησε νὰ διασώσει τὴν ἁγία Παρθένο ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς πονηρῆς ὑποψίας μὲ μιὰ μυστικὴ οἰκονομία, στὴν ὁποία χρησιμοποίησε ὡς διάκονο τὸν δίκαιον Ἰωσήφ. Γι' αὐτὸ καὶ γενεαλογεῖται ὁ Ἰωσήφ, πού καθόλου δὲ συντελεῖ στὴ γέννηση. Ἀν καὶ τὸ γεγονός αὐτὸ προφητεύθηκε μὲ σαφήνεια ἀπὸ τὸν Ἡσαΐα, ἦταν ὡστόσο τόσο μεγάλο καὶ θαυμαστό, πού ξεπερνοῦσε τὸν καιρὸ ἐκεῖνο τῇ διάνοια τῶν Ἰουδαίων. Ἐτσι, τὸ Εὐαγγέλιον, κατὰ τὸ λόγο τοῦ Ἱεροῦ

Χρυσοστόμου, "συνεσκίασαν" πολλὰ μυστήρια καὶ μίλησαν "κατὰ τὴν ὑπόνοιαν τῶν ἀκουόντων". Γιὰ παράδειγμα, ὀνομάζονταν τὸν Χριστὸ υἱὸ ἀνθρώπου καὶ εἰσάγουν τὴν ἀλήθεια τῆς αἰώνιας ἰσότητάς Του μὲ τὸν Οὐράνιον Πατέρα μὲ τρόπο συγκαλυμμένο. Ἐτσι, καὶ ἡ τιμὴ καὶ τὰ μεγαλεῖα τῆς Παρθένου κηρύττονται καὶ διαδίδονται στὸν κόσμον μετὰ μόνο ἀπὸ τὴν πρώτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδο, ὅπου στερεώθηκε ἡ ἀληθινὴ πίστη στὴ θεότητα τοῦ Υἱοῦ Τῆς. Τὸ ὑπερφυσικὸ μυστήριον τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Παναγίας ἐγίνε τότε ὄχι μόνο πιστευτὸ, ἀλλὰ καὶ φυσικὴ ἀπαίτηση τοῦ ὑπερφυσικοῦ προσώπου τοῦ Υἱοῦ Τῆς. Τὸ ὑπερφυσικὸ μυστήριον τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Παναγίας ἐγίνε τότε ὄχι μόνο πιστευτὸ, ἀλλὰ καὶ φυσικὴ ἀπαίτηση τοῦ ὑπερφυσικοῦ προσώπου τοῦ Υἱοῦ Τῆς, ὡς Θεοῦ καὶ Σωτῆρος "πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν" (Α' Τιμ. 4,10). Μὲ τὴ γενεαλογία τοῦ Εὐαγγελίου ἐξασφαλίσθηκε ἡ ἀλήθεια πού ἀπαιτοῦσε ὁ παλαιὸς νόμος, ὅτι δηλαδὴ οἱ ἐπαγγελίες δόθηκαν στοὺς πατέρες, "ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα" (Ρωμ. 9,5) εἶχε τὴν προέλευσίν Του. Συνεχίζοντας ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰσέρχεται στὸ κύριο θέμα του. Νὰ ἐξηγήσῃ πῶς ἐγίνε τὸ κοσμοσωτήριον γεγονός τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ, τὸ μεγαλύτερο συμβάν κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο. "Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν" (Μθ. 1,18).

Κατὰ τὴ διάρκειαν τοῦ ὑπερφυσικοῦ γεγονότος τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἡ ἁγία Παρθένος βρισκόταν ἐκτεθειμένη στὸν ἔσχατον κίνδυνον. Ἡ κατηγορία γιὰ παράνομον σύλληψιν εἶχε ὡς ἐπίτιμο τὸ θάνατον διὰ λιθοβολισμοῦ. Σὲ ποῖον ὅμως μπορούσε νὰ μιλήσῃ γιὰ τὸ τελούμενον σὲ αὐτὴ μυστήριον; Αὐτὴ γνώρισε τὴν ἀπεριγραπτὴ χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση τῆς ἀνεμνήνευτης κυοφορίας τῆς καὶ εἶχε στὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά τῆς τὰ λόγια πού δόθηκαν ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἄγιο: Ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος" (Λκ. 1,31-33). Συνεπῶς, ἡ Παρθένος Μαρίας παραδινόταν μὲ ἡσυχὴ σιωπῇ στὸν Παντοκράτορα Θεὸ πού τῆς ἔδωσε τὴν ξεχωριστὴ αὐτὴ χάρι καὶ ἀνέμεινε μὲ ἀκλόνητη πεποίθησιν νὰ δεῖ τὴν τελείωσιν τῆς ὑποσχέσεώς του. Ἡ σιωπὴ τῆς εἶναι θαυμαστὴ καὶ μεγαλειώδης.

Ὁ σώφρων Ἰωσήφ, παρὰ τὴ χάρι τῆς δίκαιας ζωῆς του καὶ τὴν ἰδιαίτερη εὐλογία πού τοῦ δόθηκε νὰ εἶναι ὄργανο τῆς μυστικῆς Πρόνοιας τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν προστασία τῆς Παρθένου, σαλεύθηκε ἀπὸ τὴ σύγχυση τῶν ἀμφιβόλων λογισμῶν του. Ζοῦσε ἀπὸ τὴ μιὰ σὲ θαυμαστὸ περιβάλλον πού δημιουργοῦσε ἡ χάρις τοῦ προσώπου τῆς Παναγίας, ἐκείνης πού ἔφερε τότε στὰ σπλάγχνα τῆς τὸν ἴδιον τὸν Θεό, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἀδυνατοῦσε νὰ συλλάβῃ τὸ μέγεθος τοῦ θείου γεγονότος. Ἦταν "δίκαιος", δηλαδὴ πᾶν ἀπὸ τὸ νόμο τοῦ Μωυσέως, ἀλλὰ ἡ δικαιοσύνη του δέν ἔφθανε τὰ θεϊκὰ μέτρα τῆς παρθενικῆς γεννήσεως. Θέλησε τότε νὰ "παραδειγματίσῃ" τὴν ἁγία Παρθένο, ἀλλὰ μὲ σιωπῇ νὰ ξεφύγῃ.

Ὁ Ἰωσήφ ἦταν "δίκαιος" καὶ ἡ δικαιοσύνη του ἐξασφάλισε τὴν κατὰ τὸ νόμον καταγωγὴ τῆς Παρθένου ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Δαβίδ. Προστάτεψε ἐπίσης τὴ Θεομήτορα ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦ θανάτου. Ἡ σιωπὴ του ὅμως, καὶ προπαντὸς ἡ σιωπὴ τῆς ἁγίας Παρθένου καὶ ἡ παράδοσός της στὴν ἀνεξιχνίαστη Θεία Βουλὴ, ἀνάγκασαν τὸν Θεὸ νὰ μιλήσῃ καὶ νὰ ἐξηγήσῃ ὅτι ἡ γέννηση ἦταν παρθενικὴ, ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ

ἀπολύτως σύμφωνη με τὴν προφητεία τοῦ Ἡσαΐα: “Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανοὺήλ, ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον μεθ’ ἡμῶν ὁ Θεός” (Μθ. 1,25). Μὲ ἄλλα λόγια, ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Ἰωσήφ ἦταν δίκαιος, πάνω ἀπὸ τοῦς νόμους τῆς σαρκός, καὶ καθὼς μαρτυρεῖ τὸ αἰώνιο Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ, ἡ γέννηση ἐγένε ἀπὸ Παρθένο Μητέρα.

Ἡ Παναγία λοιπὸν ἦταν παρθένος πρὶν τῇ γέννηση, ὅπως ἀναφέραμε καὶ σύμφωνα με τὴ μαρτυρία τῆς Γραφῆς. Ἦταν παρθένος ἐπίσης κατὰ τῇ γέννηση, γιὰτὶ ὁ γεννῶμενος ἦταν Θεός, καὶ συνεπῶς, ὅ,τι ἐγγίζει, ὄχι μόνο δὲν τὸ τραυματίζει, ἀλλὰ τὸ θεραπεύει, τὸ ἀγιάζει καὶ τὸ ἀφθαρτοποιεῖ. Ἡ Θεότῃτα τοῦ Χριστοῦ μαρτυρεῖ ὅτι ὁ Ὑψιστος, ὅπως λέει ὁ Προφήτης, διοδεύει τὴν πύλη τῆς παρθενίας τῆς καὶ μένει ἡ πύλη ἄθραυστη καὶ “κεκλεισμένη” (Ἰεζ. 44,2). Δηλαδή, τὸ ὅτι ἡ Μαριὰμ μένει παρθένος κατὰ τῇ γέννηση, εἶναι ἀπαίτηση τῆς θεότητος τοῦ Υἱοῦ Τῆς.

Ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Γαβριὴλ πρὸς τὴν Μαριὰμ, “χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σου· εὐλογημένη Σύ ἐν γυναιξί!” (Λκ. 1,28-29), γνωρίζουμε ὅτι ἡ ἁγία παρθένος ἦταν πεπληρωμένη ἀπὸ τῇ χάρι τοῦ Θεοῦ καὶ πρὶν ἀκόμη ἀπὸ τὸν Εὐαγγελισμό. Ἀπὸ τῇ στιγμή ὅμως πού τὴν ἐπεσκίασε τὸ Πνεῦμα τὸ “Ἅγιον, ὄχι μόνο ἡ ἴδια ἦταν γεμάτη ἀπὸ τῇ χάρι τοῦ Πνεύματος, ἀλλὰ καὶ ὅποιοι ἐρχόταν σὲ ἐπαφὴ μαζί τῆς γέμιζε ἀπὸ τὴν ἴδια χάρι. Αὐτὸ φανέρωσε καὶ ἡ συνάντησή τῆς με τὴν δίκαιη Ἐλισάβετ, τῇ μητέρα τοῦ Προδρόμου. Ἡ Παρθένος εἶχε τόσο στενὴ ἔνωση με τὸν Θεό, ὥστε νὰ γίνε ἓνα πνεῦμα μαζί Του, νὰ εἶναι ὁλοτελῶς ἁγιασμένη, καὶ νὰ ἀγιάζει κάθε ἄνθρωπο πού τὴν πλησιάζει καὶ τὴν ὑπηρετεῖ. Ὅπως καταδεικνύει ἡ πείρα ὁλων τῶν προφητῶν, ἀποστόλων καὶ ἁγίων, ἡ παρθενία τῆς Παναγίας μετὰ τῇ γέννηση ἦταν κατηγορητικὴ προσαγῇ τοῦ ἡγεμονικοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος πού τὴν γέμιζε καὶ τὴν περιέβαλλε.

Παρθένος λοιπὸν ἡ Παναγία πρὸ τοῦ τόκου, παρθένος κατὰ τὸν τόκο καὶ μετὰ τὸν τόκο πάλιν παρθένος. Καὶ τὸ ἄρρητο αὐτὸ καὶ μέγα μυστήριον ἐπιτελεσθήκε, ὅπως τονίζει συχνὰ τὸ Εὐαγγέλιο, “ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου” καὶ “διὰ στόματος τῶν ἁγίων, τῶν ἀπ’ αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ” (Μθ. 1,22 καὶ Λκ. 1,70). “Ὅλα ἐγιναν σύμφωνα με προφητείες, καὶ ἡ ἐπαλήθευσή τους διατρανώνει μιά μεγάλη καὶ αἰώνια ἀλήθεια: Πιά τὸν ἄνθρωπο καὶ ὅλο τὸν κτιστὸ κόσμον ὑπάρχει τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ καὶ ὅλα ὑπηρετοῦν τὴν ἐκπλήρωση τοῦ θελήματός Του. Οἱ προφητείες βοηθοῦν ὄχι μόνο τοὺς Ἰουδαίους, πού ὅλα ἤθελαν νὰ τὰ βλέπουν ὑπὸ τὸ πρίσμα τῶν θείων γραφῶν, ἀλλὰ καὶ κάθε ἄνθρωπο πού ἐπιθυμεῖ νὰ διακρίνει τὴν ὁδὸ καὶ τὴν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ μέσα στὴν ἱστορία ἀπὸ τοὺς συγχυσμένους καὶ σκοτεινοὺς δρόμους τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ κυριότερη προφητεία γύρω ἀπὸ τὴν ἐνανθρώπηση τοῦ Κυρίου εἶναι ἐκείνη τοῦ προφήτη Ἡσαΐα, πού παραθέσαμε παραπάνω καὶ ἀναφέρεται στὴν ἐκ Παρθένου γέννηση Του. Μιά ἄλλη προφητεία εἶναι ἐκείνη τοῦ Μιχαΐα πού προλέγει ὅτι ἡ γέννηση τοῦ “ἡγούμενου” τοῦ Ἰσραὴλ θὰ λάβει χώρα στὴ Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας. “Καὶ σύ Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ” (Μθ. 2,6). Ἡ προφητεία αὕτη ἀποτελεῖ ἐξέλιξη τῆς πανάρχαιας προφητείας τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ: “οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μνηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ τὰ

ἀποκείμενα αὐτῷ καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν” (Γέν. 49,10).

Ἄς ἐξετάσουμε λοιπὸν ἐπιμελεστάτα τίς δύο αὐτές προφητείες. Ἡ πρώτη μιλά γιὰ τὴν παρθενικὴ γέννηση τοῦ νέου καὶ θαυμαστοῦ “παιδιοῦ”, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ὀνομασία του. Ἡ δευτέρα ὑποδεικνύει τὸν τόπο τῆς γεννήσεώς του. Ἄς ἀρχίσουμε ἀπὸ τῇ δευτέρῃ.

Σύμφωνα με τὴν προφητεία αὕτη ὁ τόπος τῆς γεννήσεως ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας “Ἀπεστάλη (ὁμως) ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἥ ὄνομα Ναζαρέτ, πρὸς παρθένον· μενηστευμένην ἀνδρὶ,... καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριὰμ” (Λκ. 1,26-27). Πράγματι, ἡ σάρκωση τοῦ Θεοῦ ἀπὸ Παρθένο ἦταν ἡ ἐκπλήρωση τῆς προφητείας πού ὡς σημεῖο ἀπὸ τὸν Θεό δόθηκε διὰ τοῦ Ἡσαΐα. Ὁ Εὐαγγελισμὸς ὅμως τῆς ἁγίας Παρθένου, ἐγινε στὴ Ναζαρέτ, πολὺ μακριὰ ἀπὸ τῇ Βηθλεέμ. Πιά νὰ πραγματοποιηθεῖ τὸ “ρηθὲν” ἀπὸ τὸν προφήτη σχετικὰ με τὸν τόπο τῆς γεννήσεως, ἔπρεπε ἡ ταπεινὴ Μαριὰμ νὰ μεταφερθεῖ ἀπὸ τῇ Ναζαρέτ στὴ Βηθλεέμ. Καὶ εἶναι ἀλήθεια πῶς ἡ Βουλὴ καὶ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνεξίχνιαστη καὶ ἀσυναγώνιστη. Πιά τὴν ἀπόδειξη τῆς προελεύσεως τοῦ Υἱοῦ τῆς Παρθένου ἀπὸ τὸν οἶκο καὶ τὴν πατρίδα τοῦ Δαβὶδ χρησιμοποιοῦθηκε ὡς μέσο ἡ παγκόσμια ἀπογραφὴ. Ἐφόσον ὅμως τέτοια ἀπογραφὴ δὲν ἦταν συνηθισμένη στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ, μάλιστα ἀπαγορευόταν ἀπὸ τὸ νόμο τοῦ Μωϋσέως, ἔπρεπε νὰ δημιουργηθεῖ μονοκρατορία, με ὅλους τοὺς λαοὺς ὑποτεταγμένους σὲ μιά ἐξουσία, τὴν ἐξουσία τῆς Ρώμης. “Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ἐξηλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην” (Λκ. 2,1). Ὁ Θεός, γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν προαίωνια Βουλὴ Του ἀνακατάτασσει τὰ πάντα. Δίνει τὴν ἐξουσία στὸν Καίσαρα καὶ εἰρήνη στὸν κόσμον, γιὰ νὰ γίνε ἡ ἀπογραφὴ, πού ἦταν ἀπροσδόκητη, ἀλλὰ καὶ ἀπαραίτητη. Μὲ τὸ δόγμα τοῦ Αὐγούστου ἀναγκάζεται ὁ δίκαιος Ἰωσήφ νὰ μεταβῇ στὴν πατρικὴ του πόλη καὶ μαζί του νὰ συμπορευθεῖ ἡ θαυμαστὴ Μαριὰμ. Ἐκεῖ τότε ἀποκαλύφθηκε ἡ ἐπίγεια γενεὰ τοῦ Ἐμμανοὺήλ. Ἀλήθεια, ὅπως ἀναφωνεῖ καὶ ὁ Μέγας Παῦλος, “τῷ βουλήματι Αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε;” (Ρωμ. 9,19).

Βλέπουμε λοιπὸν με πόση σοφία καὶ ἀκρίβεια ἐκπληρώθηκε ἡ προφητεία πού ἀφοροῦσε στὸν τόπο τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ. Στὴν πρώτη ὥστόσο προφητεία τῆς παρθενικῆς γεννήσεως τοῦ “παιδιοῦ”, πού θὰ εἶδινε ὁ Θεός ὡς “σημεῖον” γιὰ ὅλες τίς γενεές τοῦ αἰῶνος, παρατηροῦμε μιά ἀντίφαση σχετικὰ με τὴν ὀνομασία τοῦ παιδιοῦ. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας τὸ ὀνομάζει Ἐμμανοὺήλ, “ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον μεθ’ ἡμῶν ὁ Θεός”. Στὸν Εὐαγγελισμό ὅμως ὁ ἀρχάγγελος ὀνομάζει τὸν καρπὸ τῆς κοιτίας τῆς Παρθένου “Ἰησοῦν” (Λκ. 1,31). Γιατὶ ἡ ἀσυμφωνία αὕτη; Ἀν στὴν ἐκπλήρωση τῆς προφητείας τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως ὁ Θεός ἀνακατάταξε ὅλη τὴν οἰκουμένην γιὰ τὴν ἀκρίβεια τοῦ πράγματος, γιὰτὶ τώρα, στὴν ὀνομασία τοῦ παιδιοῦ, νὰ παρατηρεῖται κάποια ἀντίφαση; Γιατὶ ὁ χορηγὸς τῆς προφητείας, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, νὰ ἐπιτρέψει τὴν ἀνακρίβεια αὕτη;

Μὲ λίγη προσοχὴ διαπιστώνουμε ὅτι ἡ προφητεία τοῦ ὀνόματος εἶναι ἀληθινὴ καὶ ἡ ἀντίφαση εἶναι μόνο ἐξωτερικὴ καὶ ὄχι νοηματικὴ. Στὸν Υἱὸ τῆς Παρθένου πλησιάζει καὶ γίνεταί “μεθ’ ἡμῶν ὁ Θεός”, ἢ, με ἄλλα λόγια, δι’ Αὐτοῦ “σωζόμεθα”!

Καθὼς κηρύττει ὁ προφήτης Ἡσαΐας, ἐκεῖνο πού ἐμποδίζει νὰ εἶναι “μεθ’ ἡμῶν ὁ Θεός” καὶ μᾶς χωρίζει

ἀπ' Αὐτόν, εἶναι “τά ἁμαρτήματα ἡμῶν” (Ήσ. 59,2). Ἔτσι, ὁ χωρισμός ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἡ ἁμαρτωλὴ μας κατάστασις εἶναι ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ πράγμα. Παρόμοια, ἡ προσέγγισις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ σωτηρία ἀπὸ τὴς ἁμαρτίας εἶναι ἐπίσης ἓνα καὶ τὸ αὐτό. Ἐπομένως εἴτε ποῦμε Ἑμμανουήλ - μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, εἴτε Ἰησοῦς-Σωτὴρ ἀπὸ τὴς ἁμαρτίας, εἶναι ἐπίσης ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ πράγμα. Ἡ προφητεία λοιπὸν εἶναι ἀληθινή καὶ τὸ γεγονός εἶναι σύμφωνο μέ τὴν προφητείαν. Ἑμμανουήλ σημαίνει Σωτὴρ ἀπὸ τὴς ἁμαρτίας, εἶναι ἐπίσης ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ πράγμα. Ἡ προφητεία λοιπὸν εἶναι ἀληθινή καὶ τὸ γεγονός εἶναι σύμφωνο μέ τὴν προφητείαν. Ἑμμανουήλ σημαίνει Σωτὴρ καὶ Ἰησοῦς σημαίνει μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός.

“Ὅτι “μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός”, εἶναι γεγονός πού πραγματοποιήθηκε μέ τὴν ἀσύγχυτη καὶ ἀδιαίρετη ἔνωσις τῆς θείας φύσεως καὶ τῆς ἀνθρώπινης φύσεως στὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Μέ τὴν ἀνθρώπινη φύσιν πού ἔλαβε ἀπὸ τὴν Ἁγία Παρθένο ὁ Κύριος κατεργάσθηκε τὴ σωτηρία μας. Μᾶς ἔδωσε παράδειγμα ἀναμάρτητης ζωῆς καὶ πολιτείας. Ἐξεπλήρωσε “πᾶσαν δικαιοσύνην” Πνεύματος πού ἐμεῖς ἀθετήσαμε. Μέ τὸ Σταυρὸ καὶ τὴν ἀνάστασίν Του ἐξάλειψε τὴν ἁμαρτίαν καὶ νέκρωσε τὸ θάνατο, στὸν ὁποῖο εἴμαστε παραδομένοι. Μέ τὴν κάθοδο στὸν ἅδην τῆς ἁγίας ψυχῆς Του καὶ τὴν ἀνάληψή Του ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν μᾶς συμψιλίωσε μέ τὸν Οὐράνιο Πατέρα Του, καὶ μέ τὴ χάριν τοῦ Πνεύματός Του μᾶς ἔκανε παιδιά τοῦ Θεοῦ καὶ ἀδελφοὺς Του. Μέ ὅλη τὴ φοβερὴ οἰκονομία τῆς αἰώνιας σωτηρίας Του κέρδισε γιὰ μᾶς τέτοια συγγένεια μαζί Του, ὥστε νὰ μὴ ντρέπεται, ὅπως λέει ὁ Ἀπόστολος, νὰ μᾶς ἀποκαλεῖ ἀδελφοὺς Του (βλ. Ἑβρ. 2,11). Μᾶς ἔκανε γένους τοῦ Θεοῦ. Μεθ' ἡμῶν, λοιπὸν, ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Στὴν πνευματικὴ συγγένεια πού πέτυχε γιὰ μᾶς ὁ Χριστός, ἡ Παναγία Μητέρα Του κατέχει ιδιαίτερη, μοναδική καὶ ἀνεπανάληπτη θέσι, ὅχι μόνο κατὰ σάρκα, ἀλλὰ καὶ κατὰ πνεῦμα. Κατὰ τὸ λόγο τοῦ Κυρίου, “μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοι εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιούντες αὐτόν” (Λκ. 8,21). Ἀλλὰ τὸ ἴδιο ἅγιο Εὐαγγέλιον λέει κατ' ἐπανάληψιν ὅτι ἡ Παναγία εἶναι ἐκείνη πού δικαίωσαν τὴν πνευματικὴ αὐτὴ συγγένεια, γιατί “ἡ μήτηρ αὐτοῦ (τοῦ Ἰησοῦ) διετήρη πάντα τὰ ρήματα ταῦτα..... συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς” (Λκ. 2,51 καὶ 19). Ἡ Παναγία εἶχε μεγάλη καρδιά, στὴν ὁποία χωροῦσε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκεῖ τὸν φύλαττε ὡς πολῦτιμο μαργαρίτη.

Ἡ συγγένεια τοῦ Θεοῦ μέ τοὺς ἀνθρώπους κορυφώθηκε στὸ πρόσωπο τῆς Ἁγίας Παρθένου. Ἦταν ἀληθινὴ μητέρα τοῦ Χριστοῦ Θεοῦ. Εἶχε τὴν καταγωγὴ τῆς ἀπὸ τὸν Δαβὶδ, ἀλλὰ καὶ καρδιά πού χωροῦσε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ χωρὶς διαρροή ἢ φθορά. Ὅλη ἡ γενεαλογία τῶν δικαίων προγόνων τοῦ Χριστοῦ ἀνακεφαλαιώνεται στὸ πρόσωπο τῆς Παναγίας. Φθάνει ἡ φρικτὴ ὥρα τοῦ Γολγοθᾶ, ὁπότεν ἡ Παναγία μόνη μέ τὸν Ἰωάννη, πού ἦταν τὸν ἰδίον γένους μέ αὐτήν, στεκόταν κοντὰ στὸν Σταυρὸ τοῦ Ἰησοῦ. Τῇ φοβερῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἐπιτελέσθηκε ἡ κρίσις καὶ σωτηρία τοῦ κόσμου. Τὴν ἀποκαλυπτικὴ αὐτὴ στιγμή, ἡ Παναγία φέροντας στὴν ψυχὴ τῆς τὸ μεγάλο φῶς τῆς θείας μητρότητος καὶ συγγενείας, ἔμενε ἀσάλευτη καὶ παραδομένη μέ τέλεια πίστις καὶ ἀγάπη στὸ Πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ τῆς. Ἐνῶ, ἀπεναντίας, ὅλοι οἱ ἄλλοι, “ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες ἐαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον” (Λκ. 23, 48). Χωρὶς τὴν πνευματικὴ συγγένεια μέ τὸν Κύριο εἶναι

ἀστεκτη ἡ δοξασμένη παρουσία Του.

Γνωρίζουμε ἀπὸ τὸν λόγο τοῦ Ἀποστόλου ὅτι “οὗ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ, οὐδ' ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα” (Ρωμ. 9,6-7). Μὲ ἄλλα λόγια, ἀληθινὴ συγγένεια πού κληρονομεῖ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι ἡ σαρκικὴ συγγένεια, ἀλλὰ ἐκείνη τῆς πίστεως, κατὰ τὸν τύπο τοῦ Ἀβραάμ. Ὅταν ὑπάρχει ἡ πνευματικὴ συγγένεια τότε καταξιώνεται καὶ ἡ φυσικὴ συγγένεια. Καὶ ἡ παλαιὰ περιτομὴ δόθηκε ὡς σφραγίδα γιὰ τὴν δικαιοσύνη τῆς πίστεως. Ἡ πίστις εἶναι ἐκείνη πού ὁδηγεῖ στὴν υἱοθεσίαν.

Ἡ ἱστορία τῶν κατὰ σάρκα καὶ πνεῦμα προγόνων τοῦ Ἰησοῦ ἔφθασε ὡς τὸ τέλος τῆς ἐπὶ γῆς πρώτης παρουσίας Του. Μέ τὸ σταυρὸ καὶ τὴν ἀνάστασίν Του ὁ Κύριος ἐγκαινίωσε νέα καὶ μυστικὴ συγγένεια, τὴν “καινὴν κτίσιν”, στὴν ὁποία μᾶς ἐνσωμάτωσε μέ τὸ ἅγιο βάπτισμα. Ὁ ἴδιος ὅμως ὑποσχέθηκε ὅτι πάλιν ἔρχεται στὰ τέλη τῶν αἰώνων. “Οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ἡμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτόν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν” (Πράξ. 1,11). Δηλαδή, ὁ Κύριος ἦλθε καὶ πάλιν ἔρχεται. Ὑπολείπεται ἡ δοξασμένη δευτέρα παρουσία Του.

Ἡ πρώτη παρουσία τοῦ Κυρίου ἔχει ἱστορία καὶ γενεαλογία. Ὁ ἐρχομὸς Του στὴ γῆ ἦταν ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ πόθου τῶν δικαίων καὶ ἡ προσδοκία τῶν ἐθνῶν. Μετὰ τὴ φρικτὴ οἰκονομία τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς ἀναστάσεώς Του, τὴν ἀνάληψιν καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀρχίζει ὁ χρόνος τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν καὶ ἀνατέλλουν τὰ τέλη τῶν αἰώνων. Ἡ ἱστορία τώρα εἶναι περισσότερο ἐπισκιασμένη ἀπὸ τὴν αἰωνιότητα καὶ ἡ δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐνεργεῖ μέσα στὸ σήμερον. Τώρα ἡ προσδοκία τῆς ἐνδόξου δευτέρας Παρουσίας Του γίνεται μέ περισσότερο πόθο καὶ σπουδῇ. Τρέχουμε πιά πρὸς ἐκείνη τὴν ἡμέρα, γιατί “καινοὺς οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ” (Β' Πέ. 3,13).

Γιὰ τὴν πρώτην παρουσίαν τοῦ Κυρίου γενεαλογεῖται δικαίον, πού ἐπίστευσαν στὸν λόγο καὶ τὴς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ. Ἀληθινοὶ Ἰσραηλίτες μέ φόβο Θεοῦ, πού ἔλαβαν καὶ τὴν περιτομὴ ὡς σφραγίδα τῆς πίστεώς τους. Γιὰ τὴν δευτέραν καὶ ἁγία παρουσία τοῦ Κυρίου ὑπάρχει πάλιν γενεαλογία, ἀκόμη πῶς πλατιά καὶ πῶς μεγάλη. Εἶναι ὅλοι οἱ ἀναγεννημένοι “ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος” (Ἰωάν. 3,5), τὰ ἅγια μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, πού λυτρώθηκαν μέ τὸ τίμιον αἷμα Του. Ἡ μετὰ Χριστόν γενεαλογία ἀπαριθμεῖ ὅχι προγόνους, ἀλλὰ ἀπογόνους τοῦ Νέου Ἀδάμ. Αὐτοὶ εἶναι ὅσοι πίστευσαν στὸ “Ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ δέχθηκαν τὴν χάριν Του. Στὴ δευτέραν Παρουσία τοῦ ἐλθόντος καὶ πάλιν ἐρχομένου Χριστοῦ θὰ μπορέσουν νὰ σταθοῦν, ὅσοι, ὅμοιοι μέ τὴν Παναγία Μητέρα Του, κέρδισαν πνευματικὴ συγγένεια μαζί Του, γιατί φύλαξαν πρῶτα τὸν λόγο Του καὶ τὸ μαρτύριό Του. Γεμάτοι ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ζωῆς Του μαρτυροῦν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ μέ τὴν πνευματικὴν περιτομὴ τῆς καρδιάς, βασιάζοντας στὸ σῶμα τους, ὅπως λέει ὁ Ἀπόστολος, “τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ” (Γαλ. 6,17). Αὐτοὶ, οἱ κατὰ τὸ Πνεῦμα μέτοχοι τοῦ Χριστοῦ, εἶναι “ἐγνωσμένοι” σ' αὐτόν γιὰ τὴν ἀγάπην τους. Ἡ ζωὴ τους εἶναι κρυμμένη σ' Αὐτόν “ἐν οὐρανοῖς” (Φιλ. 3,20), ἀπ' ὅπου καὶ ἀναμένουν τὸν Σωτὴρα τους Χριστὸ νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ τοὺς ὑψώσει πάντως ἐν νεφέλῃς στὸν οὐρανόν καὶ “οὕτως πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἔσονται” (Α' Θεσ. 4,17) εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Χριστούγεννα 2001.

“ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΣ”

‘Υπό του Πρεσβ. ‘Ανδρέα Μιχαηλίδη, ‘Ιερ. Προϊσταμένου Κοινότητας Παναγίας ‘Ελεούσας, Nottingham

Ἡ πτώση εἶναι κίνηση. Ἡ κίνηση προϋποθέτει ἄσκηθεϊ. Ἡ κίνηση μετριέται μέ τό χρόνο. Χωρίς χρόνο εἶναι ἀδύνατη καί ἡ ἰδέα ἀκόμα ὀποιασδήποτε κίνησης. Καί ἀντιστρόφως, ἡ ἰδέα ὀποιασδήποτε κίνησης εἶναι ἀδιανόητη χωρίς τήν ὑπαρξη τοῦ χρόνου. Ἡ πτώση βρίσκεται μέσα στά πλαίσια τῆς Πρόνοιας τοῦ Θεοῦ γιά τήν ἐπιστροφή τῶν πεπτωκότων εἴτε ἀγγέλων εἴτε ἀνθρώπων. Πρίν ἀπό τήν πτώση (ἂν μπορούμε βέβαια νά πούμε ‘πρίν’, ἀφοῦ δέν ὑπῆρχε χρόνος στήν προπρωτική κατάσταση, δηλ. στήν αἰωνιότητα, καί τό ‘πρίν’ εἶναι χρονικός ὅρος), δέν ὑπῆρχε οὔτε χώρος οὔτε χρόνος. Κι αὐτό γιατί δέν ὑπῆρχε λόγος γιά ὀποιαδήποτε κίνηση. Ὑπῆρχαν τά ἐσώτα, ἄγνωστα σέ μᾶς. Ἡ αἰωνιότητα εἶναι ἄρηκτα δεμένη μέ τήν ἀκίνησία. Μιά ἀκίνησία, ὥστόσο, καθόλου παθητική καί ὀπωσδήποτε καθόλου ἀρνητικῆς φύσεως. “Ἀς μήν ξεχνᾶμε ὅτι κίνηση σημαίνει ἀλλαγὴ καί ἀλλαγὴ σημαίνει φθορά καί φθορά σημαίνει θάνατο. “Ἀρα μόνο μέσα στά πλαίσια τῶν ‘ἐσώτων’ (τῆς ἀκίνησις) εἶναι πού δέν ὑπάρχει ἀλλαγὴ, φθορά ἢ θάνατος, ἀλλά ζωὴ αἰώνιος. Ἡ πτώση ἐξυπνοεῖ καί τήν ἀπομάκρυνση ἀπό κάποια ἄλλη κατάσταση· στήν περίπτωσή αὐτή, ἀπομάκρυνση ἀπό τήν αἰωνιότητα. Μέ τήν πτώση λοιπόν βρισκόμαστε σέ μιὰ ἄλλη κατάσταση, ἀντίθετη καθόλου πρὸς ἐκείνη πού ὑπῆρχε ‘προηγουμένων’. Ὁ Θεὸς προνόησε γιά τήν πτώση ὥστε τά πλάσματά του (ἄγγελοι καί ἄνθρωποι), μέσα στά πλαίσια τῆς ἀσκήσεως τοῦ θείου δώρου τῆς ἐλευθερίας, νά μπορέσουν νά βρεθοῦν μακριά Του, γνωρίζοντας βέβαια σάν “Ὑψιστος παιδαγωγὸς τό μεγάλο μάθημα πού θά μπορούσαν τά πλάσματά Του νά πάρουν ἀπό τήν ἀπομάκρυνση αὐτὴ πού οἱ ἴδιοι διάλεξαν ἐλεύθερα.

Γιά τρεῖς λοιπόν λόγους εἶναι πού δημιουργεῖται ὁ χώρος καί ὁ χρόνος. Ὁ ἓνας εἶναι τό φυσικὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀπομάκρυνσης ἀπὸ τήν αἰωνιότητα καί τό Θεό. Ὁ δεῦτερος εἶναι τό γεγονός ὅτι πτώση σημαίνει κίνηση, πού προϋποθέτει αὐτὰ πού ἐκτέθηκαν πῶς πάνω καί τρίτος καί σπουδαιότερος εἶναι ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ γιά τὴ σωτηρία τοῦ πλάσματός Του (ἀγγέλου ἢ ἀνθρώπου).

Πῶς νοεῖται ἡ δημιουργία τοῦ χρόνου; Θὰ πρέπει μᾶλλον τό πλάσμα τοῦ Θεοῦ νά συμπαρέσυρε στήν πτώση του κάποια ἄμνητη βέβαια στιγμή τῆς αἰωνιότητος, ἡ ὁποία (στιγμὴ) ὑπέστη ἓνα “φούσκωμα”, ἃς πούμε, καί ἔτσι δημιουργεῖται ὁ χώρος, ἀλλὰ μαζί του καί ὁ χρόνος γιά νά δικαιολογεῖται ἡ ὑπαρξη τοῦ χώρου, χωρίς τόν ὁποῖο χρόνο δέ θά εἶχε ὁ χώρος οὔτε κἂν ἔννοια ὑπάρξεως, ὅπως ἀναφέρθηκε καί πῶς πάνω. Βέβαια πρέπει νά τονιστεῖ ὅτι ἡ ὑπαρξη χώρου καί χρόνου εἶναι προσωρινή καί ἐξυπηρετεῖ μόνο τήν

ΕΎΚΑΙΡΙΑ πού δίνεται στό πλάσμα νά σωθεῖ, δηλ. νά ἐπανέλθει ἐκεῖ ἀπὸ ὅπου ἔπεσε, δηλ. στήν αἰωνιότητα, δηλ. στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Στό Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο συναντοῦμε ἐπτά φορές τὴ λέξη μικρόν [Ἰω. 13,33 (μία φορά). 14,19. (μία φορά). 16, 16-19 (πέντε φορές)]. Ἡ σημασία βέβαια τῆς λέξης αὐτῆς γνωρίζουμε ὅτι εἶναι: μικρὸ χρονικὸ διάστημα. Ἡ σπουδαιότητα ὅμως τῆς λέξης αὐτῆς δέ βρίσκεται στήν πρόχειρη αὐτὴ σημασία. Βέβαια, ὅπως καταλαβαίνουμε, ἡ λέξη αὐτὴ ἔχει σχέση μέ τό χρόνο. Στὴν περίπτωσή ὅμως ἐδῶ τά πράγματα διαφέρουν. Ἰδιαίτερα στό ἐδάφιο : 16, 16-19. Ὅπως δὲ ἐδῶ ὁ Κύριος ἀναφέρεται ἐκ πρώτης ὄψεως στὴ σταύρωση καί τήν ἀνάστασι καί ἐμφάνισή Του σ’ αὐτούς. Ὡστόσο, ὅταν ἡ λέξη μικρόν ἐξεταστεῖ μέσα σ’ ἓνα εὐρύτερο πλαίσιο, τότε καταλαβαίνουμε ὅτι ἡ λέξη εἶναι πολὺ πῶς πολυσήμαντη ἀπὸ ὅ,τι φαίνεται. Ἡ λέξη μικρόν δηλώνει τὴν μικρότητα, ἂν ὄχι ἀκόμα ἀντικειμενικὴ ἀνυπαρξία τοῦ χρόνου. Εἶναι σὰ νά λέει στοὺς μαθητὲς Του ὁ Ἰησοῦς: “Δέ θά προλάβετε καλὰ-καλὰ νά συνειδητοποιήσετε τὴν ἀπουσία μου καί θά εἶμαι καί πάλι μαζί σας”.

Αὐτὴ ἡ ἔννοια τοῦ “δέν προλαβαίνουμε καλὰ-καλὰ νά συνειδητοποιήσουμε κάτι καί κάτι ἄλλο συμβαίνει” εἶναι, στήν πραγματικότητα, ὅσο κι ἂν μᾶς φαίνεται παράξενο, ἡ οὐσία τοῦ ὅλου προβλήματος πού ἐξετάζουμε: “δὲ θά προλάβουμε καλὰ-καλὰ νά ζήσουμε αὐτὴ τὴ ζωὴ πού ζούμε ἐδῶ, σ’ αὐτὸ τὸν κόσμο, καί θά βρεθοῦμε στήν αἰωνιότητα. Κι ἀκόμα, δὲ θά προλάβουμε καλὰ-καλὰ νά πεθάνουμε καί θά βρεθοῦμε ἀναστημένοι καί κοντὰ στὸν Κύριο. Ἡ ἀδυναμία μας ἀκριβῶς νά κατανοήσουμε αὐτὸ τό γεγονός, αὐτὴν τὴν ἀλήθεια, εἶναι πού μᾶς κάνει νά φτάνουμε σέ τέτοια ἀπορήματα, ὅπως εἶναι αὐτὸ πού ἀπασχόλησε πολλοὺς καί κατασκεύασαν τὴ θεωρίαν γιά μέση κατάσταση τῶν ψυχῶν, δηλ. τὴν ὑποθετικὴν κατάσταση στήν ὁποία βρίσκονται οἱ ψυχές, ἀπὸ τὴ στιγμή τοῦ θανάτου τοῦ καθενὸς μέχρι τὴ Δευτέρα Περσεία τοῦ Κυρίου καί τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν. Εἶναι μιὰ ἀπορία πού δικαιολογημένα προβάλλεται. Ὅπως βλέπουμε καί στό Ἰω. 16, 16-19, καί οἱ μαθητὲς τοῦ Ἰησοῦ δέν καταλάβαιναν αὐτὴ τὴ λέξη. Βέβαια, ἄλλη ἦταν ἡ δικὴ τους ἀπορία. Ὡστόσο, εἶναι μιὰ λέξη πού προβληματίζει, σέ κάθε περίπτωσή καί μέ κάποιο διαφορετικὸ τρόπο”.

Στὴν περίπτωσή τὴ δική μας, μᾶς εἶναι δύσκολο, ἂν ὄχι ἀδύνατο νά κατανοήσουμε αὐτὴν τὴν ἐγγύτητα τῆς ἀνάστασης τῶν νεκρῶν. Καί εἶναι

ἀνθρωπίνως κατανοητή ή δυσκολία. Ζοῦμε μέσα στό χωρόχρονο. Μᾶς εἶναι ἀδύνατο νά φανταστοῦμε κᾶν ὑπαρξιακή κατάσταση ἔξω ἀπό αὐτόν. Δύσκολο, ἂν ὄχι ἀδύνατο ἦταν γιά τούς πρῶτους ἀστρωναῦτες νά φανταστοῦν κᾶν τί σημαίνουν συνθήκες ἐλλείψεως βαρύτητας. Κι ὁμως ὄχι ἀπλῶς μπόρεσαν νά τό φανταστοῦν, ἀλλά καί ἐξῆσαν μάλιστα αὐτή τήν ἐμπειρία. Τό ἴδιο κι ἐμεῖς. Θά ἔρθει ή στιγμή, κι αὐτή μικρόν ἀπέχει, πού θά ζοῦμε τίς ἄγνωστες σέ μᾶς συνθήκες τῆς αἰωνιότητος, ὅπου θά ὑπάρχει ή κατάσταση τῆς ἑλλειψης χρόνου καί χώρου. Ὁ χρόνος πού παρήλθε ἀπό τότε πού εἶπε τή λέξη μικρόν ὁ Κύριος εἶναι τεράστιος. Πλὴν ὁμως τό τεράστιο μᾶκρος του ὀφείλεται στήν ἀδυναμία μας νά συλλάβουμε τήν ἰδέα τῆς ἑλλειψης τοῦ χρόνου.

“Ὁλη αὐτή ή συλλογιστική συνοψίζεται ἀπό τόν Πέτρο στήν Β΄ Ἐπιστολή του: “Ἐν δέ τοῦτο μή λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρά κυρίῳ ὥς χίλια ἔτη καί χίλια ἔτη ὥς ἡμέρα μία” (Β΄ Πέτρ. 3,8). Ἡ συμβουλή πού μᾶς δίνεται σχετικά μέ αὐτό τό θέμα ἀπό τό Εὐαγγέλιο μπορεῖ νά συνοψιστεῖ στή λέξη ὑπομονή. Εἶναι ἓνα ξεχωριστό βέβαια εἶδος ὑπομονῆς. Εἶναι μία ὑπομονή πού ἔχεινᾶ κάνει μέ τή φύση ἀπό τή μία τοῦ κόσμου, τοῦ χωρόχρονου, κι ἀπό τήν ἄλλη μέ τή φύση αὐτοῦ πού περιμένουμε, δηλ. τῆς αἰωνιότητος. Χωρόχρονος καί αἰωνιότητα, ἂν ὄχι ἀντίθετα, εἶναι τουλάχιστον ἀνόμοια μεταξύ τους πράγματα.

Τό εἶδος τῆς ὑπομονῆς πού ζητεῖται ἀπό ἐμᾶς σχετικά μέ τό θέμα αὐτό ἐκτίθεται μέ γλαφυρότητα ἀπό τόν Ἰάκωβο στήν Καθολική Ἐπιστολή του : “Μακροθυμήσατε οὖν ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου. Ἰδοῦ ὁ γεωργός ἐκδέχεται τόν τίμιον καρπόν τῆς γῆς μακροθυμῶν ἐπ’ αὐτῷ ἕως λάβῃ ὑετόν πρῶτον καί ὅψιμον. μακροθυμήσατε καί ὑμεῖς, στηρίζετε τās καρδίας ὑμῶν, ὅτι ή παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικεν., ἰδοῦ ὁ κριτής πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. (Ἰάκ. 5,7-9). (Λοιπόν, ἀδελφοί, κάνετε ὑπομονή, ὥσπου νᾶρθῇ ὁ Κύριος. Κοιτάξτε πῶς ὁ γεωργός περιμένει τόν πολῦτιμο καρπό τοῦ χωραφιοῦ του, καρτερῶντας μέ ὑπομονή νά πέσει ή πρῶτη καί ή ὅψιμη βροχή. Κάνετε κι ἐσεῖς ὑπομονή. Πᾶρτε θάρρος γιατί ὅπου καί νᾶναι ὁ Κύριος ἔρχεται).

Βλέπουμε ἐδῶ τόν Ἰάκωβο νά ὑπόσχεται στούς πιστούς ὅτι “ή παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικεν”. Ξέρουμε πολύ καλά ὅτι αὐτό δέν ἔγινε. Μήπως λοιπόν ὁ Ἰάκωβος ἔλεγε ψέμματα στούς πιστούς. Καί ὄχι μόνο ὁ Ἰάκωβος. Τό σύνολο τῆς Ἐκκλησίας κήρυττε καί πίστευε στήν σύντομη δεύτερη ἔλευση τοῦ Κυρίου. Ἐν πολλοῖς, σ’ αὐτήν τήν πίστη εἶναι πού ὀφειλόταν καί τό ἐνθουσιαστικό στοιχεῖο τῆς πρώτης Ἐκκλησίας. Μήπως ἐξαπάτησαν καί ἐξαπατήθηκαν; Μή γένοιτο! Ἡ ἀπάντηση στό θέμα αὐτό βρίσκεται στό ὅτι πράγματι ὁ χρόνος τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου δέν εἶναι μόνο σύντομος, ἀλλά, θά μπορούσε νά πει κανείς, καί ἀνυπαρκτος. Ἡ ἔλευσή Του γίνεται ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ. Πλὴν

ὁμως, ὅπως εἶπαμε, ή ἀδυναμία μας νά φανταστοῦμε κᾶν καταστάσεις, ὅπου ὑπάρχει ἑλλειψη χρόνου καί χώρου, μᾶς κάνει νά βλέπουμε αὐτά τά θεϊκά πράγματα μέ ἀνάλογο τρόπο, ὅπως εἶναι ή ἀνυπομονησία, ἀκόμα καί ή ἀπιστία.

Ἄλλ’ ὑπάρχει καί ὁ συγκεκριμένος τρόπος, δηλ. τῆς θεωρίας γιά μέση κατάσταση τῶν ψυχῶν πού ἐκθέσαμε καί ἐλέγχουμε. Κι αὐτή ή θεωρία ἐντάσσεται ἀκριβῶς μέσα στό πλαίσιο αὐτῆς τῆς ἀδυναμίας νά δοῦμε τό ὅλο θέμα τοῦ χρόνου τῆς δεύτερης ἔλευσης τοῦ Κυρίου μας στή σωστή του διάσταση. Δέν λαμβάνουμε δηλ. ὑπόψη ὅτι αὐτή συμβαίνει ἐκτός χωρόχρονου καί ὄχι μετά τό χωρόχρονο. Ἡ ἐννοια τοῦ μετά, ὅταν καταργεῖται ὁ χωρόχρος εἶναι ἀνυπόστατη. Ἡ σωστή ἀντιμετώπιση εἶναι νά δοῦμε τό θέμα ἔξω ἀπό κάθε χωροχρονική διάσταση. Βεβαίς αὐτό μᾶς εἶναι ἄγνωστο. Σ’ αὐτό τό γεγονός εἶναι ἀκριβῶς πού ὀφείλεται καί ή ἀδυναμία μας νά βροῦμε μία κοινά ἀποδεκτή λύση.

“Ὅσο καί νά προσπαθήσουμε, θά ἐπανερχόμαστε στά χωροχρονικά μας δεδομένα. Συνέχεια θά καταφεύγουμε σέ χωροχρονικούς ὅρους τοῦ κόσμου μας γιά νά ἐξηγήσουμε πράγματα πού εἶναι ἐκτός χωρόχρονου. Δέν ἔχουμε προσλαμβάνουσες παραστάσεις γιά καταστάσεις ἐκτός χώρου καί χρόνου. Γ’ αὐτό καί δέν ἔχουμε καί τήν κατάλληλη γλώσσα πού νά ἐκφράζει ἐξωχρονικές πραγματικότητες. Δέν εἶναι τυχαῖο τό γεγονός ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀδυνατεῖ νά περιγράψει τίς ἐμπειρίες πού εἶχε προσευχόμενος. “Ἦρθη ἕως τρίτου οὐρανοῦ” (Β΄ Κορ. 12,2), μᾶς λέει. Δεν μᾶς ἐξηγεῖ (καί οὔτε θά μπορούσε νά ἐξηγήσει) τί ἤθελε νά πει μ’ αὐτό. Καί γιά τίς ἐμπειρίες πού εἶχε ἐκεῖ ξεκάθαρα μᾶς λέει ὅτι αὐτά τά πράγματα κανένα ἀνθρώπινο μάτι δέν εἶδε καί κανένα ἀνθρώπινο αὐτί δέν ἄκουσε.

Τά πιό πάνω βέβαια δέν ἐξασφαλίζουν στή θεωρία γιά τή μέση κατάσταση τῶν ψυχῶν οὔτε ὀρθότητα οὔτε θετική ἀποφυγή ἀντιμετώπισης τοῦ θέματος. Ἐκεῖνο πού μέ βεβαιότητα μπορούμε νά ἐξάγουμε ἀπό τήν ὅλη ἔρευνα εἶναι ὅτι τό θέμα αὐτό εἶναι οὐσιαστικά ἀνύπαρκτο. Ὁ λόγος; Ἡ θεωρία γιά μέση κατάσταση τῶν ψυχῶν προϋποθέτει περίοδο χρόνου : τοῦ χρόνου πού ἐκτείνεται ἀπό τό θάνατο τοῦ καθενός μέχρι τή Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου, ὅποτε θά γίνει καί ή ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. Ἀπό τήν ἄλλη, ὁμως, γνωρίζουμε ὅτι ἀπό τή στιγμή πού φεύγουμε ἀπό τόν κόσμο, φεύγουμε καί ἀπό τούς περιορισμούς τοῦ χρόνου καί τοῦ χώρου, ἀφοῦ μπαίνουμε στήν αἰωνιότητα καί στίς καταστάσεις τῶν ἐσώτων. Πῶς εἶναι δυνατόν, λοιπόν, νά μετράμε τήν κατάσταση αὐτή μέ χωροχρονικούς ὅρους; Ὁ ἄνθρωπος, ἀπό τή στιγμή τῆς ἐξόδου του ἀπό τόν κόσμο αὐτό τῆς χωροχρονικότητος, μπαίνει στήν αἰωνιότητα καί παύει νά ἔχει κάθε σχέση μέ τό χῶρο καί τό χρόνο.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

ΕΝΑΡΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ -ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Τὴν Τρίτη, 18 Δεκεμβρίου 2001, μὲ σεμνὴ μεγαλοπρέπεια ἐτελέσθη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀγιασμός στὸν Καθεδρικό Ναό τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Wood Green, γιὰ τὴν ἐπίσημη ἑναρξη λειτουργίας τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Θεολογικοῦ Σεμιναρίου τῆς Ἱερᾶς μας Ἀρχιεπισκοπῆς. Μὲ τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ, μία παλαιὰ ἐπιθυμία καὶ ἕνας πόθος, νὰ ἀναδειχθοῦν στελέχη καὶ συνεργάτες γιὰ τὸ πνευματικὸ ἔργο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στό Ἡνωμένο Βασίλειο ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς Ὁμογενείας, ἄρχισε νὰ λαμβάνει σάρκα καὶ ὅστά.

Ἀνέλαβε ἤδη τὰ καθήκοντά του ὡς Διευθυντῆς τοῦ Σεμιναρίου ὁ Ἀρχιμ. Δρ Παντελεήμων Τσορμπατζόγλου καὶ προχωρήσαμε στὴν ἐξεύρεση τῶν καταλλήλων προσώπων γιὰ τὰ ἐπιμέρους μαθήματα. Σύντομα θὰ κυκλοφορήσει τὸ πρόγραμμα σπουδῶν καὶ μαθημάτων, ὥστε ἀπὸ τὸν προσεχῆ Ἰανουάριο νὰ ἀρχίσουν κανονικά οἱ παραδόσεις, ἀρχικά μὲ τὴν ἐπιμόρφωση τῶν ἱερέων μας.

ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ὁ κύκλος τῶν σπουδῶν προβλέπεται νὰ εἶναι διετής, ἢ τέσσερα ἐξάμηνα, μὲ μαθήματα κάθε ἐβδομάδα: Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη καὶ ὥρες 6-9 τὸ ἀπόγευμα. Ἀρχικά, τὸ Σεμινάριο θὰ φιλοξενηθεῖ στὰ σχολικὰ κτίρια τῆς Κοινότητος Ἀποστόλου Βαρνάβα καὶ Παναγίας, στό Wood Green, μέχρι τῆς ἀποκτήσεως καταλλήλου κτιρίου πού θὰ στεγάζει μόνιμα τὸ Σεμινάριο.

Στὸ τέλος τῆς ἐπιτυχοῦς φοιτήσεως θὰ χορηγεῖται σχετικὸς Τίτλος Σπουδῶν.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

Τὸ Σεμινάριο ἀπευθύνεται κατ' ἀρχὴν σέ ὅσους ἐπιθυμοῦν νὰ διακονήσουν τὴν Ἐκκλησία ὡς κληρικοί, ἢ νὰ ἀποκτήσουν εὐρύτερη ἐκκλησιαστικὴ καὶ θεολογικὴ μόρφωση.

Ἀκόμη, θὰ ὑπάρχουν καὶ προγράμματα ἐπιμορφώσεως βραχείας διάρκειας γιὰ στελέχη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κοινοτικοῦ ἔργου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, καθὼς ἐπίσης γιὰ κάθε ἐνδιαφερόμενο περὶ τὰ Ἐκκλησιαστικά καὶ Θεολογικά, ὑπὸ τὴν μορφή τοῦ Ἀνοικτοῦ Πανεπιστημίου.

ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Οἱ παραδόσεις καὶ ἡ διδασκαλία θὰ γίνονται σέ δύο γλώσσες, Ἑλληνικά καὶ Ἀγγλικά.

Τὰ Γραφεῖα τοῦ Σεμιναρίου προσωρινῶς θὰ στεγάζονται στὴ διεύθυνση 26, Trinity Road, Wood Green, London N22 8LB. Τηλ. 020-888 93586.

Ἐντυπο αἰτήσεως, καθὼς καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων θὰ κυκλοφορήσουν ἀπὸ τὰ Γραφεῖα τοῦ Σεμιναρίου καὶ τίς κατὰ τόπους Κοινότητές μας.

Οἱ αἰτήσεις θὰ ἀπευθύνονται στὴ διεύθυνση τοῦ Σεμιναρίου καὶ θὰ πρέπει νὰ ταχυδρομηθοῦν μέχρι τέλος Μαΐου 2002, προκειμένου νὰ προετοιμασθοῦν οἱ σπουδαστές γιὰ τὴν ἑναρξη τοῦ τρέχοντος Ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 2002.

Λονδῖνο, 24 Δεκεμβρίου 2001.

ὁ Διευθυντὴς καὶ Μ. Β. Τσορμπατζόγλου

9ο ΕΤΗΣΙΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ HARROW

Πραγματοποιήθηκε την περασμένη Κυριακή 18 Νοεμβρίου τ.έ. στους Κοινοτικούς χώρους της Κοινότητας 'Αγ. Παντελεήμονος Harrow τό 9ο 'Ετήσιο Πνευματικό Συμπόσιο της Κοινότητας.

Γενικό θέμα του Συμποσίου ήταν : *“Η έννοια του Δικαίου-σύμφωνα μέ την 'Ορθόδοξη Χριστιανική Διδασκαλία καί την κοσμική αντίληψη”*.

Οί όμιλητές καί τά θέματά τους είχαν ως εξής :

- Θεοφιλέστατος 'Επίσκοπος Κυανέων **κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ**, μέ θέμα: *“Τό δίκαιο του Θεού καί τό δίκαιο του ανθρώπου κατά την 'Ορθόδοξη Χριστιανική διδασκαλία”*.
- **κ. ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΒΒΑΔΑΣ**, Δικηγόρος - Λαογράφος, μέ θέμα: *“Τό αίσθημα του Δικαίου στη Λαογραφία”*.

Τίς έργασίες του Συμποσίου, τίς όποιες παρακολούθησαν αρκετοί κληρικοί καί πλῆθος κόσμου, συντόνισε ό κ. Νικόλαος Σκηνίτης. 'Ο 'ερατικώς Προϊστάμενος της Κοινότητας Οίκον. 'Αναστάσιος Δ. Σαλαπάτας καλωσόρισε τούς παρισταμένους μέ τά παρακάτω λόγια:

“Μέ πολλή χαρά σās καλωσορίζω όλους - έκ μέρους του Κοινοτικού καί 'Εκκλησιαστικού Συμβουλίου της Κοινότητας 'Αγ. Παντελεήμονος - στό 9ο 'Ετήσιο Πνευματικό Συμπόσιο.

Τό θέμα, όταν τό ανακοινώσαμε, πρίν από καιρό, προκάλεσε μιά μικρή άμηχανία σέ πολλούς, άργότερα άλλοι αισθανθηκαν πώς ίσως νά μήν ενδιαφέρει τό εύρύ κοινό, παρά μόνο μιά μικρή ομάδα ειδικών έπιστημόνων καί έρευνητών, καί γιά τοϋτο ή έκδήλωση αυτή ίσως νά μήν είχε άπήχηση καί έπιτυχία.

“Όσον άφορά την άπήχηση καί την έπιτυχία του Συμποσίου, αφήνω όλους έσās νά άποφανθειτε περί αυτού. Άλλά θά ήθελα όμως νά μου έπιτρέψετε νά αναφέρω πώς μετά τά όσα συνέβησαν στίς 11 Σεπτεμβρίου τ.ε. στίς Η.Π.Α., καί τά όσα άκολούθησαν στή συνέχεια, όλοι μας αισθανόμαστε κάπως διαφορετικά. Κάτι σάν νά είχε αλλάξει στήν ψυχосύνθεσή μας, κάτι άδιόρατο καί άναποδεικτο μās έπηρεάζει, μās ένοχλει, μās άπασχολει.

Δέν προτίθεμαι νά παραστήσω τόν

προφήτη, ούτε διεκδικώ καμμία διανοητική πρωτοτυπία, όμως πιστεύω ότι θά συμφωνήσετε μαζί μου άν θά πω ότι εκείνο τό στοιχείο πού κυριαρχεί - αυτή την εποχή - στό μυαλό καί στή ψυχή μας είναι ή “έννοια του δικαίου”, ό όρισμός καί ή άξία της στό πλαίσιο ζωής καί λειτουργίας της σύγχρονης κοινωνίας μας. Μέ αυτό τό σκεπτικό τό προανακοινωθέν θέμα του Συμποσίου μας άποδεικνύεται - πραγματικά - προφητικό, σέ σχέση μέ τά πρόσφατα γεγονότα, τά όποια βρίσκονται άκόμη στήν πρώτη σελίδα των έφημερίδων ανά την οίκουμένη.

“Ένας σύγχρονος Γερμανός θεολόγος καί φιλόσοφος, ό Karl Rahner, αναφέρει κάπου πώς : “Δίκαιο ύπάρχει όπου ό δυνατός είναι ταπεινός καί άνθρωπινος, καί όπου ό άνθρωπος δέν έπιθυμεί νά είναι άπόλυτος”.

Τό άποψινό Συμπόσιο, φιλοδοξει νά προσεγγίσει ένα θέμα πού άφορά καί ενδιαφέρει, ειδικά σήμερα, αλλά καί πάντοτε, τόν άνθρωπο, καί τόν δυνατό αλλά καί τόν άπλό πολίτη.

Πιστεύω ότι οί εισηγήσεις των έκλεκτών προσκεκλημένων όμιλητών καί ή συζήτηση πού θά άκολουθήσει, θά φωτίσουν τίς πολλές καί διάφορες πλευρές του σπουδαίου αυτού θέματος.

Μετά τίς όμιλίες άκολούθησε ζωηρή συζήτηση. Πολλοί άκροατές άπηύθυναν έρωτήσεις καί πρós τούς δύο όμιλητές καί όλοι ώφελήθηκαν πολύ από την ιδιαίτερα ύψηλου έπιπέδου ανταλλαγή άπόψεων.

Στή συνέχεια ή Κοινότητα δεξιώθηκε όλους τούς παρισταμένους στήν Κοινοτική Αίθουσα, όπου οί Κυρίες της Βοηθητικής 'Αδελφότητας είχαν έτοιμάσει νηστήσιμο δείπνο.

Μετά τό πέρας του δείπνου ό Γραμματέας της Κοινότητας Δρ. Παναγιώτης Προκοπίου εύχαρίστησε τούς 'Ομιλητές καί τόν Συντονιστή. Καί στους τρεις προσφέρθηκαν άναμνηστικά δώρα.

“Όσοι έπιθυμούν νά διαβάσουν τίς ύπέροχες όμιλίες πού άκούστηκαν στό Συμπόσιο αυτό, θά έχουν την εύκαιρία νά τίς δούν δημοσιευμένες στό 'Ετήσιο Περιοδικό της Κοινότητας “Σπουδάγματα”, πού θά κυκλοφορήσει προσεχώς”.

Οίκονόμος 'Αναστάσιος Σαλαπάτας

ΑΡΓΥΡΟΣ ΣΤΑΚΗΣ

“Ο Βασιλιάς της Γλασκώβης”

του Χάρη Μεττή

(γ' μέρος)

στικά ιδιωτική του υπόθεση.

Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ

Τό 1972 υπήρξε αποφασιστικής (άλλα, σέ τελευταία ανάλυση, μοιραίας) σημασίας γιά τίς επιχειρήσεις του Στάκη: οί καταπληκτικές του επιτυχίες καί ή θεαματική εξάπλωση τών δραστηριοτήτων του είχε οδηγήσει τούς στενούς του συμβούλους νά τόν πείσουν ότι είχε φτάσει ή κατάλληλη στιγμή γιά νά μετατραπεί ή εταιρεία από αποκλειστικά ιδιωτική σέ δημόσια (public) επιχείρηση. Καί τούτο γιατί ή περαιτέρω διεύρυνσή της απαιτούσε κεφάλαια πού δέν υπήρχαν στό ταμείο της, ενώ οί Τράπεζες καί οί λοιποί χρηματιστηριακοί οργανισμοί θεωρούσαν αναγκαία τήν μετατροπή αυτή. Ο Στάκης, συνηθισμένος όπως ήταν νά θεωρεί - καί δικαιολογημένα - τήν εταιρεία σάν αποκλειστικά δικό του παιδί, προέβλεψε σωστά ότι τελικά ή εταιρεία του, αν γινόταν δημόσια, θά ξέφυγε από τήν προσωπική του επιρροή καί πρωτοβουλία, όμως τελικά ένέδωσε, κι έτσι αποδέχτηκε τό αναπόφευκτο, αλλά κράτησε αρχικά τό εξήντα τοίς εκατόν (στή συνέχεια μόνο 13%) τών μετοχών ό ίδιος. Παρόλους δέ τούς αρχικούς φόβους τών λογιστών του ότι οί μετοχές της εταιρείας του δέν θά είχαν μεγάλη ανταπόκριση, έν τούτοις ή ζήτηση είχε ξεπεράσει κάθε προσδοκία ώστε νά μειωθεί ό αριθμός τών μετοχών γιά κάθε αίτητή προκειμένου νά ικανοποιηθούν όσο τό δυνατό περισσότεροι κάτοχοί τους.

Η μεταβολή αυτή σήμαινε, βέβαια, τόν έλεγχο της εταιρείας καί τών δραστηριοτήτων της από τούς κρατικούς μηχανισμούς καί τούς περί δημοσίων εταιρειών νόμους της χώρας. Ταυτόχρονα, όμως, ή είσοδή χρήματος επέτρεψε στους διευθύνοντες τήν εταιρεία [τούς όποιους, σημειωτέον, είχε αρχικά επιλέξει ό ίδιος ό Στάκης] νά έπεκταθούν πρός όλες τίς κατευθύνσεις καί νά σημειωθεί έτσι ή μετέπειτα αγοραπωλησία τώσων ξενοδοχείων, έστιατορίων, καζίνων καί άλλων επιχειρήσεων σέ όλα τά μήκη καί τά πλάτη της Βρετανίας. Παράλληλα, όμως, ό Στάκης είχε γιά άρκετά χρόνια διατηρήσει καί τή δική του, προσωπική κτηματική εταιρεία RAVESTONE, παρόλο πού γιά άρκετά χρόνια εξακολούθησε νά έπεμβαίνει όσο μπορούσε στή δημόσια πιά εταιρεία Stakis plc ως εάν επρόκειτο ακόμη γιά αποκλει-

Ο Άργυρός Στάκης - όπως καί τόσοι άλλοι μετανάστες πρίν καί μετά από αυτόν, πού διέθεταν επιχειρηματικό μυαλό - ήταν έτοιμος, αλλά κι έλαβε κατ' επανάληψη, ριψοκίνδυνες αποφάσεις. Άλλωστε, όπως συνήθιζε νά λέει χαριτολογώντας, τί είχε νά χάσει; Είχε έρθει στή Βρετανία μ' ένα έμπόρευμα άξίας εξήντα λιβρών, τό όποιο κατόρθωσε νά πολλαπλασιάσει σέ βαθμό πού προκαλούσε σέ όλους, όσοι τόν γνώριζαν, τόν θαυμασμό, τόν σεβασμό, αλλά καί τή διάθεση νά τόν μιμηθούν ή καί νά τόν συναγωνιστούν. Τίς ριψοκίνδυνες, όμως, αποφάσεις του τίς λάμβανε πάντοτε μετά από πολλή μελέτη καί σκέψη, γι' αυτό καί σπάνια έπεφτε έξω στους ύπολογισμούς του. Γιά παράδειγμα, τό 1983 είχε κάνει πραγματικότητα τό όνειρό του ν' αποκτήσει ένα μεγάλο ξενοδοχείο στό Λονδίνο. Καί αγόρασε γιά εξήμισυ εκατομμύρια λίρες τό ξενοδοχείο St. Ermin's στήν περιοχή της Βουλής τών Κοινοτήτων. Ήταν ένα ξενοδοχείο 290 υπνοδωματίων, στό όποιο μέ πραγματική υπερηφάνεια φιλοξένησε λίγα χρόνια άργότερα τόν Άρχιεπίσκοπο Κύπρου Χρυσόστομο καί τή συνοδεία του. Έπειδή όμως πίστευε ότι ό καλός επιχειρηματίας ήταν εκείνος πού αγόραζε φτηνά καί πούλαγε άκριβά - διαλέγοντας κάθε φορά τήν πιά κατάλληλη στιγμή καί τήν πιά υμφέρουσα τιμή, πούλησε τό ξενοδοχείο αυτό, leasehold, τό 1998 γιά σαράντα όχτώ σχεδόν εκατομμύρια λίρες. Τό ίδιο είχε κάνει καί μέ τό καζίνο Barracuda στήν περιοχή Baker Street του κεντρικού Λονδίνου, τό όποιο είχε αγοράσει γιά έντεκα εκατομμύρια λίρες καί λίγο άργότερα τό πούλησε μέ κέρδος δεκαέξι εκατομμύρια λίρες. Σέ μιά άλλη, δέ, περίπτωση, είχε αγοράσει μέσα σέ μιά μέρα τρία ξενοδοχεία στήν Σκωτία, πούλησε όμως τά δυό από αυτά τήν ίδια εβδομάδα πού τά είχε αγοράσει κι έτσι τού έμεινε τό τρίτο έντελώς δωρεάν καί μάλιστα καί μέ κάποιο σεβαστό οικονομικό κέρδος.

Ο Σεβασμιώτατος Άρχιεπίσκοπος Θυατείρων κ. Γρηγόριος περιστοιχίζόμενος από τόν Σέρ Άργυρό Στάκη καί τήν άδελφή του, Έρασμία Χριστοδουλίδη.

Βέβαια, κάθε ριψοκίνδυνη ένδευξη δεν είναι άπόλυτα σίγουρο ότι θά επιτύχει. Όμως ό επιχειρηματίας όφείλει νά άποτολμά - άρκεϊ νά έχει άρκετά οικονομικά άποθέματα ώστε ή πιθανή άπώλεια ή άποτυχία νά μήν τόν καταστρέψει. Καί στήν περίπτωση του Στάκη, δυό τέτοιες ένέργειές του άπέτυχαν παταγδώς άκριβώς έπειδή ό ίδιος “έκανε μεσάνυχτα”

όσο άφορά τά μυστικά τών έπιχειρήσεων πού δεχόταν ν' αναλάβει ή νά χρηματοδοτήσει. Ή μιά έπιχείρηση άφορούσε, όπως είδαμε, έργοστάσιο τίλαστικών ειδών και ή άλλη ήταν "έπιχείρηση στοιχημάτων" [betting offices]. Γι' αυτό και ό Στάκης - μετά από τό διπλό αυτό πάθημα-συνήθιζε νά συμβουλευέι τούς πάντες ν' άποφεύγουν έπιχειρηματική άνάμειξη σέ πράγματα πού δέν γνωρίζουν, αλλά και ό ίδιος τελικά "τήν έπαθε" μετατρέποντας τήν έταιρεία του σέ Stakis plc [public] και χάνοντας μάλιστα τόν οικονομικό και κατά συνέπεια διοικητικό της έλεγχο.

Πάντως, ήδη μέ τό τέλος της δεκαετίας του 1960, τό όνομα "Στάκης" βρισκόταν στά χείλη όλόκληρου του έπιχειρηματικού κόσμου της Σκωτίας, ενώ εκατοντάδες Σκωτσέζοι - μερικοί μάλιστα από αυτούς σέ διευθυντικούς ρόλους - άπασχολούνταν στίς έπιχειρήσεις του, οι όποιες περιελάμβαναν έστιατόρια, ξενοδοχεία, καζίνα, μπιυαρίες, άρτοποιεία, οίκους εύγηρίας, health clubs, και κτηματικά γραφεία, γιά τήν άπόκτηση τών όποιών ό Στάκης κατόρθωνε νά έξασφαλίζει τήν οικονομική κάλυψη από τράπεζες και άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς άκριβώς έπειδή ό ίδιος είχε κατορθώσει νά έμπνεύσει τήν έμπιστοσύνη τών πάντων. Ήταν δέ πολύ φυσικό ότι ή Σκωτία θά ήταν πιά πολύ μικρή γιά τίς μελλοντικές έπιχειρηματικές του δραστηριότητες. Καί, όπως ήδη άναφέραμε, απέκτησε τά καζίνα στο Imperial Hotel της Russell Square και τό Barracuda στην Baker Street του Λονδίνου, όπως και τό πολυτελή ξενοδοχείο St. Ermin's στην περιοχή του Westminster, τό Metropole στην Edgware Road, τό Stakis στο Queensway κ.λπ., αλλά και σέ άλλες πόλεις της Άγγλίας, ώστε ή έταιρεία και τό όνομα Στάκης νά προβάλλονται πιά δίπλα από τά μεγαλύτερα όνόματα τών ξενοδοχειακών μονάδων της Βρετανικής Πρωτεύουσας και τών άλλων μεγάλων πόλεων της Άγγλίας.

Παράλληλα μέ τίς έπιχειρηματικές του δραστηριότητες, χάρη στίς όποιες είχε, άλλωστε, άποκτήσει και τήν οικονομική εκείνη άνεση κι ευχέρεια ώστε νά προβαίνει σέ γενναιόδωρες χειρονομίες σέ όλους τούς τομείς της φιλανθρωπίας, ό Στάκης ύπηρεξε κι ένας ένθερμος πατριώτης όσο άφορά τή Γενέτειρά του Κύπρο, αλλά κι ένας ειλικρινά άφοσιωμένος "Έλληνας Όρθόδοξος Χριστιανός. Τό έρώτημα, όμως, πού άκουγε κανείς πολύ συχνά ήτανε "γιατί ό Στάκης δέν επέκτεινε τίς έπιχειρήσεις του και στην Κύπρο και δέν δημιουργούσε κι εκεί έστιατόρια και ξενοδοχεία". Τήν άπάντηση τήν έδωσε ό ίδιος ό Στάκης, ό όποιος είχε πράγματι είσηγηθεί στόν τότε Πρόεδρο της Κύπρου Άρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ' τή δημιουργία ξενοδοχείων, αλλά μέ κάποια οικονομική ένίσχυση από τήν Κυπριακή Κυβέρνηση - πράγμα σύνθητες σέ άλλες χώρες στά πρώτα στάδια της τουριστικής τους άνάπτυξης. Ό Μακάριος του πρότεινε τότε τό μηδαμινό ποσό τών £100,000, ενώ ταυτόχρονα, και γιά τό ίδιο ύψος έξόδων και προγραμματισμού, είχε προτείνει στόν Forte τό ποσό του ενός εκατομμυρίου λιρών. Ό Στάκης ποτέ δέν ξέχασε τήν έμμεση πλήν καθαρή αυτή

προσβολή πού του έγένητο, γι' αυτό και δέν έκτιμούσε καθόλου τόν Μακάριο ως πρós τήν ευθύτητά του, έστω κι άν ό ίδιος ποτέ δέν άρνήθηκε τήν ένίσχυση τών άγώνων της Κύπρου. Επίσης, πίστευε ό Στάκης ότι ό Μακάριος δέν είχε κάνει καλή έπιλογή όσο άφορά μερικούς από τούς στενούς του συνεργάτες, ή δέ πεποιθήσή του αυτή ένισχυόταν συνεχώς από μερικές έντελώς άνόητες ένέργειες έπισήμων εκπροσώπων της Κυβέρνησης Μακαρίου στο "Ηνωμένο Βασίλειο. Σέ μιά, μάλιστα, από τίς ένέργειες αυτές ύπηρεξα αυτόπτης μάρτυς στή Γλασκώβη κατά τή διάρκεια του Δευτέρου Κληρικολαϊκού Συνεδρίου, τό όποιο είχε οργανώσει ό μακαριστός Άρχιεπίσκοπος Θυατείρων Άθηναγόρας Κοκκινάκης μέ τήν πλήρη και άποκλειστική οικονομική κάλυψη και φιλοξενία από τόν Άργυρό Στάκη. Όποτε ό Στάκης παρατήρησε μέ πικρία και λύπη : "Άν όλοι οι άντιπρόσωποι της Κύπρου στο έξωτερικό συμπεριφέρονται έτσι, τότε κακό τό μέλλον της Κύπρου". Καί ό μέν Στάκης έξακολούθησε ν' άνεβαίνει στο έπιχειρηματικό στερέωμα και νά τιμά τήν Κύπρο μέ τό όνομα και τά έργα του, παρόλο πού τελικά άρνήθηκε έπίμονα νά επέκτεινει εκεί τίς έπιχειρηματικές του δραστηριότητες, ενώ τό Κυπριακό πρόβλημα πήγαινε από τό κακό στο χειρότερο.

Ήταν πάντως πολύ φυσικό τελικά νά του άπονεμηθεί από τή Βασίλισσα Έλισάβετ επί Κυβερνήσεως Thatcher ό επίζηλος τίτλος τού Σέρ, αλλά και νά χείρει μιάς μοναδικής και άπόλυτα δικαιολογημένης έκτίμησης όχι μόνο από τήν Όμογένεια, αλλά και από τίς ιθύνουσες άρχές της Μ. Βρετανίας, νά είναι δέ ταυτόχρονα και άγαπητός και άξιολάβειος από όλους όσοι τόν γνώρισαν στή μακρά και τόσο δημιουργική αυτή σταδιοδρομία του. Τόν δέ Ιούνιο του 1999 ό Jack Webster, έγκριτος Σκώττος δημοσιογράφος και συγγραφέας πολλών και έπιτυχημένων μονογραφιών, έπαισε τόν Στάκη νά του άποκαλύψει πληθος άγνωστων πτυχών της μακράς και κοπιώδους, αλλά και τόσο έπιτυχημένης σταδιοδρομίας του κι έτσι μπόρεσε κι έγραψε τή βιογραφία του, όπου μπορεί κανείς νά παρακολουθήσει διεξοδικά (άν και μέ κάποια δόση δημοσιογραφικού ρομαντισμού) τή ζωή και τίς έπιτυχίες του μεγάλου αυτού Έλληνοκύπριου μετανάστη. Μιά σταδιοδρομία πού τιμά όχι μόνο τόν ίδιο, αλλά και τόν Έλληνισμό στην όλότητά του. Όταν δέ ό Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος βρέθηκε στή Σκωτία, ένα από τά πρώτα μελήματά του ήταν νά έπισκεφθεί τόν Άργυρό Στάκη στο σπίτι του, άφου και ό Στάκης, όποτεδήποτε του έδίδετο ή ευκαιρία, ένίσχυε, όπως είδαμε, γενναιόδωρα, τόσο τήν Άρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μ. Βρετανίας, όσο και τό Οικουμενικό Πατριαρχείο, πιστεύουμε δέ ότι θά έχει κάνει άθόρυβα τό ίδιο και γιά τήν Κύπρο, της όποιας ύπηρεξε γιά χρόνια ό "Επίτιμος Υπάτος Άρμοστής στή Σκωτία, μέ βοηθό του τά τελευταία χρόνια της ζωής του και στή συνέχεια διάδοχό του τήν κόρη του, Εύριδίκη [Pit]. Γι' αυτό, άλλωστε, και ή μέν Κυπριακή Κυβέρνηση και δή ό Πρόεδρος Γλαύκος Κληρίδης, εκπροσωπήθηκε στην κηδεία του Στάκη από τήν "Υπατο Άρμοστή Μύρνα Κλεόπα, ή όποια και κατέθεσε προσωπικό στεφάνι έξ όνόματος του

Προέδρου Κληρίδη, ενώ ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος, μόλις πληροφορήθηκε τόν θάνατο του Στάκη, απέστειλε τό πιό κάτω Πατριαρχικό συλλυπητήριο Γράμμα πρὸς τὴν Ἀννίσα Στάκη :

“Τῇ Εὐγενεστάτῃ κυρίᾳ Ἀννίσα Στάκη, θυγατρὶ τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἐν Κυρίῳ ἀγαπητῇ, χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ Θεοῦ.

Μετά πολλῆς λύπης ἐπληροφορήθημεν τὸν θάνατον τοῦ προσφιλοῦς συζύγου τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς Εὐγενείας ἀειμνήστου *Sir* Ἀργυροῦ, Ἄρχοντος Ὑπομνηματογράφου τῆς καθ’ ἡμᾶς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Δεσθέντες ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐν σκηναῖς δικαίων μετὰ τῶν ἀπ’ αἰῶνος ἐυρεσθησάντων τῷ Κυρίῳ, ἐκφράζομεν τῇ ὑμετέρᾳ Εὐγενείᾳ καὶ τοῖς οἰκείοις αὐτῆς τὴν πατρικὴν συμπάθειαν καὶ τὰ συλλυπητήρια ἡμῶν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ μακαριστοῦ συζύγου ὑμῶν, εὐχόμενοι ὅπως ὁ καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων τὴν ἐξουσίαν ἔχων Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀφ’ ἡμῶν μεταστάντος ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ἡ δὲ μνήμη αὐτοῦ ᾗ ἀγίῳ.

Ἐπὶ δέ τοῦτοις, ἀπονέμεμεν τῇ ὑμετέρᾳ Εὐγενείᾳ πανοικίρην ὀλόθυμον τὴν πατρικὴν καὶ Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν καὶ ἐπικαλούμεθα ἐφ’ ὑμᾶς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τό ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος.

31 Αὐγούστου 2001.”

Ἐξ ἄλλου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας Γρηγόριος, ὁ ὁποῖος, ὅπως εἶπαμε, συνδεόταν μέ στενὴ καὶ μακροχρόνια φιλία, τόσο με τὸν ἴδιο τὸν Στάκη ὅσο καὶ μέ τὴν οἰκογένειά του, ἀπέστειλε τὴν πιό κάτω συλλυπητήρια ἐπιστολὴ πρὸς τὴν βαρυπενθοῦσα οἰκογένεια τοῦ ἀειμνήστου Ἀργυροῦ :

“Εὐγενεστάτῃ κα. Ἀννίσα Ἀργυροῦ Στάκη, τὰ παιδιὰ καὶ τὰ ἐγγόνια τῆς, Εἰς *Dunblane* Σκωτίας.

Λονδίνο, 28 Αὐγούστου 2001.

Εὐγενεστάτῃ καὶ ἀγαπητῇ μας κα. Ἀννίσα, παιδιὰ, ἐγγόνια καὶ λοιποὶ ὁμογενεῖς,

Μέ πολλὴ θλίψη πληροφορηθήκαμε τὸν θάνατο τοῦ προσφιλοῦς σας συζύγου καὶ πατέρα καὶ παπποῦ καί σ’ ἐμᾶς λίαν ἀγαπητοῦ ὁμογενοῦς καὶ σπουδαίου φίλου, τοῦ ἀειμνήστου Ἀργυροῦ Στάκη. Γι’ αὐτό ἀπευθύνουμε τὴν παρούσα, γιὰ νὰ ἐκφράσουμε τὰ θερμὰ μας συλλυπητήρια καὶ νὰ συμμεριστοῦμε κατ’ ἄνθρωπον τὸν πόνο καὶ τὴ θλίψη καὶ τό προσωπικό, καθὼς καὶ τῆς

οἰκογενείας σας βαρύτατο πένθος.

Τὸν ἀείμνηστο Ἀργυρό (ὅπως κι ἐσᾶς) εἶχαμε τὴν ἐξαιρετικὴ τύχην νὰ γνωρίσουμε καὶ νὰ συνδεθοῦμε μαζί του μέ φιλία γιὰ πολλὰ τώρα χρόνια ἀπὸ τότε πού ἤλθαμε στὸ Λονδίνο. Ὑπῆρξε γιὰ μᾶς, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὁλόκληρην τὴν Ὀμογένεια καὶ ὅλους ὅσους τὸν γνώρισαν, μιὰ σπάνια καὶ ἐξαιρετὴ προσωπικότητα. Ἐντιμος, ἐργατικός, φιλογενής, ἄριστος σύζυγος, στοργικός πατέρας καὶ παροικιώδης οἰκογενειάρχης.

Εἴστε πολὺ τυχεροὶ πού ζήσατε μαζί του τόσα χρόνια καὶ συμμεριστήκατε τόσο τίς ἁοκνές του προσπάθειες γιὰ νὰ δημιουργήσῃ ἓνα ἔργο πού παραμένει ὑπόδειγμα πρὸς μίμηση γιὰ τοὺς μεταγενεστέρους, ὅσο ἐπίσης καὶ τίς δόξες καὶ τιμές πού γνώρισε τόσο γιὰ τίς ἐπιτυχίες του, ὅσο κυρίως γιὰ τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ἀρχοντιά του. Ὁ Ἅγιος Θεὸς τὸν ἀξίωσε νὰ βρεῖ στὸ πρόσωπό σας τὴν ἀξία καὶ ἀφοσιωμένη σύζυγο, καὶ ἀποκτήσατε ἔξι παιδιά, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐγκατεστημένα στὴν κοινωνία μέ τιμὴ καὶ ἀξιοπρέπεια.

Ἐσεῖς δὲ τὰ παιδιά του, ἀγαπητοὶ μας Ἀλέξανδρε, Ρένα, Νίκη, Ρίδη, Στάσια καὶ Εὐρο εἴστε τυχεροὶ πού εἴστε παιδιά τέτοιων καλῶν γονέων, ὅπως ἦταν ὁ ἀειμνηστος πατέρας σας Ἀργυρὸς καὶ ἡ καλὴ μητέρα σας, ἡ ὁποία μαζί σας, ὅπως καὶ μέ τὰ ἐγγόνια τῆς καὶ τοὺς λοιποὺς συγγενεῖς καὶ φίλους, μοιράζεται τὸν πόνο γιὰ τὴν ἀποχώρηση τοῦ πατέρα σας ἀπὸ τὴν σκηνὴ τοῦτου τοῦ κόσμου.

Τώρα ὁ Κύριος τὸν ἐκάλεσε κοντά Του γιὰ νὰ τὸν ἀναπαύσῃ ἀπὸ τοὺς κόπους τούτης τῆς ζωῆς καὶ ἐσεῖς καὶ τὰ παιδιά σας ἀπορραϊστήκατε ἀπὸ τὴ δυναμικὴ καὶ χαριτωμένη φυσικὴ του παρουσία. Γι’ αὐτὸ νὰ εὐχαριστήσετε τὸ Θεὸ γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν στοργὴν καὶ πατρικὴ φροντίδα πού σᾶς προσέφερε στὸ χρόνο τῆς ζωῆς του καὶ νὰ τὸν παρακαλέσετε νὰ τὸν δεχθεῖ καὶ νὰ τὸν ἀναπαύσῃ μέ τοὺς Ἀγίους καὶ τοὺς φίλους Του. Νὰ εἴστε εὐγνώμονες πρὸς τὸν Ἅγιο Θεὸ πού σᾶς ἀξίωσε νὰ ζήσετε μαζί καὶ κοντά στὸν ἀειμνηστο Ἀργυρὸ γιὰ ὁλόκληρες δεκαετίες.

Νὰ προσεύχεστε δὲ ὅπως ὁ Κύριος χαρίζει σέ ὅλους σας υγεία καὶ χρόνια πολλὰ γιὰ νὰ τὸν θυμᾶστε καὶ νὰ τιμᾶτε τὸ ὄνομά του κι ἐσεῖς, τὰ παιδιά καὶ τὰ ἐγγόνια του, νὰ συνεχίσετε τίς μεγάλες ὑποθήκες πού σᾶς ἄφησε σάν ἱερὴ κληρονομιά.

Ὁ Σέρ Ἀργυρὸς Στάκης καὶ ὁ Γεώργιος Παπανδρέου (Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος), στὸ ἐπίσημο δεῖπνο γιὰ τὰ 75χρονα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας (1993).

Προεύχομαι γιὰ σᾶς ὅλους καὶ ἰδιαίτερα σᾶς σκέπτομαι τοῦτες τίς μέρες τοῦ προσωπικοῦ καὶ οἰκογενειακοῦ σας πένθους καὶ διατελῶ μετὰ πολλῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ εὐχῶν.

Στὸν ἀείμνηστο Ἀργυρὸ Στάκη αἰώνια ἡ μνήμη”.

Τό βράδυ τῆς Τετάρτης, 5 Δεκεμβρίου 2001, ἀπεβίωσε στό Νοσοκομεῖο Whittington τοῦ Βορείου Λονδίνου (Archway) ὁ Ἀρχιμανδρίτης τοῦ Οἴκου μενικοῦ Θρόνου, καί ἐπὶ 34 συναπτά ἔτη Ἱερατικῶς Προϊστάμενος τῆς Κοινότητος Ἁγίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Βορείου Λονδίνου, Λεόντιος Ἀριστοτέλους, ἀπὸ ἐσωτερικῆς αἱμορραγίας ἔλκουσ τοῦ στομάχου.

Σημειώτεον ὅτι στό ἐν λόγω Νοσοκομεῖο εἶχε ἀρχικά εἰσαχθεῖ τῇ Δευτέρᾳ, 29 Ὀκτωβρίου 2001, ὅπου καί παρέμεινε γιά τρεῖς περίπου ἑβδομάδες, ὅποτε ὑπεβλήθη σέ ἀφαίρεση ὑγρῶν στομάχου, ἐπείστρεψε δέ στό διαμέρισμά του παρόλο πού οἱ γιατροὶ εἶχαν διαγνώσει καρκίνου στό πάγκρεας. Στό διαμέρισμά του παρέμεινε μέχρι τὴν Τρίτῃ ἀπόγευμα, 4 Δεκεμβρίου 2001, ὅποτε λόγω τῆς ξαφνικῆς ἐπιδεινώσεως τῆς ὑγείας του μετεφέρθη, ἐσπευσμένα τὴν φορὰ αὐτῇ, καί πάλιν στό ἴδιο Νοσοκομεῖο, οἱ δὲ γιατροὶ τελικά διαπίστωσαν βαρεῖας μορφῆς ἔλκουσ τοῦ στομάχου - ἀλλὰ ἦταν πλέον ἀργά. Τό μοιραῖο ἐπῆλθε 24 ὥρες ἀργότερα, παρόλο πού ὁ ἀσθενὴς διατήρησε πλήρη διαύγεια πνεύματος μέχρι μιὰ περίπου ὥρα πρὶν ἀρχίσει ὁ ἐπιθανάτιος ρόγχος. Ξεψύχησε στίς ἑπτὰ καί τέταρτο τό βράδυ.

Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Λεόντιος (κατὰ κόσμον Ἡρακλῆς) Ἀριστοτέλους γεννήθηκε στό χωριό Μηλικούρι τῆς Κύπρου στίς 17 Δεκεμβρίου 1930. Μετά τὴν ἀποφοίτησή του ἀπὸ τό ἐκεῖ Δημοτικὸ Σχολεῖο μῆκε σέ ἡλικία ἑντεκα χρόνῶν ὡς Δόκιμος στὴν Ἱερὰ Μονὴ Κύκκου καί στὴ συνέχεια ἐκάρη Μοναχὸς ἀπὸ τὸν τότε Ἡγουμένο τῆς Μονῆς Χρυσόστομο. Ἀκολουθῶς ἐστάλη ἀπὸ τὴ Μονὴ καί φοίτησε στὴ Σχολὴ Σιλβέστρου στὴ Μόρφου, ἀπὸ ὅπου ἐκλήθη ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ' καί ἐστάλη στὴν Ἀθήνα γιά νὰ ἐκπαιδευθεῖ στὴν τυπογραφία ἐπὶ ὀχτῶ μῆνες.

Ἐπιστρέψας στὴν Κύπρο ἐργάστηκε ἐπὶ ἕνα ἔτος στό νεοειδρυθέν Τυπογραφεῖο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Στίς 29 Αὐγούστου 1954 χειροτονήθηκε Διάκονος (μετονομασθεὶς Ἡρακλείδης) ἀπὸ τὸν Μακάριο στό χωριό Κόρνος καί στὴ συνέχεια μετέβη στὴ Θεσσαλονίκη ὅπου μετὰ τὴ συμπλήρωση τῶν Γυμνασιακῶν του σπουδῶν γράφτηκε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ ἐκεῖ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου ἐνῶ ταυτόχρονα ὑπηρετοῦσε ὡς Διάκονος, ἐνταχθεὶς στὸν Κλήρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, προκειμένου νὰ ἐξασφαλίζει τὰ πρὸς τό ζεῖν, ἔτσι ἄλλωστε εἶχαν κάνει καί οἱ πλείστοι ἐκ Κύπρου ἱερωμένοι φοιτητῆς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καί Θεσσαλονίκης (γιά πρόχειρο παράδειγμα οἱ μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοποι Κύπρου Μακάριος καί Θωατείρων Γρηγόριος πού ὑπηρέτησαν σάν διάκονοι σέ Ναοὺς στὴν Ἀθήνα).

Στό μεταξὺ, ἐπιστρέψας γιά λίγο στὴν Κύπρο, χειροτονήθηκε, καί πάλιν ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο, σέ Πρεσβύτερο, στίς 24 Ἰουνίου 1962, στὸν Ἁγ. Νικόλαο Στέγης, ἐξακολούθησε ὅμως νὰ ὑπηρετεῖ, ὡς Ἐφημέριος τώρα, στὸν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς Κ. ο. ν. ο. τ. τ. ο. Ἀγγελοχωρίου Θεσσαλονίκης. Στό

χωριὸ αὐτό, μετὰ ἀπὸ χρόνια, ὁ Λεόντιος ἔκτισε ὠραῖο σπιτί μὲ σκοπὸ, ὅπως ἤλπιζε, νὰ διέλθει τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωση τῶν Πανεπιστημιακῶν του σπουδῶν (πῆρε τὸ Πτυχίον Θεολογίας στίς 25 Φεβρουαρίου 1967), ὁ Ἱερομόναχος Ἡρακλείδης ὑπέβαλε, στίς 23 Αὐγούστου 1967, πρὸς τὴν Ἱερὰ Μητρόπολιν Θεσσαλονίκης τὴν παρτίση του ὡς Ἐφημέριος τοῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς Κοινότητος Ἀγγελοχωρίου Θεσσαλονίκης, ἔλαβε δέ κανονικὸ ἀπολυτήριον ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Παντελεήμονα στίς 28 Αὐγούστου 1967. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ, ἦλθε στό Λονδίνο στίς 20 Σεπτεμβρίου 1967, ἐντάχθηκε δέ στὸν Κλήρο τῆς Μητροπόλεως, τότε, Θωατείρων τὴν 1η Ὀκτωβρίου 1967, ἐφτά δὲ ἡμέρες ἀργότερα ὑπέβαλε ἰδιόχειρη αἴτηση πρὸς τὸν ἀειμνηστο Μητροπολίτη Ἀθηναγόρα Κοκκινάκη γιά διορισμὸν του σέ κάποια Κοινότητα τῆς Μητροπόλεως Θωατείρων.

Πράγματι, ὁ Ἀθηναγόρας τοῦ ἀπάντησε στίς 16 Ὀκτωβρίου 1967, διορίζοντάς τον ὡς Ἱερατικῶς Προϊστάμενο τοῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ στὴν περιοχὴ Caledonian τοῦ Βορείου Λονδίνου σέ διδοχὴ τοῦ παραιτηθέντος Ἀρχιμανδρίτου Νικηφόρου Κυκκώτη (ὁ ὁποῖος προσελήθη στὸν Ναὸ τῶν Ἁγίων Πάντων Λονδίνου). Στόν Ναὸ αὐτὸ ὑπηρετήσε μέχρι τὸ τέλος τῆς δεκαετίας τοῦ 1970 ὅποτε ἐξευρέθη ὁ νέος Ναὸς στὴν Wightman Road τοῦ Harringey, ὅπου καί μετεφέρθη τόσο ὁ Λεόντιος (εἶχε μετονομασθεῖ ἀπὸ Ἡρακλείδης ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Ἀθηναγόρα ὅταν τοῦ ἀπεδόθη τό ὄφικιο τοῦ Ἀρχιμανδρίτη), ὅσο καί ἡ Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ, ἐνῶ ἡ παλαιὰ Κοινότητα μετονομάσθηκε σέ "Ἁγίων Ἀντωνίου καί Ἰωάννου Βαπτιστοῦ".

Τό οἶκμα ὅμως τοῦ νέου Ναοῦ βρισκόταν σέ ἀθλιωτάτῃ κατάστασι - πραγματικὸ ἐρεπίο, ἀλλὰ χάρις στὴν ἐργατικότητά, τὴν τιμιότητα καί τὴν πλήρη ἀφοσίωσή του Λεοντίου στό ὑπεύθυνο ἔργο πού τοῦ ἐμπιστευόταν ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θωατείρων καί Μ. Βρετανίας, ἀλλὰ ἐπίσης χάρις στοὺς στενοὺς καί ἀξιόλογους συνεργάτες του καί προπάντων τὸν τότε Πρόεδρο τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου Χαράλαμπο Κυριακίδη καί τὸ λοιπὸ Συμβούλιον τοῦ Ναοῦ, ὅπως ἐπίσης χάρις σέ γενναιοδωρεῖς εἰσφορὲς φιλοχρίστων καί φιλογενῶν ὁμογενῶν, τό πρῶν ἐρεπίο μετατράπηκε σέ περικαλλὴ οἶκο Θεοῦ. Παράλληλα δὲ κατορθώθη καί ἡ ἐξασφάλισι τῶν παραπλεύρως τοῦ Ναοῦ κτιρίων - δηλαδὴ τῆς μεγάλης αἰθουσας δεξιάσων καί τῆς οἰκίας πού χρησιμοποιεῖται τόσο ὡς κατοικία τοῦ Ἱερατικῶς Προϊσταμένου τοῦ Ναοῦ, ὅσο κυρίως ὡς σχολικὸ κτίριο γιά τίς ἑκατοντάδες τῶν παιδιῶν πού φοιτοῦν στό ὁμῶνυμο Ἑλληνικὸ Σχολεῖο τῆς Κοινότητος.

Καί στό σημεῖο αὐτὸ ὀφείλομε νὰ τονίσουμε τὴ σημασία πού ἀπέδιδε ὁ Λεόντιος στὴν κοινωνικὴ καί ὁπωσδήποτε ἀποδοτικὴ λειτουργία τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου. Ἀεικίνητος, ἀκούραστος, παρακολουθοῦσε μὲ ἀνύ-

Ὁ Χάρης Μεττῆς συνεργάζεται μὲ τὸν Ἀρχιμανδρίτη Λεόντιο Ἀριστοτέλους ἀναφορικὰ μὲ τὸ ἱστορικὸ τῆς Κοινότητος Ἁγίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ.

στακτο ενδιαφέρον την πρόοδο του Σχολείου, ξέρε δέ τό κάθε παιδί μέ τ' όνομά του, την οικογενειακή και οικονομική του κατάσταση και φρόντιζε ώστε οι δάσκαλοι νά επιδεικνύουν όχι μόνο προσήλωσιν στο καθήκον τους, αλλά κι ευγένεια και κατανόηση γιά τίς ανάγκες και τά προβλήματα των μαθητών και μαθητριών τους. Γι' αυτό άλλωστε κι έχαιρε τέτοιας εκτίμησης από γονείς και παιδιά, αλλά και από τό διδακτικό του προσωπικό. Καί ή απόδειξη φάνηκε τόσο κατά τή διάρκεια τής άσθενης του, όσο κυρίως την ήμέρα τής κηδείας του, όταν ο Ναός και οι γύρω χώροι είχαν κατακλυστεί από βαρυνενοθούνα πληθή έπώνυμων και άνωνύμων ένοριτών του πού είχαν έλθει γιά νά αποδώσουν τό ύστατο "χαίρε" στον "πατέρα και συλοβάτη τής Κοινότητός τους".

Ο Άρχιμ. Λεόντιος ανήκε σέ πολυμελή οικογένεια - όκτώ παιδιά. Άπ' αυτά βρίσκονται σήμερα στή ζωή ό άδελφός του, Κύριλλος, πού είναι μοναχός στην Ίερά Μονή του Κύκκου, κι ένας άλλος άδελφός και τρείς άδερφές, ή τελευταία μάλιστα από αυτές, ή Πηνελόπη, και ό σύζυγός της Άνδρέας Μιχαήλ, βρίσκονταν παρά τό πλευρό του καθ' όλη τή διάρκεια τής άσθενης του. Καί όχι μόνο αυτοί. Έκείνος πού πραγματικά συμπαραστάθηκε στον άσθενούντα Λεόντιο ήταν ό Πρόεδρος τής Σχολικής Έφορείας τής Κοινότητος, Άνδρέας Ίωάννου, ό όποιος και γνώριζε τά πάντα σχετικά μέ τήν επιδείνωσιν τής άσθενείας, έπειδή αυτός ήταν πού τον μετέφερε στο Νοσοκομείο και τόν έπισκεπτόταν πολλές φορές την ήμέρα. Στην πραγματικότητα μάλιστα ό Λεόντιος ξεψύχησε στα χέρια του Άνδρέα Ίωάννου, ό όποιος και τόν θρήνησε σάν πολύ στενό του συγγενή.

Έκατοντάδες, έπίσης, γνωστοί και φίλοι, αλλά και τό πολυπληθές έκκλησίασμα του Ίερού Ναού Αγίου Ίωάννου Βαπτιστού, είχαν σχηματίσει ούρές στο Νοσοκομείο και στην Έκκλησία γιά νά του εύρηθούν ταχεία άνάρρωση. Ο Ίδιος, μάλιστα, πιστεύοντας ότι τό κακό είχε παρέλθει, έστειλε μία έβδομάδα πριν από τό θάνατό του μακράν εύχαριστήρια έπιστολή, στίς παροικιακές έφημερίδες, προς όλους, όσοι είχαν έκδηλώσει αισθήματα άγάπης προς τό πρόσωπό του. Όταν δέ ή άγγελία του θανάτου του έγινε γνωστή, ένας γενικός θρήνος ξέσπασε τό πρωί στο Ναό στή διάρκεια τής Θείας Λειτουργίας τής Έορτής του Αγίου Νικολάου, στο τέλος τής οποίας έγινε Τρισάγιο, μέ την παρουσία των παιδιών και του διδακτικού προσωπικού του Σχολείου, αλλά και πολλών γονιών και φίλων του μεταστάντος. Σέ ένδειξη μάλιστα σεβασμού προς τή μνήμη του, ή Σχολική Έφορεία τής Κοινότητος άπέφασξε τή ματαίωση τής προγραμματισθείσης Χριστουγεννιάτικης Έορτής, αλλά και τή διακοπή των μαθημάτων γιά δύο έδομάδες.

Η κηδεία του έγινε προεξάρχοντος του Σεβασμιωτάτου Άρχιεπισκόπου Θυατείρων και Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγορίου συμπαραστατούμενου από τους Έπισκόπους Κυνάων κ. Χρυσόστομο, Τελμησοού κ. Χριστοφόρο, Τροπαίου κ. Άθανάσιο, και Ναζιανζού κ. Θεοδώρητο, παριστάμενου δέ και του άσθενούντος Έπισκόπου Ζηνυπόλεως κ. Άριστάρχου, όπως έπίσης και όλων σχεδόν των κληρικών του Μείζονος Λονδίνου, αλλά και άλλων πόλεων. Έπιμνημόσυνοι δέ λόγους έκφώνησαν ό Σεβασμιώτατος Άρχιεπίσκοπος, ό Έφημέριος του Ναού π. Άνδρέας Χατζησαββής, ό Πρόεδρος και ό Έπίτιμος Πρόεδρος τής Κοινότητος κ.κ. Γεώργιος Καλλής και Χαράλαμπος Κυριακίδης, ή Πρόεδρος τής Βοηθητικής Άδελφότητος κα. Γεωργία Άναστασίου, δύο άνήψια του Λεοντίου, και ό Χάρης Μεττής έκ μέρους τής Σχολικής Έφορείας και του Διδακτικού Προσωπικού του Σχολείου τής Κοινότητος, ό όποιος είπε τά έξης :

"Αν ήταν ποτέ δυνατό νά ρωτούσε κανείς τόν προκείμενο και πολύκλυτο νεκρό, γιά τόν όποιο συγκεντρωθήκαμε όλοι έμεις εδώ σήμερα γιά νά του άποτίσουμε τό ύστατο χαίρε, άν θά ήθελε νά του γίνει μία τέτοια πολυάνθρωπη και μεγαλοπρεπή κηδεία, άσφαλώς ή άπάντησή του θά ήταν καθηορηματικά άρνητική. Πατί ό άείμνηστος Άρχιμανδρίτης Λεόντιος Άριστοτέλους, ό όποιος μάς έφυγε τόσο πρόωρα, άπέφυγε συστηματικά τήν έπίδειξη. Καί τοúτο γιατί υπήρξε σέ όλη του τή ζωή ταπεινόφρων ως ιερομόναχος, και πίστευε άκράδαντα και μονολιθικά

ότι μόνο τά έργα τά δημιουργικά όφείλει ένας κληρικός νά επιδιώκει, νά καλλιεργεί και νά φέρει σέ αίσιο πέρας, και όχι νά προβάλλει τό δικό του όνομα.

Είχα την έξαιρετική εύνοια τής τύχης νά τόν γνωρίσω και νά συνργαστώ μαζί του γιά πολλά χρόνια. Καί όμολογώ ότι την ώρα του καθήκοντος και τής δουλειάς υπήρξε πάντοτε και χωρίς έξάιρεση αúστηρός, άπαιτητικός, άδέκαστος. Κι έδινε πρώτος αυτός τό παράδειγμα. Όλοι δέ, όσοι εργαστήκαμε μαζί του - οι κληρικοί, οι έπίτροποι, οι δάσκαλοι και γενικά έμεις πού είχαμε αναλάβει - μέ τίς δικές του πάντοτε εύλογίες και καθοδήγηση - κάποια υπεύθυνη θέση στην Κοινότητα, θα θυμούμαστε πάντοτε την άκρίβεια, αλλά και τό ακριβοδίκαιο των άπαιτήσεών του από όλους μας.

Άλοίμονό μας άν άργούσαμε νά μπορούμε στην τάξη, ή νά 'ρθούσε στην ώρα μας στο σχολείο: "Τί θά γίνουν μόνο τους τά παιδιά;", μάς φώναζε. Καί τό πρόσωπό του έδειχνε πραγματική άγνωση γιά τό ένδεχόμενο άτυχήματος. Καί υπήρξε πάντοτε άεικίνητος, άκούραστος, ένεργητικός και τά παρακολουθούσε όλα μέ άνυστακτο μάτι, άκόμη και όταν βρισκόταν στίς τελευταίες στιγμές τής ζωής του.

Και δέν τά έκανε αυτά γιά νά δείξει πώς ήτανε τ' άφεντικό. Τά έκανε γιατί άγαπούσε μέχρι θανάτου και φρόντιζε γιά τήν προκοπή και τήν πρόοδο τής Κοινότητάς του, ή όποία υπήρξε γι' αυτόν τό στίπι του, ή οικογένειά του, τό άπαντο στή ζωή του. Μιά Κοινότητα, πού την παρέλαβε, πριν 34 χρόνια, σχεδόν άνύπαρκτη και τήν άνύψωσε σέ μία από τίς δυναμικότερες και τίς πολυανθρωπότερες τής Άρχιεπισκοπής μας. Καί, όπως στην εύαγγελική παραβολή των τριών ταλάντων, τό ένα τάλαντο, τό όποιο είχε προσφερθεί γιά τήν ίδρυση της από τήν άγάπη των Χριστιανών, ό άείμνηστος Λεόντιος, συγκεντρώνοντας γύρω του συνεργάτες μέ ζήλο και άφοσίωση, τό πολλαπλασίασε κι έτσι κατόρθωσε νά δημιουργήσει ένα έργο άξιοζήλευτο, άνεκτίμητης άξίας και άξιόμιμτο, γιά τό όποιο δικαιολογημένα υπερηφανεύοταν παντού και πάντοτε.

Και δέν μιλω μόνο γιά τόν περικαλλή αυτό Ναό και τούς παραπλησίους χώρους, τά όποια ήταν έρείπια και τά μετέτρεψε έτσι όπως τά βλέπουμε και τά θαυμάζουμε όλοι μας. Άλλά μιλω και γιά τό Έλληνικό μας Σχολείο, τό όποιο φρόντιζε και παρακολουθούσε τήν πρόοδο του νυχθημερόν και μέ πηγαία και άστείρευτη άγάπη και άφοσίωση από τήν πρώτη στιγμή τής ίδρύσης του. Είναι δέ έκ μέρους τής Σχολικής Έφορείας και του διδακτικού προσωπικού του Σχολείου μας πού άπευθύνω κι έγώ μέ τή σειρά μου τόν ύστατο αυτό χαιρετισμό στον άείμνηστο Λεόντιο τώρα πού μάς φεύγει γιά τό άνευ έπιστροφής αιώνιό του ταξίδι. Προσεύχομαι δέ κι έγώ μαζί μέ όλους σας όπως ό Πανάγαθος Θεός τόν κατατάξει ένθα οι δίκαιοι αναπαύονται γιατί Τόν έχει διακονήσει μέ ιερατική ευσέβεια κι ευλάβεια, μέ βαθύτατη πίστη και άνεξάντλητη άφοσίωση σέ όλη του τή ζωή και ως λειτουργός Του στην Άγία Τράπεζα, αλλά και ως θεματοφύλακας των έντολων Του στην ύπηρεσία τής Όρθοδοξίας και των συνανθρώπων μας.

Και αυτό άποδεικνύεται και από τό πλήθος των πιστών πού ήρθαμε σήμερα εδώ βαρυνενοθούντες γιά νά τιμήσουμε τή μνήμη του - τ' άδελφά του και οι συγγενείς του, ό Άρχιεπίσκοπος, οι Έπίσκοποι, ό ιερός Κλήρος, ή Ύπατη Άρμοστής τής Κύπρου και εκπρόσωποι τής Πρεσβείας τής Έλλάδος, οι δάσκαλοι, μαθητές και μαθήτριες του Σχολείου μας, αλλά και έκατοντάδες άλλοι επώνυμοι και άνωνυμοι όμογενείς από όλα τά σημεία του Μείζονος Λονδίνου. Όλοι μας, χωρίς έξάιρεση, νοιώθουμε βαθύτατη θλίψη γιατί μάς εγκατέλειψες τόσο πρόωρα, πάτερ Λεόντιε, αλλά ταυτόχρονα ένα αισθημα εύχαριστίας στο πρόσωπό σου έπειδή έχεις άφήσει στο σύντομο αυτό πέρασμά σου από τόν κόσμο μας ένα έργο πολύτιμο και άθάνατο. Καί σέ εύγγυμονούμε γι' αυτό.

Αίώνια σου ή μνήμη, φίλτατέ μας Λεόντιε.

Χάρης Μεττής

PATRIARCHAL PROCLAMATION ON THE NATIVITY OF CHRIST

Prot. No. 967

"And she gave birth to her first born son, and wrapped him in swaddling clothes and laid him in a manger" (Luke 2,7)

The greatest event in the history of the universe, the Incarnation of the Son of God, was accomplished almost imperceptibly. As the sacred hymnographer says in addressing the Lord, *"Unnoticed, you were born in a cave."*

Truly, the Incarnate Word of God was born from the Virgin Maiden within a cave in Bethlehem during a silent night, like all the other nights. He was wrapped in swaddling clothes like all the infants and was placed in the manger of the animals as an indication of His extreme humility.

At a certain moment the angel of the Lord appeared and declared to the vigilant shepherds that *"today a Saviour was born to you, who is Christ the Lord" (Luke 2,11)*. And suddenly a multitude of the heavenly host appeared praising God, but after a little while all these angels departed to heaven and the silence of the night succeeded once again the short-lived doxology of the angels.

In this way, the greatest event of the ages, God's becoming man, was covered by silence. It was announced, revealed, and silenced. Out of the millions of human beings that were alive at the time of the birth of Christ, only a few shepherds were informed about it.

God, then, does not project His saving work. He does not impose His presence in human hearts or in human lives. The great mystery of the divine dispensation is operative, by and large, internally and mystically. At the same time, our most essential work, the work of our appropriation of the grace of God, which sanctifies our hearts, is also mystically accomplished in us, as if in another cave.

Undoubtedly all apparent good works are useful and praiseworthy. The Lord Himself recommends to us that our light should shine before our fellow human beings, that they may see our good works and glorify our Father who is in heaven (cf. Matt. 5,16). The Apostle Paul also recommends that we learn *"to lead in good works for meeting necessary needs, that we may not be fruitless" (Tit. 3,14)*.

Man's most serious and important work, however, is his sanctification, which is accomplished through the grace of God, the observance of the divine commandments and through inconspicuous internal

work, aimed at the purification of our inner life from every evil thought.

Pursue peace with all, and sanctification, without which no one can see the Lord, the Apostle recommends. And he also adds the two fundamental elements for our sanctification. Take care lest you find yourselves far from the grace of God, and that you let no root of bitterness exist in you, which may grow and cause disturbances whereby many may be polluted (cf. Heb. 12, 14-15).

All of us, the faithful, desire that our heart becomes the new cave where Christ is received, so that we may be reborn. What is required for this to be done, beyond our apparent good works, is the invisible work of the purification of our heart from every tumult and bitterness, from evil memories and vain imaginations, so that the grace of God may come to sanctify it and Christ may find it appropriate to dwell within us. There, in the purified cave of the heart of each of us the mystery will be accomplished, on account of which Christ was born in the cave of Bethlehem.

Our existence will be sanctified and deified, and we shall be reborn in the Holy Spirit. In this way, reborn and renewed, we shall partake of the whole life of Christ from His birth to His crucifixion and His subsequent resurrection and ascension into heaven.

Keeping this in mind, let us celebrate, in the words of St. Gregory the Theologian, *"not in a festive but in a godly manner, not in a wordly but in a transcendent manner, not for what are ours but for what are of the One who is ours, that is, those of the Master..., not for those of creation but for those of re-creation" (PG 36:316A-B)*.

May we all become worthy to see Christ being born and received properly within our hearts. Then, we shall celebrate in a godly manner the joyous feast of the invisible birth of Christ through our wholehearted participation in the welcome extended to Him in the world.

The grace and rich mercy of Him, who was born in Bethlehem and was laid in a manger, Christ our Lord and God, be with you. Amen!

At the Phanar, Christmas 2001

✠ ἡ γεννηθὲν ἐν βηθλεὲμ
✠ ἡ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν

CHRISTMAS ENCYCLICAL

OF HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

Dearly Beloved Fellow-workers and Brethren in Christ,

Christmas has arrived once again to remind us of the Divine Love and Charity towards the human race, thereby to renew our confidence in God and make us better cultivate and deepen our relations with Him Who "bowed the heavens and came down" (*Ps. 17:10*) and Who "through Himself made purification of sins, sat down on the right hand of the Majesty on high" and Whom God "appointed heir of all things, through Whom He made the ages" (*Hebr. 1:3 & 2*). In His love towards mankind, Christ took on human flesh so as to sanctify it and raise it to the heavens and to make it God-like according to His great mercy.

This feast and festal celebration is observed and celebrated throughout the Christian world, regardless of dogma, colour or culture. Let us therefore thank and praise the Cause of this joy and together with the poet repeat: Christ is born, give glory! Christ comes from heaven, go to meet Him! Christ is upon earth, be exalted! Sing to the Lord all the earth; and all you peoples raise the hymn with joy, for He has been glorified (*Canon of Christmas*). The Birth of Christ is an event affecting the whole of humanity which took place but once through the Son and Word of God in order to restore peace and bridge the abyss which separated man from God, the created from the Creator and Maker of the world, visible and invisible. Forcefully and with authority St. Paul writes, with reference to explaining the mystery of our Salvation in Christ Jesus: "And He came and preached peace to you that were far off, and peace to those who were near: for through Him we have our access in one Spirit to the Father. So then you are no longer strangers and sojourners, but you are fellow-citizens with the saints, and members of the household of God, being built on the foundation of the apostles and prophets, Christ Jesus Himself being the chief corner stone" (*Ephes. 2:17-20*).

As a result, however much the devil and the various agents he calls upon from time to time try, they will never be able to change the course of history, the history of Christ, which was written through His personal "abasement" (*kenosis*), His supreme humility and sacrifice on Calvary. We, as Christians, believe in the uniqueness of man, who was created in the image and likeness of God and confirmed with the Incarnation and Crucifixion of Christ, about which the written and unwritten tradition of the Church speaks so clearly and firmly. It is this glory, joy and grace which all we Christians - in every corner of the globe - celebrate again. Of this, with justification St. John Chrysostom joyfully writes: "What the Patriarchs were in labour with, what the Prophets foretold, what the Just longed to see, has come to pass and reached its fulfilment today: 'God has appeared through the flesh and lived among men' (*cf. Baruch 3:38*). Let us therefore rejoice and be glad, beloved. For if John, while in his mother's womb, leaped for joy when Mary visited Elisabeth, how much more should we, when we see, not Mary, but our Saviour Himself, Who was born today, leap for joy and be glad, marvel and be amazed at the greatness of God's dispensation, that surpasses all thought" (*St John Chrysostom, 'On the Day of Christ, our Saviour's Nativity' 1. PG.49:351*).

However, despite the sacred atmosphere of these Holy Days, the entire world will this year celebrate in the shadow and grief of the events of Tuesday, 11th September 2001, the day when terrorism struck at New York, Washington and Pennsylvania in the United States of America. And, as has most characteristically been noted by specialists, from that time we have entered upon a new period in our lives, since it appears

that mankind had mistaken the purpose of life and for this reason the conviction and life of the whole of Mankind has been suddenly changed. It is true that Christians and indeed those who remain devoted to the letter and the spirit of the message of Christmas, are not intimidated, do not call into question the grace of God, do not question that Christ is the Prince of Peace and the Father of the age to come. For this reason, He will never leave "unattested" His presence and supreme authority over the events of this world. Since "where sin abounded, grace did abound (there) more exceedingly" (*Rom. 5:20*).

Having this in mind, my beloved Orthodox Christians, "let us hold fast our confession" (*Hebr. 4:14*) of Christmas and glorify the Cause of joy and hope Who fills the entire world with His Theanthropic presence. As Orthodox Christians and true children of the One, Holy, Catholic and Apostolic Church, the tradition of which is preserved by the Oecumenical Patriarchate of Constantinople (of which we are spiritual children), we have the obligation to cultivate the faith of Christmas and to treasure it with piety, prayer, regular attendance at church, fasting and charitable acts, virtue and humility and our active participation in our Orthodox Christian life and worship. For this reason we nurture continuously these characteristics by means of Education (through our Hellenic and Catechetical Schools), through our Associations and other bodies, through the protection and strengthening of the family and the giving of instruction and Christian teaching to our children. The establishment of Confessional Day Schools, such as that which has been founded in Croydon in Greater London, is imperative. It is essential that not only do we support this first confessional primary school and our other existing day schools, but that we establish other similar ones so that our children may be instructed in our traditions and culture.

The Sacred Archdiocese, in the context of its efforts to extend Christian and traditional education, has established an Ecclesiastical and Theological Seminary / Training Centre, in the classes of which clergy will be educated and lay leaders - both male and female - will be instructed in order to staff the churches and schools, to guide our children and young people and to support and oversee family ties, so that the generations to come will remain firm in our Orthodox Christian Faith and Tradition. We therefore invite you all to a spiritual crusade and ask your co-operation and support. Your prayers and assistance will ensure the success of the work of both Education and our Ecclesiastical Seminary. We entrust you and our *diakonia* and our life to the Incarnate Christ, Whose Birth "from the Holy Spirit and the Virgin Mary", which took place in the days of Augustus the monarch and Herod, King of Judea, we celebrate and honour at this time.

Therefore "Come, let us rejoice in the Lord, as we tell of the present mystery" (*Vespers of Christmas*) and filled with sacred joy let us request for ourselves and each other and for the whole world love, peace, harmony, success and every progress and sacred expectation that comes from our Lord Jesus Christ, Who was "secretly born in a cave" (*Vespers of Christmas*) and Whom the heavens proclaimed to the entire world and to Whom the Star led the Magi to adore Him and offer the gifts of their worship. To Him belong the majesty and the glory to the ages of ages. Amen.

Christmas 2001.

Gregorios of Thyateira and Great Britain

WAR AND PEACE

Addresses by Bishop Athanasios of Tropaeou

A PRAYER AT ALEXANDRA PALACE ON THE OCCASION OF THE PEACE FESTIVAL ORGANISED BY THE HARINGEY PEACE ALLIANCE ON SATURDAY, 22ND SEPTEMBER 2001.

In the name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit. Amen!

Thank you for inviting us to participate in the Peace Festival organised this week by the Haringey Peace Alliance. I come to you on behalf of all Greek Orthodox people, especially those living in the area of Haringey.

I greet you all, Your Worship, Honourable Members of Parliament, Leaders of the Council, Officers of the Police Force, Representatives of all Faiths, Distinguished Guests, Brothers and Sisters, in the name of God Almighty and I join with you in praying for the gift of peace, particularly during this first Week of Peace. Peace is a gift from God, a special gift from our risen Lord. It is unfortunate that we as human beings living already in the third millennium have not yet managed to make peace a reality in our world.

I therefore pray with you to the Lord God to grant peace in our hearts, peace in our minds, peace in our souls, peace in our actions, peace in our area of Wood Green and environs, peace among individuals, peace among employers and employees, peace among our young generation, peace within the families, peace among the members of all faiths, peace among our extended community, peace among our rulers, peace in our motherlands and peace among people all over the world.

O God we glorify You who have shown us the light. The angels glorify You in the highest and human-beings on earth. Let peace and goodwill prevail among men.

O Lord God enable us to live up to the gift of peace which you brought to us from heaven by your incarnation and visit to us.

O Lord God listen to our prayer, remember each one and all your servants who tragically lost their lives in America. Guide the decision-makers to always bear in mind whatever is beneficial for their people and establish a lasting peace throughout the world.

O Lord God lover of mankind forgive us our sins and heal all our infirmities. Teach us to live in peace and harmony.

Lord God enlighten the teachers to guide the children appropriately and lead them towards the true values and ethics which will help them grow up and mature properly.

Guide our young people and all of us to practise whatever things are true, whatever things are noble, whatever things are just, whatever things are pure, whatever things are lovely, whatever things are of good report. Guide them also to show compassion and understanding towards one another, towards our sick and elderly, towards the rich and poor, towards all our fellow men.

Lord God, enlighten our young people to discover the profound meaning of life and to work to make it a reality and to try to always be law-abiding citizens, to respect the police and everybody who cares for them

and us to have a harmonious life.

Finally, let us ask the Prince of Peace to grant all of us peace and harmony.

May God bless this gathering, make our supplications fruitful and preserve peace to us all now and ever. Amen.

ADDRESS ON REMEMBRANCE SUNDAY AT THE ANGLICAN CHURCH OF ST MICHAEL, WOOD GREEN, ON 4TH NOVEMBER 2001.

Your Worship,
Honourable Member of Parliament,
Reverend Fathers,
Ladies and Gentlemen,

First and foremost, may I take this opportunity to extend my sincere thanks to you, Father Colin Coppen, for asking me to say a few words today upon this notable occasion of Remembrance Sunday.

I thought it appropriate to speak on the Gospel of the Church. What is the Gospel of the Church? St Paul in his letter to the Galatians writes:

"But I make known to you, brethren, that the gospel which was preached by me is not according to man. For I neither received it from man, nor was I taught it, but it came through the revelation of Jesus Christ."
(Gal. 1:11-12)

Let us first of all comment on the meaning of the term Gospel, in Greek *Evangelion*. This word derives from the verb 'evangelizome'. *Evangelizome* derives from the preposition 'ev' - which means "well, good, etc.", and the word 'angelos' which, in English, means angel, messenger. These two words give us the verb 'evangelizome' - which means 'I announce; I preach; I declare good tidings'.

Nowadays, the word *Evangelion* means the teaching of Christ about our salvation. This teaching was recorded and delivered to us by the four Evangelists, i.e. the four people who wrote the Gospel, - Matthew, Mark, Luke and John. The Good News, the *Evangelion*, was revealed on earth over two thousand years ago. The word *Evangelion* up until then meant the joyful news. It also meant the reward which was given to the messenger of the joyful news. However, from the Incarnation of the Lord onwards the Gospel is our Lord Jesus Christ Himself. We have Christ in the written form in the Gospel, Christ painted on the icons, and Christ sacrificed in the bloodless sacrifice on the altar in the elements of bread and wine, which are consecrated by the Holy Spirit and thus become the Body and Blood of Christ.

Every Sunday and at each Divine Liturgy, the text read from the Gospel which is heard in Church is also called *Evangelion*. For this reason the faithful say: "I am going to Church to participate in the Holy Liturgy and listen to the Gospel." Through the Gospel, Jesus Christ speaks to man and invites him to come closer to Him. He invites him to accept salvation and labour to conquer it.

In accordance with the practice of the Orthodox Church, the Book of the Gospel is always laid on the Holy Altar. The celebrants, i.e. bishops and priests, collect it from the Holy Altar, open it and read it to their flock.

The icons are another source through which we are taught the Gospel. Saint Gregory the Theologian says: "The icons present the Gospel wide open in front of the eyes of the people." The icons present the events of the life of our Lord on earth, the events of the life of our Lady, scenes from the lives of the Apostles and generally scenes from the life and activity of the early Church. The iconographers borrow their themes either from the Gospel, or the Acts of the Apostles, or the Epistles of the holy apostle Paul or the Book of Revelation, as well as from the Holy Tradition.

The twelve Apostles, as is known, lived close to Christ and were direct recipients of His life-giving Word. The apostle Paul, on the other hand, was informed of everything through an extraordinary manifestation and revelation, which, as he himself recounts, he received straight from Christ. This is the Gospel which the Apostle Paul taught, and this is the Gospel which he defended.

Now what is revelation? The first meaning of the term which we recall is the name of the last book of the Bible, the Book of Revelation. However, from a different point of view, revelation means manifestation, uncovering, announcement of secrets and especially divine mysteries. When, then, we talk about divine revelation we mean the sacraments and the divine truths of our salvation. The divine revelation is an extraordinary manifestation of divine truths. Thus, divine revelation proceeding from God, is not subject to the limits and constraints of earthly time and space.

Returning to our main theme of the *Evangelion*, we point out that every copy of the book of the Holy Gospel which is in Liturgical use is ornamented with the images of the four Evangelists, one in each corner. Let me remind you at this point that each Evangelist is presented with his own emblem.

Matthew the Evangelist is painted having next to him an angel or a young man. This symbolises the Incarnation of the Lord. Mark the Evangelist is painted having next to him a lion. The lion is known as the king of the animals. This denotes majesty as well as the royal office of the Lord. Luke the Evangelist is presented on his icons having next to him the head of a bull. The bull in the Old Testament was offered to God as an expiatory sacrifice. In our case, the "spotless calf" was sacrificed. The head of

the bull thus symbolises the archierarchal office of the Lord. John the Evangelist is painted having next to him an eagle. This symbolises the lofty theological truths which are contained in St John's gospel. Additionally, one side of the book of the Gospel is decorated with the Resurrection and the other side with the Crucifixion of the Lord respectively.

At this point let us say that it is not enough to speak about the Gospel. The book of the Gospel must be found in every household. It must be there and it must be studied for knowledge and spiritual benefit. The Gospel contains the Truth, that is Jesus Christ, who teaches us as follows: "and you shall know the truth and the truth will set you free." (John 8.32)

St John Chrysostom advises the faithful before going to church to prepare themselves by reading the appropriate scripture passages. In this way they open their hearts to receive the Holy Spirit and understand the texts better.

Today, all over the United Kingdom people have gathered to commemorate those who lost their lives in the two great wars. We praise their bravery. We are taught by their example, since they sacrificed their lives for our freedom and the freedom of all future generations. I hope you don't mind me mentioning that in both Great Wars the Cypriot people contributed as part of the British Army. Additionally, the people of Greece suffered great losses and remained faithful to the allies.

As time passes, those who personally experienced these wars are becoming fewer and fewer. At the end of each Great War we were left with the hope that these mistakes would not be repeated. However, the events of 11th September 2001 have proved the opposite.

Let us then pray that, in these difficult days, which the whole of humanity experiences following the tragic events which took place in America two months ago, the gifts of peace, love and justice, which our Lord brought us from heaven, and which the gospel teaches us, may prevail and fill the hearts, the minds and the souls of everybody. May these gifts reign in every household, in every country and in the whole world. May the love of God be extended to all humanity and comfort all the families who have lost loved ones. May the sacrifice of the Lord soften the hearts of everyone, making His teaching a reality so that we may live and flourish with justice, peace and harmony, enabling us in future to gather and celebrate happy events, glorifying the Triune God for ever and ever. Amen!

NEWS FROM THE ORTHODOX WORLD

ECUMENICAL PATRIARCHATE

Professor Constantinos V. Callinikos of the Theological School of Halki passed away on 14th December. Following his funeral in Athens, he was buried in Thessaloniki.

Archdiocese of Thyateira and Great Britain

The much-loved and widely-respected Archimandrite of the Ecumenical Throne Leontios Aristotelous passed away on 5th December, a few days before his 71st birthday. His funeral was held at the church of which he had been priest-in-charge - St. John the Baptist's in Wightman Road, Hornsey - on 14th December, with the service being broadcast live on London Greek Radio (LGR). His Eminence Archbishop Gregorios presided, being assisted by his suffragans and a large number of clergy. The interment took place later in the day at Southgate Cemetery.

Archdiocese of America

Archbishop Demetrios of America met New York State Governor George Pataki on 19th November to discuss the future of the church of St. Nicholas that had been destroyed in the 11th September collapse of the Twin Towers. Following their meeting, the Archbishop said that one of the reasons for the meeting had been to "share our thoughts and plans concerning St. Nicholas", which was the only religious building directly affected". [*An Episcopal place of worship that was also damaged was in a condition to be used for Christmas night services*] He also said that the rebuilt church would have to serve not only as a parish church but also as a place of prayer and a memorial, and he foresaw it becoming "a shrine and a place of pilgrimage nationally and internationally". Writing in the December 2001 issue of the '*Diocesan Observer*', Mrs. Rena Stavrolakes spoke of the church she had known. "The clapboard church appeared makeshift and ordinary - unadorned with its densely coated whitewash and hand-painted sign board. Standing only four stories high, a barely visible bell and cross beckoned from its highest point - obviously later additions to a building that once catered to a tavern's diverse clientele. I was struck by its humble dimensions - a mere 22-feet wide - so unlike the cathedral-sized houses of worship scattered throughout lower Manhattan. ... Blessed be the humble little church, now buried. Its grace reached out and touched those of us who entered its portals or only beheld it in a glance during the work-a-day rush." Earlier, on 17th September, the '*Wall Street Journal*' had published a moving description of the church (described as having been "adrift in the middle of an asphalt parking lot"), reporting that the congregation had been growing over the past decade. It noted that the building, which had originally been built as a residence but was later converted into a tavern, had been purchased in 1922 for \$25,000.00, that its consecrated Holy Table contained relics of Ss. Nicholas, Catherine and Sabbas, and that among its treasures was a stained glass window attributed to Louis Comfort Tiffany. On the evening of 5th December, Archbishop Demetrios presided at Vespers of the feast of St. Nicholas on a site about 50 yards from that of the church (having earlier prayed at the site of the church, which is now occupied by a crane).

Semi-Autonomous Church of Crete

Archimandrite Andreas Nanakis has been elected as Metropolitan of the newly-established ninth Cretan Diocese of Arkalochorion, Kastellion and Viannon. Born in

Herakleion (Crete) in 1957, he has doctorates in both Philosophy and Theology from the University of Thessaloniki. He was consecrated on 3rd November.

Holy Mountain of Athos

Recent research undertaken by the Aristotelian University of Thessaloniki under the direction of Professor Georgios Mantzaridis has shown that the number of monks now living on the Holy Mountain is 2,276. This compares with 1,536 in 1991 and thus represents an increase of 48.2%.

PATRIARCHATE OF JERUSALEM

Metropolitan Irinaeos of Hieropolis, who had been Exarch of the Holy Sepulchre in Athens since 1979, was elected as patriarch on 13th August 2001. Born in Samos in 1939, he was ordained deacon in 1959, priest in 1965 and bishop in 1981. His enthronement as patriarch took place in the church of the Resurrection on 2nd/15th September.

CHURCH OF GREECE

Metropolitan Dorotheos of Syros (elected 1965) passed away on 14th August, Metropolitan Ioannis of Siderokastron (elected 1967) passed away on 8th October, and Metropolitan Chrysostomos of Chalkis (elected in 1974) has resigned his see. At a meeting of the Hierarchy of the Church of Greece held on 14th December, Archimandrite Dorotheos Polykandriotis was elected as Metropolitan of Syros, Archimandrite Makarios Philotheou as Metropolitan of Siderokastron, and Archimandrite Chrysostomos Triandafyllou as Metropolitan of Chalkis.

Archimandrite Theologhos (Ioannis) Apostolidis (Chief Secretary of the Holy Synod) was consecrated as Bishop of Salona on 14th October.

Protopresbyter Ioannis Romanidis, formerly Professor of Dogmatics at the Theological Faculty of the University of Thessaloniki and a Visiting Professor of the Theological School of St. John of Damascus in Balamand (Lebanon), passed away on 1st November. He was well-known in the Orthodox world for his doctorate on Original Sin (*To propatorikon hamartima*) and his work entitled "*Romaeosyni*". He even had a doctorate written about his theological thought by Andrew Sopko, entitled "Prophet of Roman Orthodoxy - The Theology of John Romanides". He was born in the Piraeus on 2nd March 1927, but was only 72 days old when his parents emigrated to New York. In 1951 he was ordained to the priesthood. His academic studies took him to Athens, Yale and Harvard, as well as St. Vladimir's, St.-Serge and Munich, with Fr. Georges Florovski being numbered among his teachers. He was awarded doctorates from the Universities of Athens and Harvard and was a professor at Holy Cross from 1958 to 1965. In 1968, he was elected as Professor of Dogmatic Theology at the University of Thessaloniki, although he was not actually appointed until 1970. He resigned from this position in 1984. His funeral was held at the Athens Metropolis on 6th November, with Metropolitan Hierotheos of Nafpaktos representing the Archbishop of Athens. In his encomium, Professor Protopresbyter Georgios Metallinos characterised Father Ioannis as "one of the greatest Orthodox theologians of the 20th century".

Following a request from the Holy Synod of the Church of Greece, Lenten/Fasting Food, prepared by Olympic Catering, will from now on be available on Olympic Airways' flights. It should be ordered when the flight ticket is issued.

Deacon Meliton Oakes

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

1. Έκπροσώπησε την Α.Θ. Παναγιότητα τον Οικουμενικό Πατριάρχη στην τελετή ενθρονίσεως του Δρος Douglas Geoffrey Rowell ως Άγγλικανού Έπισκόπου Γιβραλτάρ εν Εύρωπῃ, στον Άγγλικανό Ναό της Άγιας Τριάδος στο Γιβραλτάρ.
2. Την πρωϊαν επισκέφθηκε στην οίκια του, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἀρμενίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Πάσης Τουρκίας Mesrop B', τὸν Ῥωμαιοκαθολικό Έπίσκοπο Γιβραλτάρ Charles Carnana. Στὴ συνέχεια ἐπισκέφθηκε τὸν Βράχο τοῦ Γιβραλτάρ καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴ Συναγωγὴ, τὸ δὲ ἐσπέρας παρακολούθησε ρεσιτάλ στὸν Ἀγγλικανὸ Καθεδρικό Ναό καὶ στὴ συνέχεια παρεκάθησε σὲ ἐπίσημο Δείπνο πού παρέθεσε ὁ Κυβερνήτης τοῦ Γιβραλτάρ στὸ Κυβερνείο.
3. Ἐπέστρεψε ἀπὸ τὸ Γιβραλτάρ τὸ μεσημέρι. Τὸ βράδυ παρέστη στὴν Κοινωνικὴ Ἐκδήλωση πού ὀργάνωσε οἱ Οἰνούσιοι στὸ ξενοδοχεῖο Dorchester τοῦ Λονδίνου.
4. Τέλεσε τὴ Θ. Λειτουργία στὸν Ἱερό Ναό τῶν Ἁγίων Νικολάου καὶ Ξενοφάντος, Leicester, καὶ στὴ συνέχεια παρακολούθησε ἐκδήλωση, στὸ "Ἑλληνικό Κέντρο", ἀπὸ τὸν Διονύσιου Σαββόπουλο.
5. Ἐπισκέφθηκε στὸ Νοσοκομεῖο Whittington τοὺς νεοσηλευμένους ἐκεῖ Ἀρχιμ. Λεόντιο Ἀριστοτέλους καὶ Ἀλικὴ Πούργα. Ἀργότερα τὸν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικὰ στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ τῆς Σοφίας Θεοφίλου καὶ ὁ Πρωτοπρ. Κωνσταντῖνος Ἡλιόπουλος. Τὸ ἐσπέρας προήδρευσε συνεδρίας τῶν Κληδόνων τῆς Κοινότητος Ἀπ. Βαρνάβα Wood Green, ὅπου καὶ παρεκάθησε σὲ Δείπνο.
6. Παρέστη σὲ ἐκδήλωση πού ὀργάνωσε ἡ Roman Catholic Bishops' Conference of England and Wales. Τὸ ἐσπέρας προήδρευσε συνεδρίας τῆς Γραμματείας τοῦ Ε.Φ.Ε.Π.Ε.
7. Τέλεσε τὴν κηδεῖα τοῦ Σάββα Ἰωαννίδου στὸν Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Wood Green, καὶ στὴ συνέχεια προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐκεῖ Κοινότητος. Στὴ συνέχεια ἐπισκέφθηκε τὸν Ἀρχιμ. Λεόντιο Ἀριστοτέλους στὸ Whittington Hospital. Ἀργότερα τὸν ἐπισκέφθηκαν στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ ὁ Βησσαρίων Ἀγορίτσας καὶ ἡ Μαρία Τοιελεπὴ. Τὸ βράδυ παρεκάθησε σὲ Δείπνο στὸ Four Seasons' Hotel πού ὀργάνωσε τὸ International Maritime Industries Forum.
8. Τὸ μεσημέρι παρεκάθησε σὲ γεῦμα μετὰ τοὺς Ἀντώνη Γερολέμου καὶ Κύπρου Νικόλα καὶ τὸ βράδυ παρακολούθησε κονοέρτο στὸ St. John's Smith Square, πρὸς ἐνίσχυση τοῦ "Passage Appeal".
9. Τὸ πρωὶ μετέβη ἀεροπορικῶς στὴ Γλασκῶβη ὅπου τέλεσε τὴν κηδεῖα τοῦ Χάρη Χαλαδάμπου στὸν Καθεδρικό Ναό τοῦ Ἀπ. Λουκά. Στὴ συνέχεια παρακολούθησε σὲ γεῦμα στὸ ἐστιατόριο τοῦ Ἰωάννου Πέρδικου, ἐπέστρεψε δὲ στὸ Λονδίνο τὸ βράδυ.
10. Τὸ πρωὶ ἐπεξεργάστηκε τὰ θέματα πρὸς συζήτηση στὴ συνεδρία τῶν Κληδόνων τοῦ Trust τοῦ Ὁμολογιακοῦ Σχολείου "Ἅγιος Κυπριανός". Στὴ συνέχεια παρεκάθησε σὲ γεῦμα στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ μετὰ τὸν ἱερέα Stephen Colt. Τὸ ἀπόγευμα τὸν ἐπισκέφθηκε ὁ Δημήτρης Τερζής, Πρόεδρος τῆς Ἐνωσῆς Ἑλλήνων Ποιτῶν. Τὸ βράδυ παρέστη στὴν Κοινωνικὴ Ἐκδήλωση τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος Ἀποστόλου Ἀνδρέου, Λονδίνου, στὸ ξενοδοχεῖο Royal Lancaster.
11. Τὸ πρωὶ παρέστη στὴν ἐτήσια τελετὴ "Remembrance Sunday" στὸ "Κενοτάφιο" τοῦ Whitehall, καὶ στὴ συνέχεια παρεκάθησε σὲ γεῦμα πού παρέθεσε ὁ Ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος Λονδίνου. Ἀργότερα τὸν ἐπισκέφθηκε στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ ὁ Διάκονος Νικήτας Lantsberg, καὶ στὴ συνέχεια παρέστη σὲ ἐρανικὴ ἐκδήλωση γιὰ τὴν νεοϊδρυθεῖσα Κοινότητα τῶν Ἁγίων Ραφαήλ, Νικολάου καὶ Εἰρήνης τῆς περιοχῆς Βορείου Enfield καὶ Περιχώρων.
12. Παρέστη στὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἑλληνικοῦ Περιπτέρου τῆς "World Travel Market 2001" στὸ ἐκθεσιακὸ Κέντρο Earl's Court τοῦ Λονδίνου. Στὴ συνέχεια τὸν ἐπισκέφθηκε στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ ἡ Ἀρετὴ Μόσχου.
13. Τὸ ἐσπέρας τέλεσε Ἀγιασμό στὸ βιβλιοπωλεῖο "Ζήνων" στὸ Βόρειο Finchley.
14. Τὸν ἐπισκέφθηκε ὁ π. Ἀνθιμος Παπανδρέου. Στὴ συνέχεια τέλεσε τὴν κηδεῖα τοῦ Πύργου Ἀγγελόγλου στὸν Καθεδρικό Ναό Ἀγίας Λονδίνου. Τὸ ἀπόγευμα παρέστη στὰ Ἐγκαίνια τοῦ "Bursary" τοῦ Πρίγκηπος τῆς Οὐαλίας ὑπὲρ τῆς "Βρετανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν", στὴ Royal Academy, καὶ ἀργότερα στὴν οίκια τοῦ Ἀρχιεραββίνου ὅπου τιμήθηκε ὁ Ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος τῆς Ὁξφόρδης γιὰ τὴν προσφορά του στὶς ἐργασίες τοῦ "Συμβουλίου Χριστιανῶν καὶ Ἰουδαίων".
15. Παρεκάθησε σὲ Δείπνο πρὸς τιμὴ τοῦ Προέδρου τῆς

Κυπριακῆς Δημοκρατίας Γλαῦκο Κληρίδη, πού δόθηκε στὸ ξενοδοχεῖο Connaught τοῦ Λονδίνου.

16. Τὸν ἐπισκέφθηκαν τὸ ζεῦγος Νικολάου καὶ Εἰρήνης Χατζηπατέρα.
17. Τὸ πρωὶ παρέστη σὲ σεμινάριο στὸ ξενοδοχεῖο Hilton τοῦ Λονδίνου μετὰ θέμα "Profit and Bio-Environpment". Τὸ ἀπόγευμα τέλεσε στὸ Παρεκκλήσιο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τὴ βάπτισις τῆς θυγατρὸς τοῦ Νικολάου καὶ τῆς Χριστίνας Βανέζη, στὴν ὁποία δόθηκε τὸ ὄνομα Μαρία. Τὸ βράδυ παρεκάθησε σὲ Δείπνο πρὸς τιμὴ τοῦ Βρετανοῦ Πρέσβου στὴν Ἀθήνα, David Madden πού δόθηκε στὸ Travellers' Club τοῦ Λονδίνου.
18. Τέλεσε τὴ Θ. Λειτουργία στὸν Ἱερό Ναό Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου στὸ Cheltenham καὶ στὴ συνέχεια παρεκάθησε σὲ γεῦμα στὸ ἐστιατόριο τοῦ Νικολάου Πανταζή. Τὸ βράδυ παρακολούθησε τὴν τραγωδία τοῦ Σοφοκλῆ "Οἰδίπους Τύραννος" στὸ Θέατρο Τέχνης Λονδίνου.
19. Τέλεσε τὴν κηδεῖα τοῦ Ἀνδρέα Δημητρίου στὸν Ἱερό Ναό Ἁγίων Ἀναργύρων Λονδίνου. Τὸ βράδυ τέλεσε Ἀγιασμό στὴν οίκια τοῦ Ἀνδρέα καὶ Ἑλένης Περαλλῆ, ὅπου καὶ παρεκάθησε σὲ Δείπνο.
20. Τὸν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικὰ ὁ Δρ. Κώστας Χατζηπατέρας καὶ ὁ Σελήμ Hoché. Στὴ συνέχεια μετέβη στὸ Nottingham ὅπου τέλεσε Μέγα Ἑσπερινὸ καὶ Εὐχέλαιο στὸν Ἱερό Ναό Παναγίας τῆς Χρυσελευσῆς, καὶ στὴ συνέχεια τῆς Θ. Λειτουργίας.
21. Παρακολούθησε τὴ διάλεξη τοῦ Ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ κ. Θεοδώρητου, πού δόθηκε στὸ Ἑλληνικὸ Κέντρο Λονδίνου, μετὰ θέμα "Τὰ δεκάχρονα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχοῦ κ.κ. Βαρθολομαίου στὸ πηδάλιο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ὁρόνου".
22. Ἐπισκέφθηκε τὴ φιλανθρωπικὴ ἀγορὰ πού ὀργάνωσε ὁ Σύνδεσμος Γονέων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου Λονδίνου. Τὸ βράδυ παρέστη στὴ δεξίωση πού ὀργάνωσε ὁ Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος πρὸς τιμὴ τοῦ Α. Λαμπρόπουλου, Γενικοῦ Γραμματέα στὸ Ὑπουργεῖο Ἑμπορικῆς Ναυτιλίας τῆς Ἑλλάδος.
23. Ἐπισκέφθηκε τὸν Δρ. Ἀνδρέα Χριστοδουλοῦ στὴν οίκια του στὸ Belsize Park. Ἀργότερα τὸν ἐπισκέφθηκαν στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ ὁ Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Κύριλλος, συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς Ἀδελφούς τῆς Μονῆς Ζαχαρία καὶ Νικόλαο.
24. Τὸν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικὰ ὁ Βάσος Πλησής, καὶ ἡ Καίτη Καρούσου, συνοδευόμενη ἀπὸ τὸν γιὸ της Παναγιώτη, οἱ ὁποῖοι παρεκάθησαν σὲ γεῦμα στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ. Τέλεσε τὴ βάπτισις τοῦ Ἀλέξανδρου, γιου τοῦ Μιχαήλ καὶ τῆς Tanja Los, στὸν Καθεδρικό Ναό τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ τὸ βράδυ παρεκάθησε σὲ Δείπνο μετὰ τοὺς γονεῖς τῶν νεοφωτίστων στὸ ξενοδοχεῖο Claridges. Τὸ ἀπόγευμα τέλεσε τὸν Ἑσπερινὸ στὸν Ἱερό Ναό τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης, Bamel.
25. Τέλεσε τὴ Θ. Λειτουργία στὸν Ἱερό Ναό τῆς Ἀγίας Τριάδος καὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, στὴν Ὁξφόρδη, παρεκάθησε δὲ στὴ συνέχεια σὲ γεῦμα σὲ ξενοδοχεῖο τῆς πόλεως. Τὸ ἀπόγευμα παρέστη στὶς ἐκλογές τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινότητος Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ Hendon καὶ τὸ βράδυ σὲ κοινωνικὴ ἐκδήλωση πού ὀργάνωσε ἡ Κοινότητα Ἀγίου Νεκταρίου Battersea.
26. Τὸν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικὰ ὁ Νικόλαος καὶ ἡ Μαρία Παννοπούλου καὶ ὁ Ἀρχιμ. Παντελεήμων Τσορπατζόγλου. Στὴ συνέχεια τέλεσε Ἀγιασμό στὰ νάα γραφεῖα τῆς Ἐταιρείας τοῦ Α. Χριστοδουλοῦ. Τὸ βράδυ παρακολούθησε διάλεξη τοῦ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν τῆς Κύπρου Τάκη Κληρίδη μετὰ τὴν Κύπρο καὶ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσι, πού δόθηκε στὸ Ἑλληνικὸ Κέντρο Λονδίνου.
27. Τὸν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικὰ ὁ Ἄντρος Ἐπαμεινώνδας καὶ ὁ Μάριος Μηναιδής. Στὴ συνέχεια παρέστη σὲ δεξίωση στὴν οίκια τοῦ Πρέσβυ τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν εὐκαιρία τῆς ἡμέρας τῶν Ἑλληνικῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων. Τὸ βράδυ προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Trust τοῦ Ἀγίου Νικολάου.
28. Τὸ πρωὶ παρέστη στὸ Westminster Hall στὴν καθιερωμένη ἐκδήλωση National Prayer Breakfast, καὶ στὴ συνέχεια σὲ Συμπόσιο στὸ Lambeth Palace μετὰ θέμα "HIV/AIDS Pandemic in Africa". Τὸ ἀπόγευμα τὸν ἐπισκέφθηκαν οἱ Χρυσόστομος Κασάπης, Κύπρος Προδρόμου καὶ Παράσχος Ἀναστοιάδης. Τὸ βράδυ προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Trust τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.
29. Τὸ μεσημέρι παρεκάθησε σὲ γεῦμα πού παρέθεσε ὁ Νικόλαος Μιχαήλ. Τὸ ἀπόγευμα τέλεσε Μεγάλου Ἑσπερινὸ στὸν Καθεδρικό Ναό Ἀπ. Ἀνδρέα, Kentish Town.
30. Τέλεσε Ἀρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία στὸν ἐορτάζοντα Καθεδρικό Ναό Ἀπ. Ἀνδρέα, Kentish Town καὶ στὴ συνέχεια παρεκάθησε σὲ γεῦμα πού παρέθεσε ἡ Καίτη Παπαθωμά. Τὸ βράδυ ἀνεχώρησε γιὰ τὴν Ἀθήνα.

1. Τό πρωϊ εϋλόγησε τούς γάμους του Σωτήριου Τριχά καί τής Θάλειας Αγγελίδου στον 'ιερό Ναό 'Αγίου Βασιλείου στην Καλλιόπολη Πειραιώς καί παρέστη σέ δεξίωση πού έδωσαν στο ξενοδοχείο Lydra Marriot.

2. Τό πρωϊ παρέστη στή Θ. Λειτουργία στον 'ιερό Ναό του 'Αγ. Σώστη 'Αθηνών καί παρεκάθησε κατόπιν στο γεϋμα πού παρέθεσαν στην οίκία τους τό ζεύγος Νικόλαου καί Μαρίας Πούλιου στή Φιλοθέη. Τό βράδυ παρεκάθησε σέ γεϋμα στην οίκία του Παναγιώτη Πώρκα.

3. Τό πρωϊ επισκέφθηκε τά Γραφεία τής 'Αρχιεπισκοπής 'Αθηνών. 'Αργότερα επισκέφθηκε διαδοχικά στο 'Υπουργείο Παιδείας 'Ελλάδος τόν 'Υφυπουργό Παιδείας Νικόλαο Κισούλη καί τόν Διευθυντή του ΔΙ.ΠΟ.ΔΕ. Χαρίλαο Μπαλίκου καί στο 'Υπουργείο 'Εξωτερικών 'Ελλάδος τόν 'Υφυπουργό κ. Μαγκριώτη καί τόν 'Ελληνα Πρέσβη Παναγιώτη Καρατάση.

4. Τό πρωϊ επισκέφθηκε τόν Μητροπολίτη Πειραιώς Καλλίνικο. Τό απόγευμα άνεχώρησε γιά τήν 'Αγγλία.

5. Τό πρωϊ τόν επισκέφθηκαν ό 'Αρχιμ. Ζαχαρίας & ό 'Ιεροδιάκονος Νικόλαος από τήν 'Ιερά Μονή 'Αγ. 'Ιωάννου Βαπτιστή Essex. Τό απόγευμα προήδρεψε τής συνεδρίασης γιά τό 'Εκκλησιαστικό & Θεολογικό Σεμινάριο στά Γραφεία τής 'Αρχιεπισκοπής. 'Αργότερα τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό Χρύσανθος, πρώην Μητροπολίτης Λεμεσού, ό Δρ. Χρήστος Χατζηχαρίτου καί ό 'Αντώνιος Νάσας. Τό απόγευμα παρεκάθησε σέ δείπνο πού παρέθεσαν τά Μέλη τής Κοινότητας 'Αγ. Δημητρίου Edmonston, πρός τιμήν του άποχωρούντος 'Ιερέως τους Κων/νου 'Ηλίουπουλου.

6. Τό πρωϊ τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στον πανηγυρίζοντα Καθεδρ. Ναό του 'Αγίου Νικόλαου Δ. Λονδίνου. Τό βράδυ παρέστη σέ συνεδρία του συλλόγου Γονέων καί Κηδεμόνων του Δημοτικού Σχολείου 'Αγ. Κυπριανού στο Thornton Heath.

7. Τό πρωϊ δέχτηκε τόν κ. Ρόδη Χατζημιχαήλ καί κόρης του Ξανθίπης. Τό μεσημέρι ήταν καλεσμένος σέ γεϋμα στο Barbican Hall άκολουθούμενου από τήν τελετή άπονομής βραβείων του Πανεπιστημίου North London.

8. Τό πρωϊ τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Δρ. Γ. Παπαδόπουλος & Νικόλαος Δόνος, άργότερα ή Μαρία Βασιλειάδου, οι κ.κ. Κυριάκος Προδρόμου καί Δημήτριος Χασάπης. Τό απόγευμα παρέστη σέ δεξίωση πού έδωσαν στην οίκία τους τό ζεύγος καθ. 'Ιωάννη Χαλαράμπους πρός τιμήν του διακριθέντος από τό North London University καθ. Γεωργίου Χριστοφίδη, παρεκάθησε δέ άργότερα στο δείπνο πού παρέθεσε τό 'Ελληνικό Σχολείο του 'Αγ. Νικόλαου στο Σερβικό Κέντρο.

9. Τό πρωϊ τέλεσε Θ. Λειτουργία στον 'ιερό Ναό του 'Αγ. Νικόλαου Λίβερπουλ, όπου καί τέλεσε στή συνέχεια τή βάπτισή του Νικόλαου, τέκνου του ζεύγους 'Ιάκωβου καί Σωτηρίας Δημητρίου.

11. Τό πρωϊ τόν επισκέφθηκε ό 'Ιερέας Βασίλειος Χριστοδούλου, τό δέ μεσημέρι παρεκάθησε στο γεϋμα πού παρέθεσε ό Selim Hoché. Στή συνέχεια τέλεσε τόν Μέγα 'Εσπερινό στον 'ιερό Ναό του 'Αγ. Σπυρίδωνος Gt. Yarmouth καί παρεκάθησε στο δείπνο πού παρέθεσε ή Κοινότητα.

12. Τό πρωϊ τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στον πανηγυρίζοντα 'ιερό Ναό του 'Αγ. Σπυρίδωνος Gt. Yarmouth καί παρεκάθησε στο γεϋμα πού άκολουθήσε.

13. Τό πρωϊ τόν επισκέφθηκαν ό Γεώργιος Παπαγιάννης, ή κα. Μαρία Μητσάκα & ό Richard Evans. Τό απόγευμα παρέστη σέ συνάντηση του ΔΗ.ΚΟ. Κυπρίων 'Αγγλίας κατά τήν όποία άπηύθυνε λόγο ό Πρόεδρος Τάσος Παπαδόπουλος, στο Athena Palace, Haringey. Στή συνέχεια τέλεσε Τρισάγιο στον 'ιερό Ναό 'Αγ. 'Ιωάννου Βαπτιστή Β.Λονδίνου γιά τόν έκλιπόντα 'Αρχιμ. Λεόντιο 'Αριστοτέλους.

14. Τό πρωϊ τέλεσε τή Νεκρώσιμη 'Ακολουθία του 'Αρχιμ. Λεόντιου 'Αριστοτέλους στον 'ιερό Ναό 'Αγ. 'Ιωάννου Βαπτιστή

Β. Λονδίνου. 'Αργότερα επισκέφθηκε τήν κα. 'Αλίκη Πούργα στην οίκία της.

15. Τό πρωϊ τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στον πανηγυρίζοντα 'ιερό Ναό του 'Αγ. 'Ελευθερίου Leyton, όπου παρεκάθησε σέ γεϋμα πού παρέθεσε ή Κοινότητα.

16. Τό πρωϊ τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στον 'ιερό Ναό Εϋαγγελισμού τής Θεοτόκου Manchester. 'Αργότερα παρέστη στή Χριστουγεννιάτικη έκδήλωση των 'Ελληνικών Σχολείων τής περιοχής καί παρεκάθησε στο γεϋμα πού παρέθεσε ή Κοινότητα.

18. Τό πρωϊ τόν επισκέφθηκαν μαθητές 'Ελληνικού Σχολείου καί του 'ΐψαλλαν τά κάλαντα των Χριστουγέννων. Τό απόγευμα επισκέφθηκε τήν κα. 'Ελένη 'Αντωνίου γιά νά τής έκφρασει τή συμπαθείά του γιά τό πένθος της. 'Αργότερα τέλεσε τόν 'Αγιασμό των 'Εγκαινίων του 'Εκκλησιαστικού & Θεολογικού Σεμιναρίου τής 'Αρχιεπισκοπής στο Β. Λονδίνο καί παρεκάθησε κατόπιν στο δείπνο πού παρέθεσε ό 'Επίσκοπος Τροπαίου 'Αθανάσιος.

19. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό 'Ιερέας Βασίλειος Παναγιώτου., ό Ξενοφών Πρωτόπαπας μέ μέλη τής 'Επιτροπής του Καθεδρ. Ναού του Τιμίου Σταυρού & 'Αρχ. Μιχαήλ Β.Δ. Λονδίνου.

20. Τό πρωϊ, συνοδευόμενος από τόν 'Επίσκοπο Τροπαίου 'Αθανάσιο επισκέφθηκαν τήν Κυπριακή 'Υπατη 'Αρμοστεία. 'Αργότερα, στην 'Αρχιεπισκοπή τόν επισκέφθηκαν μαθητές του 'Ομολογιακού Σχολείου 'Αγ. Κυπριανού καί του 'ΐψαλαν τά κάλαντα των Χριστουγέννων. Τό απόγευμα τόν επισκέφθηκε ή κα. Μαρία Βασιλειάδου.

21. Τό πρωϊ τέλεσε τή Νεκρώσιμη 'Ακολουθία γιά τόν 'Ηλία Καραμαλή στον Καθεδρ. Ναό τής 'Αγ. Σοφίας Λονδίνου.

22. Τό βράδυ παρέστη στην χοροεσπερίδα του ΔΗ.ΣΥ. Κυπρίων 'Αγγλίας στο London Marriot Hotel.

23. Τό πρωϊ τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στον Καθεδρ. Ναό τής Παναγίας & 'Απ. 'Ανδρέου Birmingham καί στή συνέχεια προήδρεψε σέ συνεδρίαση τής Κοινότητας.

24. Τό πρωϊ τέλεσε τήν 'Ακολουθία των Μεγάλων 'Ωρών στο Παρεκκλήσιο τής 'Αρχιεπισκοπής. 'Αργότερα τόν επισκέφθηκε ό 'Αρχιμ. Παντελεήμων Τσορμπατζόγλου. Τό βράδυ συμμετείχε σέ χριστουγεννιάτικη έκπομπή του ραδιοφωνικού σταθμού ΕΡΑ 5 καί τέλεσε τή Θεία Λειτουργία τής Παραμονής των Χριστουγέννων στο Παρεκκλήσιο τής 'Αρχιεπισκοπής.

25. Τό πρωϊ τέλεσε τή Θεία Λειτουργία των Χριστουγέννων στον Καθεδρ. Ναό τής 'Αγίας Σοφίας Λονδίνου καί παρεκάθησε στο γεϋμα πού παρέθεσε τό ζεύγος 'Ορθόδοξου καί Ρεβέκκας 'Ορθοδόξου.

26. Τό πρωϊ τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στον 'ιερό Ναό του 'Αγ. 'Ιωάννου Βαπτιστή Β. Λονδίνου καί παρεκάθησε στο γεϋμα πού παρέθεσε ή Κοινότητα. 'Αργότερα άναχώρησε γιά τή Νίκαια Γαλλίας.

28. Τό απόγευμα έπέστρεψε από τή Νίκαια Γαλλίας.

29. Τό απόγευμα εϋλόγησε τούς γάμους του Δημήτριου καί τής Γεωργίας Σαμολάδα στον 'ιερό Ναό του 'Αγ. 'Ιωάννη Βαπτιστή Β. Λονδίνου. 'Αργότερα άναχώρησε γιά τό Δουβλίνο 'Ιρλανδίας, όπου παρεκάθησε στο γεϋμα πού παρέθεσε ή Κοινότητα τής περιοχής.

30. Τό πρωϊ τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στον 'ιερό Ναό του Εϋαγγελισμού τής Θεοτόκου στο Δουβλίνο όπου συναντήθηκε μέ μέλη τής Κοινότητας καί του έκκλησιασματος καί τό βράδυ έπέστρεψε στο Λονδίνο.

31. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό 'Ιερέας 'Αθανάσιος Ledwich καί ό Μιχαήλ Ζωγράφου. Τό απόγευμα τέλεσε τόν Μέγα 'Εσπερινό τής Πρωτοχρονιάς στο Παρεκκλήσιο τής 'Αρχιεπισκοπής όπου εϋλόγησε καί έκωσε τή Βασιλόπιττα. 'Αργότερα παρέστη στην Πρωτοχρονιάτικη 'Εορταστική έκδήλωση πού όργάνωσε τό Λύκειο 'Ελληνίδων Λονδίνου στο Langham Hilton.

NOVEMBER

1. In the evening, His Eminence (as representative of His All-Holiness the Oecumenical Patriarch) was present in Gibraltar's Anglican Cathedral of the Holy Trinity at the ceremony of enthronement of Dr. Douglas Geoffrey Rowell as Anglican Bishop of Gibraltar in Europe.

2. In the morning, and accompanied by His Beatitude Mesrop II, Armenian Patriarch of Istanbul and Ali Turkey, he visited the Rt. Revd. Charles Caruana, Roman Catholic bishop of Gibraltar, at his residence. Later, he visited the Rock of Gibraltar and Gibraltar's Jewish Synagogue. In the evening, he was present at a recital held in the Anglican Cathedral, following which he was a guest at an official dinner given by the Governor of Gibraltar and Mrs. Durie at The Convent.

3. He returned from Gibraltar at midday. In the evening, he was present at the Oinoussai Benevolent Fund's Ball, held at the Dorchester.

4. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Nicholas & Xenophon in Leicester, being entertained to lunch by the Community afterwards. Returning to London, he was present at a performance of "Dionysis Savvopoulos 'unplugged'" at the Hellenic Centre.

5. In the morning, he visited Archimandrite Leontios Aristotelous and Mrs. Alikì Giourgias, patients at the Whittington Hospital. Returning to Thyateira House, he received Mrs. Sophia Theophilou. In the afternoon, he received Protosphyter Constantinos Eliopoulos. In the evening, he presided at a meeting of the Trustees of the Community of St. Barnabas in Wood Green, being entertained to supper by them afterwards.

6. In the morning, he was present at a meeting of the Mission in Industry and the Economy (INDEM) at the headquarters of the Roman Catholic Bishops' Conference of England and Wales. In the evening, he presided at a meeting of the Secretariat of the Greek Co-ordinating Educational Committee (EFEPE) at Thyateira House.

7. In the morning, he presided at the funeral of Savvas Ioannidis at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green. Afterwards, he presided at a meeting of the Community of St. Barnabas in Wood Green. Later, he visited Archimandrite Leontios Aristotelous at the Whittington Hospital. In the afternoon, he received Vissarion Aghoritsas & Miss Maria Tselepi at Thyateira House. In the evening, he was present at the International Maritime Industries' Forum's 26th Annual Dinner held at the Four Seasons' Hotel.

8. At midday, he was entertained to lunch by Antonios Yerolaemou & Kypros Nicholas. In the evening, he was present at a Concert held in aid of "The Passage Appeal" at St. John's, Smith Square.

9. In the morning, he flew to Glasgow, where he presided at the funeral of Charalambos Charalambous at the Cathedral of St Luke in Dowanhill. Later, he was entertained to lunch at Ioannis Perdikos' restaurant. He returned to London in the evening.

10. In the morning, he presided at a meeting to discuss the agenda of the proposed meeting of St. Cyprian's School Governors. He entertained the Revd. Stephen Colit to lunch at Thyateira House. In the afternoon, he received Dimitrios Terzis, chairman of the Hellenic Students' Organisation. In the evening, he was present at the St. Andrew's Greek Ladies' Charity Organisation's annual Ball at the Royal Lancaster Hotel.

11. In the morning, he was present at the annual Remembrance Sunday service held at the Cenotaph in Whitehall, following which he was a guest at an "At Home" held at the residence of the Anglican Bishop of London. In the afternoon, he received Deacon Nicetas Lantsbery. Later, he was present at a fund-raising reception held at the Sirtaki Taverna in Oakwood in aid of the newly-formed Community of Ss. Raphael, Nicholas & Irene of Enfield North & District.

12. At midday, he was present at the inauguration of the Hellenic Stand at the World Travel Market 2001 being held at Earl's Court. In the afternoon, he received Miss Areti Moschou.

13. In the evening, he was present at the opening of Zenon's Bookshop in North Finchley.

14. In the morning, he received the Revd. Anthimos Papandreou at Thyateira House and then presided at the funeral of Georgios Angeloglou at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. During the evening, he was present at the inauguration of the Prince of Wales' Bursary (for the British School of Athens) at the Royal Academy and attended a reception given to thank the Anglican Bishop of Oxford for his contribution to the work of the Council of Christians and Jews, the latter held at the residence of the Chief Rabbi.

15. In the evening, he was present at a dinner given at the Connaught Hotel in honour of Glafkos Clerides, President of the Republic of Cyprus.

16. In the evening, he received Irene & Nikolaos Hadjipateras.

17. In the morning, he was present at a panel discussion on "*Profit and the Bio-Environment*", held at the Hilton London Metropole. In the afternoon, he baptised Gaviela Maria, infant daughter of Nikolaos & Christina Varnezis, in the Chapel of the Archdiocese. In the evening, he was a guest at a dinner held at the Travellers' Club in honour of David Madden, British Ambassador to Greece.

18. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. John Chrysostom in Cheltenham, having lunch at Nikolaos Pantazis' restaurant afterwards. In the evening, he was present at the Theatre Technis for a performance of Sophocles' "*Oedipus at Colonus*".

19. In the morning, he presided at the funeral of Andreas Dimitriou at the church of Ss. Cosmas & Damian in Gospel Oak. In the evening, he blessed the house of Andreas & Heleni Pieralli, having supper there afterwards.

20. During the afternoon, he received Constantinos Hadjipateras, and Selim Hoché. Then, he travelled to Nottingham, where he presided at Great Vespers and the Mystery of Holy Oil at the church of the Mother of God, celebrating the Divine Liturgy in continuation.

21. In the evening, he was present at a lecture delivered at the Hellenic Centre by Bishop Theodoritos of Nazianzos, entitled "*His All-Holiness Vartholomaeos I - Ten Years at the Helm of the Oecumenical Patriarchate*".

22. In the morning, he visited the Hellenic College of London Parents' Association's Christmas Bazaar, held at the College. In the evening, he was present at a reception given by the Hellenic Ambassador at his residence in honour of Mr. L. Lambropoulos, Secretary-General of the Hellenic Ministry of Mercantile Marine.

23. In the morning, he visited Dr. Andreas Christodoulou in Belsize Park. In the afternoon, he received Archimandrite Kyrill (abbot of the Monastery of St. John the Baptist in Tolleshunt Knights) who was accompanied by Archimandrite Zacharias and Father Nikolaos of the same monastery.

24. In the morning, he received Vassos Plisis. At midday, he presided at the baptism of Alexandros, infant son of Michael & Tanja Los, at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. He entertained Mrs. Kaeti Karousou and her son, Panayiotis, to lunch at Thyateira House. In the evening, he presided at Vespers for the Community of St. Catherine in Barnet at the Anglican church of St. Mark in Barnet Vale. Later, he was present at a Dinner given at Claridge's Hotel by Mr. & Mrs. Michael Los to celebrate the baptism of their son.

25. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Holy Trinity and the Annunciation of the Mother of God in Oxford, being entertained to lunch afterwards at the. Côtswold Lodge Hotel. In the afternoon, he was present at elections held for the Community of Hendon. In the evening, he was present at a Dinner & Dance organised by the Community of St. Nectarius in Battersea on the church premises.

26. In the morning, he received Nikolaos & Maria Yiannopoulos. Later, he celebrated an Aghiasmos at Athos Christodoulou's business, being entertained to lunch by him afterwards. In the afternoon, he received Archimandrite Panteleimon Tsormbatzoglou. In the evening, he attended a presentation, made by the Cyprus Minister of Finance and entitled "*Cyprus on its way to the EU - Challenges and Opportunities for International Investors*", that was held at the Hellenic Centre.

27. During the morning, he received Andros Epameinondas and Marios Minaïdis. In the evening, he was present at a reception held at the Hellenic Ambassador's residence on the occasion of Hellenic Armed Forces' Day. Returning to Thyateira House, he presided at a meeting of the Trust of the St. Nicholas' Greek Orthodox Educational Centre.

28. During the morning, he was present at the National Prayer Breakfast, held in Westminster Hall, and at a Symposium entitled "*HIV/AIDS Pandemic in Africa*", held at Lambeth Palace. In the afternoon, he received Chrysostomos Kasapis, Kypros Prodromou & Paraschos Anastasiadis. In the evening, he presided at a meeting of the Trust of the Archdiocese.

29. At midday, he was entertained to lunch by Nikolaos Michael. In the evening, he presided at Great Vespers at the Cathedral of St. Andrew in Kentish Town.

30. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of St. Andrew in Kentish Town, being entertained to lunch afterwards by Mrs. Kaeti Papathoma. In the evening, he left by air for Athens.

1. In the evening, he blessed the marriage of Sotiris Trichas & Thaleia Angelidou at the church of St. Basil in Kallipolis (Piraeus), attending the reception held afterwards at the Lydra Marriott Hotel in Athens.
2. In the morning, he attended the Divine Liturgy at the church of the Transfiguration (*Haghios Sostis*) in Athens, being entertained to lunch afterwards at the house of Nikolaos & Maria Poullos in Philothē. In the evening, he had supper at the house of Panaghiotis Yiorkas in Palaion Phaliron.
3. In the morning, he visited the Offices of the Archdiocese of Athens. Later, he met Nikolaos Kisoulis (Hellenic Deputy Minister of Education), Charilaos Balikos (responsible for the education of Hellenes in the Diaspora), Yiannis Mangriotis (Hellenic Deputy Minister of Foreign Affairs), and Ambassador Panaghiotis Karatasīs
4. In the morning, he was received by Metropolitan Callinicos of the Piraeus. He returned from Athens in afternoon.
5. In the morning, he received Archimandrite Zacharias & Father Nikolaos of the monastery at Tolleshunt Knights. In the afternoon, he presided at a meeting to discuss the Theological and Ecclesiastical Seminary of the Archdiocese. Later, he received Chrysanthos, formerly Metropolitan of Limassol, and Dr. Christos Hadjiharitou & Antonios Naslas. In the evening, he attended a farewell dinner given at the church of St. Demetrius in Edmonton in honour of Protopresbyter Constantinos Eliopoulos.
6. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of St. Nicholas in Shepherd's Bush on the occasion of its patronal feast. In the evening, he presided at a meeting of Parents and Governors of St. Cyprian's Primary School in Thornton Heath.
7. In the morning, he received Rodis Hadjimichael and his daughter, Xanthippe. At midday, he was a guest at a luncheon held at the Barbican Hall following the University of North London's Awards Ceremony. In the afternoon, he received the Revd. Arlington Trotman.
8. He received Dr. G. Papadopoulos and Dr. Nikolaos Donos during the morning and Miss Maria Vassileiadou and Kyriakos Prodromou & Dimitrios Hasapis during the afternoon. In the evening, he was present at a reception held at the home of Professor & Mrs. Ioannis Charalambous in honour of Georgios Christophidis on the occasion of his receiving an honorary degree from the University of North London, and at a dinner organised by the Greek School of St. Nicholas at the Serbian Centre.
9. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Nicholas in Liverpool. Later, he baptised Nikolaos, infant son of Iakovos & Sotiria Dimitriou at the same church.
11. In the morning, he received Father Vassilios Christodoulou. At midday, he was entertained to lunch by Selim Hoché. Later, he left for Great Yarmouth, where he presided at Great Vespers at the church of St. Spyridon and was entertained to supper by the Community.
12. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Spyridon in Great Yarmouth on the occasion of its patronal festival, being entertained to lunch at the church afterwards.
13. During the morning, he received Georgios Papayiannis & Miss Maria Mitsaka and Richard Evans. In the evening, he was present at a meeting organised at the Athena Palace in Haringey by the Democratic Party of Cypriots in England that was addressed by Tassos Papadopoulos. In continuation, he went to the church of St. John the Baptist in Hornsey, where he read a Trisagion for the late Archimandrite Leontios Aristotelous.
14. In the morning, he presided at the funeral of Archimandrite Leontios Aristotelous at the church of St. John the Baptist in Hornsey. Afterwards, he visited Mrs. Aliko Giourgas at her home.
15. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Eleutherius in Leyton on the occasion of its patronal feast,

being entertained to lunch by the Community afterwards. In the afternoon, he received the Committee of the Hellenic Scientists of Manchester.

16. In the afternoon, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Annunciation of the Mother of God in Salford (Manchester). Afterwards, he was present at the Christmas celebrations of the Greek-language Schools of both the Church and the Hellenic Brotherhood. He was entertained to lunch by the Community and also had the opportunity to meet members of the Committee and others. He returned to London in evening.
18. In the morning, he was visited by pupils from the Hellenic School of London, who sang Carols. In the evening, he visited Mrs. Heleni Antoniou to express condolences at her bereavement. Later, he presided at an Aghiasmos for the inauguration of the Theological and Ecclesiastical Seminary of the Archdiocese at Wood Green, being entertained to supper afterwards by Bishop Athanasios of Tropaeou.
19. In the morning, he received Father Vassilios Panaghiotou. In the evening, he received Xenophon Protopapas & the Committee of the Cathedral of the Holy Cross and St. Michael the Archangel in Hendon.
20. In the morning and accompanied by Bishop Athanasios of Tropaeou, he visited the Cyprus High Commission. Returning to Thyateira House, he was visited by pupils from St. Cyprian's Primary School in Thornton Heath (Croydon), who sang Carols. In the evening, he received Miss Maria Vassileiadou.
21. In the morning, he presided at the funeral of Elias Caramallis at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater.
22. In the evening, he was present at the annual Dinner & Dance of the Democratic Rally UK that was held at the London Marriott Hotel.
23. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God and St. Andrew in Birmingham, in continuation presiding at a meeting of the Community. Later, he presided at a meeting of the Community of the Holy Trinity and St. Luke in Erdington.
24. In the morning, he presided at the Royal Hours in the Chapel of the Archdiocese. Later, he received Archimandrite Panteleimon Tsormbatzoglou. In the evening, he participated in a live Christmas broadcast transmitted by the Greek ERA 5 radio station. He then celebrated the Vespers Divine Liturgy of Christmas in the Chapel of the Archdiocese.
25. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater, afterwards receiving Father Athanasios Avramis and his family at Thyateira House. He was entertained to Christmas Lunch by Orthodoxos and Revekka Orthodoxou.
26. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. John the Baptist in Hornsey, being entertained to lunch by the Community afterwards. Later, he left for Nice.
28. He returned from Nice in the afternoon.
29. In the afternoon, he blessed the marriage of Dimitrios Dimitriou & Georgia Samoladas at the church of St. John the Baptist in Hornsey. In the evening, he left for Dublin, being entertained to supper by the Community.
30. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Annunciation of the Mother of God in Dublin, afterwards meeting members of the parish committee and of the congregation. He returned to London in the evening.
31. He received Father Athanasios Ledwich in the morning and Michalis Zographou in the afternoon. In the evening, he presided at Great Vespers and at the cutting of the traditional St. Basil's Cake (*Vassilopitta*) in the Chapel of the Archdiocese. Later, he was present at a New Year's Eve Dance organised by the London Lyceum of Greek Women at the Langham Hilton Hotel.